

Agendasta teoiksi

**YK:n kestävä
kehityksen tavoitteiden
toteutuminen Helsingissä 2023**

Helsinki

Sisällys

Kestävä Helsinki	3
Kolmas kestävä kehityksen arvio	6
Yhteenveto	11
Strategista kestävyysjohtamista	14
Ympäristö	19
Ilmasto	20
Lähiluonto ja monimuotoisuus	23
Vesiekosysteemit	27
Ihmiset	29
Hyvinvointi ja terveys	30
Oppiminen	35
Yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo	38
Eriarvoisuuden vähentäminen ja segregaatio	40
Turvallisuus ja riskien hallinta	44
Osallisuus	47
Kulttuuri	52
Taide ja kulttuuri	53
Muotoilu	56
Kulttuuriperintö	58
Talous	61
Toimeentulo ja työllisyys	62
Elinkeinot ja innovaatiot	64
Asuminen ja yhteisöt	69
Kestävä kaupunkirakenne	71
Vastuulliset hankinnat ja kiertotalous	76
Kestävä matkailu, tapahtumat ja kaupunkimarkkinointi	79
Liitteet	81
Kestävä kehityksen mittarit	81
Arvion toteutus	92

Kestävä Helsinki

Kaupungeissa tehdään kestävä tulevaisuus. Helsinki haluaa olla kestävä kehityksen edelläkävijäkaupunki nyt ja vastedes, ja on vahvasti sitoutunut kestävyteen – sosiaaliseen, ekologiseen, taloudelliseen ja kulttuuriseen.

Jokaisen näiden osalta haluamme osoittaa konkreettisilla toimilla tahtomme ja pyrkimyksemme parempaan.

Lähes kahdeksan vuotta sitten 193 YK:n yleiskokouksen maata äänesti kestävä kehityksen Agenda 2030 -tavoitteiden hyväksymisestä. Yhteissitoumuksen tarkoituksena on ollut varmistaa YK:n kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttaminen.

Raportointi maakohtaisesta edistymisestä määritettiin pääasialliseksi tavaksi seurata maailmanlaajuista kehitystä ja menestystä. Pian kävi kuitenkin ilmeiseksi, että kansallisen tason toimintamahdollisuudet tavoitteiden saavuttamisessa ovat rajalliset. Verotuksen ja sääntelyn kaltaiset kysymykset ovat tietysti kriittisiä, mutta suurin osa Agenda 2030 -tavoitteista edellyttää nimenomaan vahvaa paikallista toimeenpanoa, eikä halutunlaista vaikuttavuutta saada aikaan ilman sitä.

Vuonna 2018 Helsingistä tuli toinen kaupunki maailmassa ja ensimmäinen kaupunki Euroopassa, joka sitoutui paikallistasolla arvioimaan ja raportoimaan edistymisestään kestävä kehityksen tavoitteissa.

Nyt yhteisessä rintamassamme on jo paljon kaupunkeja ympäri maailmaa.

Helsingillä on pitkät perinteet kestävästä kehityksestä ja hyvistä toimenpiteistä. Monet pitkän aikavälin ratkaisut on jo integroitu osaksi peruspalveluitamme. Helsinki teki ensimmäisen kestävä kehityksen paikallisen toimenpideohjelmansa jo 20 vuotta sitten. Tästä voimme olla ylpeitä.

Tämä on Helsingille jo kolmas raportti kestävä kehityksen tavoitteiden toteutumisesta. Arvio on tietysti vain työkalu, väline, jolla seuraamme ja analysoimme kehittymistämme suhteessa globaaleihin tavoitteisiin ja suhteessa omaan strategiaamme. Arvion avulla pyrimme kehittämään Helsingin kestävä kehityksen mittareita ja tiedolla johtamista. Samalla raportti antaa mahdollisuuden arvioida toimiemme vaikuttavuutta ja tunnistaa mahdollisia ristikkäisiä tavoitteita.

Maailma on näyttäytynyt viime vuosina poikkeuksellisen epävakaana. Ensin koko maailmaa haastoi ennen näkemättömällä tavalla koronapandemia ja heti sen jälkeen Euroopassa Ukrainassa on käyty Venäjän toimesta julmaa sotaa. Ukrainan sodan johdosta koko eurooppalainen demokratia on uhattuna. Meidän tehtävämme on tukea Ukrainaa ja ukrainalaisia ja samalla puolustaa länsimaista demokratiaa.

Nämäkin tapahtumat osoittavat, että toimintaympäristössämme voi tapahtua yllättäviä ja ennakoimattomia muutoksia. Tästä huolimatta ja oikeastaan nimenomaan juuri siksi meidän tulee määrätietoisesti jatkaa kestävän kehityksen toimenpiteiden toteuttamista ja läpivientiä. Suunnan on oltava selvä, vaikka kaikkea emme voi ennakoida.

Konkreettiset teot näyttävät kuitenkin esimerkkiä. Helsingissä olemme tänä keväänä sulkeneet suuren kivihiihtovoimalaitoksen. Se, että pystymme määrätietoisesti tällaisessakin maailmantilanteessa etenemään merkittävän hiilivoimalan sulkemisen kanssa, on vahva osoitus tahdostamme. Tämä on vain yksi esimerkki, mutta kuvastaa nähdäkseni hyvin sitä mittakaavaa, jota tavoittelemme. Kaupungin kokonaispäästöt vähenivät päätöksen myötä noin 20 prosenttia. Kaupungit voivat myös tällä tavalla johtaa maailmanlaajuisia siirtymää kohti puhdasta energiaa ja vähentää riippuvuutta fossiilisista energialähteistä.

Helsinki on kiristänyt tällä strategiakaudella hiilineutraaliustavoitettaan viidellä vuodella ja siten asettanut tavoitteen olla hiilineutraali vuoteen 2030 mennessä. Tiedämme tavoitteen olevan kunnianhimoinen, mutta se on saavutettavissa, mikäli uskalamme rohkeasti tehdä vahvoja ja vaikuttavia paikallistason toimia.

Kestävän tulevaisuuden rakentaminen on aikamme kriittisin kysymys. Kestävillä kaupungeilla ja yhteisöillä on keskeinen rooli rauhan, vaurauden ja vakauden edistämisessä paikallisella tasolla.

Ilmastokriisin torjumiseksi ja luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi on pystyttävä toimimaan nopeasti ja vaikuttavasti. Kestävään tulevaisuuteen kytkeytyy olennaisella tavalla myös hyvinvoinnin ja sosiaalisen kestävyuden turvaaminen. Ennen kaikkea meidän on vaalittava lastemme ja nuortemme sekä koko yhteiskunnan hyvinvointia konkreettisilla toimilla, jotka antavat toivoa tulevaisuudesta.

Erytistä huolta ovat viime vuosina aiheuttaneet väestöryhmien väliset hyvinvointierot sekä lasten ja nuorten mielen hyvinvointi. Siksi huomiota on kiinnitettävä alueellisen eriytymisen torjuntaan sekä lasten ja nuorten hyvinvointiin.

Tärkeää on, että kaupungit ympäri maailmaa pystyvät onnistuneesti toteuttamaan kestäviä ratkaisuja. Helsinki haluaa olla suunnannäyttävä ja edelläkävijä.

Tämän kolmannen arvion yhdeksi pääteemaksi on nostettu perustellusti kulttuurinen kestävyys. Kulttuurinen kestävyys on haluttu nostaa omaksi kokonaisuudekseen, sillä se tuntuu monesti unoh-
tavan kestävydestä puhuttaessa. Helsingillä on kuitenkin pitkät perinteet kulttuurin tukemisessa ja kulttuuripalvelumme ovat kansainvälisesti vertailtuna huipputasoa.

Kulttuurisen kestävyuden ytimessä ovat luovuus, kulttuuriperintö, tieto ja monimuotoisuus. Kestävän kehityksen tavoitteiden toteutuminen tulee edellyttämään myös kulttuurista muutosta monissa niissä ajattelu- ja toimintatavoissa, joihin olemme kasvaneet, jotka muovaavat elämämme ja joita välitämme nuoremmille sukupolville. Kulttuuri ja taide antavat meille työkaluja ja mahdollisuuksia käsitellä muutosta ja löytää luovia keinoja muutoksen tuomien haasteiden ratkaisuun.

Helsinki on nostanut myös kaupunkistrategiasaan kulttuurin yhdeksi painopisteistään. Toteamme osuvasti, että taide ja kulttuuri ovat hyvän elämän mahdollistajia. Helsinki haluaakin rakentaa kaupungin omaleimaisuutta, tehdä kaupungista houkuttelevamman matkailijoille, edistää kaupunkilaisten osallisuutta, kasvattaa kulttuurista ymmärrystä, vähentää segregatiota ja edistää kaupunkilaisten sitoutumista Helsinkiin. Tässä arvioissa Helsinki on nostanut keskiöön kolme kulttuurisen kestävyuden näkökantaa: kulttuuripalvelut, muotoilun ja kulttuuriperinnön.

Arvion johtopäätökset osoittavat, että Suomi ja Helsinki ovat monissa asioissa edelläkävijöitä kestävä kehityksen toimeenpanossa ja pärjäämme hyvin kansainvälisissä vertailuissa. Samalla arvio kuitenkin osoittaa, että paljon työtä on vielä tehtävänä. On yhä selvempää, että meidän tulee yhä laajemmin yhteensovittaa ristikkäisiä tavoitteita ja tehdä toimia, jotta voimme saavuttaa hiilineutraaliustavoittemme. Siitä olen kuitenkin iloinen, että suurin osa helsinkiläisistä kokee elämänlaatunsa ja terveytensä hyväksi. Täällaisesta lähtökohdasta on hyvä jatkaa.

Olemme onnistuneet myös siinä, että kulttuurisen yhdenvertaisuuden edistäminen on nostettu tärkeäksi painopisteeksi, kaupunki uudistusmallin kautta on onnistuttu parantamaan asuinalueiden viihtyisyyttä ja mielenterveyteen liittyviä palveluketjuja ja koulutusta on kehitetty. Myös liikkumisen tukemiseen on panostettu.

Helsinki haluaa kannustaa kaupunkeja ympäri maailmaa tarttumaan vahvasti kestävä kehityksen työhön ja konkreettisiin toimenpiteisiin. Kaupunkien tehtävä on kirittää valtiotasoa ja vaatia omalla esimerkillään kunnianhimoista ja periksiantamatonta otetta. Tulevat vuodet ja vuosikymmen tulevat ratkaisemaan sen suunnan, jonka ihmiskunta ottaa. Siksi meidän on toimittava nyt ja meidän on toimittava yhdessä. Uskon, että yhteinen tahtomme ohjaa myös yhteistyömme voimaa. Meillä on vielä paljon työtä edessämme, mutta onneksi suunta on oikea.

Juhana Vartiainen
Helsingin pormestari

Kolmas kestävän kehityksen arvio

Helsingin kaupunki on sitoutunut vuosien 2021–2025 strategiassaan Kasvun paikka YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden edistämiseen ja arvioimiseen. Helsinki on tehnyt vapaaehtoiset kestävän kehityksen arviot (VLR eli Voluntary Local Review) vuosina 2019 ja 2021. Tämä kaupungin kolmas vapaaehtoinen arvio jatkaa ja syventää keskeisten teemojen arviointia vuonna 2021 tehdyn raportoinnin kehitystyön pohjalta. Vuonna 2023 kestävän kehityksen arvio on osa kaupungin strategian puolivälisarviointia.

Arvion tavoitteena on:

- antaa kokonaiskuva ja ymmärrystä Helsingin tilasta ja edistymisestä YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden toteuttamisessa
- tuoda avoimesti esiin Helsingin onnistumisia ja kehityskohteita
- kehittää ja syventää keskeisten kestävyys-teemojen arviointia ja mittareita.

Raportissa pyritään arvioimaan Helsingin kehitystä YK:n Agenda 2030:n kestävän kehityksen tavoitteiden (SDG:t) näkökulmasta painottaen konkreettisia tekoja sekä samalla tunnistaen kehitystä vaativia teemoja. Raportti on asiantuntija-arvio ja koostuu eri teemojen tiivistä kuvaamisesta, kehitystä kuvaavista mittareista ja tarinallisemmista esimerkeistä kaupungin eri toimintojen arjesta.

Raportissa kestävästä kehityksestä tarkastellaan ekologisen, sosiaalisen, kulttuurisen ja taloudellisen kestävyuden näkökulmasta. Jaottelu pysyy osapuilleen samanlaisena kuin vuoden 2021 arviossa, mutta kulttuurinen kestävyys nostetaan uudeksi aihealueeksi raporttiin. Myös teemat ja mittarit ovat pysyneet suurilta osin samoina, jotta vertailua ja kehityskaareen tarkastelua voitaisiin tehdä pidemmällä aikajänteellä, mutta myös joitakin uusia mittareita on otettu mukaan. Tarinoita ja esimerkkejä on tässä kolmannessa arviossa kerätty erityisesti Agenda 2030:n Ketään ei jätetä -periaatetta edistävästä asioista.

Ristiriitojen ja reunaehtojen tunnistaminen

Vaikka Agenda 2030:n globaalit tavoitteet yleisenä viitekehityksenä sopivat hyvin myös paikallisella tasolla kestävä kehityksen edistämiseen, niin monin paikoin alatavoitteet eivät suoraan sovi paikalliselle tasolle ja varsinkaan Helsingin kaltaiseen kehittyneeseen ja hyvinvoivaan kaupunkiin. Globaaleja SDG-tavoitteita onkin pyritty avaamaan ja sanoittamaan Helsingin toiminnan näkökulmasta.

Helsingin kestävä kehityksen tavoitteiden tulokintaan on haluttu lisätä kantavaksi ajatus ekologisia reunaehdoista ja sosiaalisesta perustasta. Kasvun ja hyvinvoinnin pitäisi rakentua niin, että ekologinen kestävyys ei vaarannu eivätkä köyhemmät maat jää kehityksessä jälkeen. Tämä haaste on nostettu esiin myös Suomen kestävä kehityksen toimikunnan tiekartassa*, jossa on tunnistettu kuusi yhteiskunnallista muutosta vaativaa aluetta, joissa Suomen tulee toimia, jotta saavutamme kaikki Agenda 2030 -tavoitteet ja varmistamme suomalaisten kestävä hyvinvoinnin maapallon kantokyvyn rajoissa. Helsingissä kestävä kehitystä on pyritty arvioimaan näiden reunaehtojen kautta ja tuomaan esiin niihin liittyviä ristiriitoja ja toisaalta synergioita.

Kyse on myös kestävyysmurroksesta eli kaupunkiorganisaation ajattelutapojen ja toimintakulttuurin muutoksesta, mikä vaatii pitkäjänteistä tekemistä, tavoitteita sekä päätöksentekoa.

Toimintaympäristö muutoksessa

Helsinki niin kuin koko Eurooppa on elänyt epävarmuuden ja erilaisten kriisien aikaa. Ensin koronakriisi ja sitten vuonna 2022 alkanut Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa, energiakriisi ja inflaatiokehitys. Koronakriisi on vaikuttanut niin nuorten kuin ikäihmistenkkin hyvinvointiin. Lasten ja nuorten hyvinvoinnissa ja kasvuympäristössä on lisääntyneitä haasteita, esimerkiksi nuorten kokema yksinäisyys ja tyttöjen kokema ahdistuneisuus ovat kasvaneet selvästi. Sota Euroopassa aiheuttaa suurta huolta ja on lisännyt turvallisuusasioiden ja varautumisen merkitystä.

Väestönkehityksen osalta Helsingin vetovoima on ollut viime vuosina vahva. Koronapandemia on kuitenkin tuonut väestönkasvuun uusia epävarmuustekijöitä. Helsingin asuinalueet ovat monipuolisia ja viihtyisiä, samalla asuinalueiden sosiaaliset erot ovat selkeitä. Asumisen kalleus ja ahtaus voivat vaikuttaa Helsingin houkuttelevuuteen. Helsingin väestö myös monimuotoistuu. Kielten ja kulttuurien kirjo sekä ikääntyvien määrä kasvavat Helsingissä.

Koronapandemian jälkeen työllisyystilanne on kehittynyt positiivisesti, mutta työttömiä on edelleen enemmän kuin ennen koronaa vuonna 2019. Tieteen ja kehitykseen suunnatut investoinnit ovat kasvussa. Kuitenkin hintojen ja korkojen nousu haastaa ihmisten taloutta ja ostovoimaa. Kaupungin talous ja veropohja ovat pysyneet vahvoina mutta tulevaisuus on epävarma. Kaupunkikonsernin uudistuminen, työelämän muutokset ja digitalisaatio vaikuttavat monin tavoin kaupungin toimintaan. Työvoiman saatavuus on haasteena erityisesti varhaiskasvatuksessa sekä sosiaali- ja terveystoimialalla.

*[Suomen kestävä kehityksen toimikunnan tiekartta PDF](#) >

Tiivistelmä SDG-tavoitteista

SDG-tavoitteet linkittyvät vahvasti toisiinsa ja täysin yksiselitteisiä tulkintoja SDG-tavoitteiden ja kaupungin Alla olevassa taulukossa esitetään tiivistetysti eri SDG-tavoitteisiin liittyviä Helsingin keskeisimpiä mittareita, tavoitteita, sekä kokonaisarvio tavoitteiden toteuttamisen tilasta Helsingissä. Kokonaisarvio perustuu mittareiden lisäksi arvioon Helsinkiä koskettavien alatavoitteiden toteutumisesta.

Ikonien selitteet

- Mittari on kehittynyt positiiviseen suuntaan
- Mittarin kehityksessä ei merkittävää muutosta
- Mittari on kehittynyt negatiiviseen suuntaan
- SDG-tavoite on saavutettu tai lähellä saavuttamista
- SDG-tavoitteen saavuttamisessa on haasteita
- SDG-tavoitteen saavuttamisessa on merkittäviä haasteita

SDG-tavoite	Keskeisimmät mittarit	Helsingin keskeisiä huomioita ja tavoitteita	Arvio
	<ul style="list-style-type: none"> Pienituloisten osuus (%) Toimeentulotukea saavien osuus (%) Asunnottomien määrä Asuntokuntien velanmäärä 	<ul style="list-style-type: none"> ● Helsingin tavoitteena on poistaa asunnottomuus vuoteen 2025 mennessä. ● Helsinki panostaa kohtuuhintaiseen asumiseen ja on kehittänyt oman mittariston siihen. 	
		<ul style="list-style-type: none"> ● Helsinki on lisännyt yhteistyötä ruoka-aputoiminnan kehittämiseksi ja panostanut ravitsemusneuvontaan. 	
	<ul style="list-style-type: none"> Koettu elämänlaatu: Elämänlaatussa keskimäärin hyväksi tuntevien osuus (%) Koettu terveys: Terveystensä keskitasoiseksi tai sitä huonommaksi kokevien osuus (%) Mielen hyvinvointi (koko väestö ja lapset) Liikuntasuosittelun mukaan liikkuvien osuus (%) Painoindeksi: Ylipainoisten osuus % lapset Painoindeksi: Ylipainoisten osuus % aikuiset 	<ul style="list-style-type: none"> ● Helsingin hyvinvointisuunnitelmassa vuosille 2022–2025 on kuusi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen painopistettä: mielen hyvinvointi, harrastaminen ja vapaa-aika, liikkuminen, terveelliset elintavat, hyvät väestösuhteet sekä turvallinen ja kaunis kaupunki. ● Suurin osa aikuisväestöstä kokee elämänlaatussa ja terveytensä hyväksi sekä ovat onnellisia, mutta silti elämänlaadun, terveyden ja onnellisuuden kokemuksissa esiintyy eroja esimerkiksi koetun toimeentulon mukaan. ● Lasten ja nuorten mielen hyvinvointi on eri mittareilla tarkasteltuna heikentynyt, etenkin tytöillä. ● Asukkaiden ylipaino huolestaa ja Helsingissä on tehty toimia liikumisaktiivisuuden ja ravitsemusneuvonnan lisäämiseksi. 	
	<ul style="list-style-type: none"> Ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneiden osuus (%) Toisen asteen opintojen keskeyttäneiden osuus (%) Varhaiskasvatuksessa olevien osuus (%) Vieraskielisten osuus lukion suorittaneista (%) 	<ul style="list-style-type: none"> ● Oppimistulokset ovat Suomessa heikentyneet ja erityisesti huolta aiheuttaa ulkomaalaistaustaisten poikien oppiminen. ● Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla on kestävä tulevaisuuden opinpolku. Sen myötä kaiken ikäiset oppijat ovat vuorovaikutuksessa kestävä kehityksen teemojen kanssa omassa päiväkotij- ja kouluarjessa sekä toisen asteen opinnoissa. ● Työvoimapula haastaa kasvatuksen ja koulutuksen toimialaa. 	

SDG-tavoite	Keskeisimmät mittarit	Helsingin keskeisiä huomioita ja tavoitteita	Arvio
 <p>5 SUKUPUOLTEN TASA-ARVO</p>	<ul style="list-style-type: none"> Sukupuolten väliset erot työttömyydessä Sukupuolten väliset erot koetussa elämänlaadussa Sukupuolten väliset erot korkeakoulututkinnon suorittaneissa 	<ul style="list-style-type: none"> ● Kaupungin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmat asettavat raamin ja konkreettisia toimenpiteitä yhdenvertaisuuden ja sukupuolten tasa-arvon edistämiseksi. ● Lasten ja nuorten sukupuolten väliset erot hyvinvoinnissa ovat lisääntyneet. ● Helsinki edistää näkyvästi sukupuoli-vähemmistöjen syrjimättömyyttä (mm. Pride-kumppanus). 	
 <p>6 PUHDAS VESI JA SANITAATIO</p>	<ul style="list-style-type: none"> Jäteveden puhdistusprosentit (typpi ja fosfori) Puhdistetun jäteveden osuus % 	<ul style="list-style-type: none"> ● Veden laatu ja puhdistus ovat korkealla tasolla. ● Hulevesien laadulliseen hallintaan tarvittaisiin lisätoimia. 	
 <p>7 EDULLISTA JA PUHDASTA ENERGIAA</p>	<ul style="list-style-type: none"> Uusiutuvan energian tuotanto ja osuus (%) Energiankulutus per capita (kWh) 	<ul style="list-style-type: none"> ● Uusiutuvan energian tuotanto on kasvanut ja energiakriisi on lisännyt energiansäästötoimia. ● Kaupungin omistaman energiyhtiö Helenin hiilineutraaliustavoitteet etenevät ja vuosien 2023–2025 aikana kivihiilen käyttö kahdessa voimalassa lopetetaan. 	
 <p>8 IHMISARVOISTA TYÖTÄ JA TALOUSKASVUA</p>	<ul style="list-style-type: none"> Nuorisotyöttömyysaste Pitkäaikaistyöttömyys Työttömyysaste 	<ul style="list-style-type: none"> ● Korona-ajasta työllisyysaste on noussut paremmalle tasolle Helsingissä. ● Monilla aloilla kärsitään työvoimapulasta, ja tämän ongelman ratkaiseminen on noussut yhdeksi keskeiseksi strategiseksi tavoitteeksi, ja työperusteinen maahanmuutto on kasvanut selvästi. 	
 <p>9 KESTÄVÄÄ TEOLLISUUTTA, INNOVAATIOITA JA INFRASTRUKTUUREJA</p>	<ul style="list-style-type: none"> Uusien yritysten tai startup-yritysten määrä Yritysten halu suositella Helsingiä sijaintipaikana (suositelijoiden osuus) 	<ul style="list-style-type: none"> ● Kaupunki panostaa helsinkiläisen yrittäjyyden ja yritystoiminnan kasvuun ja uudistumiseen tarjoamalla palveluita yrityksen perustamiseen ja vahvistamalla startup-yritysten valmiuksia kasvuun valikoiduilla toimialoilla. 	
 <p>10 ERIARVOISUUDEN VÄHENTÄMINEN</p>	<ul style="list-style-type: none"> Alueellisen eriytymisen indeksi Gini-kerroin NEET-osuus (Not in Employment, Education or Training) 	<ul style="list-style-type: none"> ● Sosioekonominen ja etninen segregaatio ovat jonkin verran lisääntyneet, erityisesti lasten osalta. ● Kaupunki uudistusmalli on yksi Helsingin tapa kehittää asuinalueita ja ehkäistä asuinalueiden eriytymistä eli segregaatiota. ● Kasvatuksen ja koulutuksen osalta Helsinki on kehittänyt tarveperustaisen rahoituksen mallia ja eriarvoisuuden kasvua ennaltaehkäiseviä toimia. 	
 <p>11 KESTÄVÄT KAUPUNGIT JA YHTEISÖT</p>	<ul style="list-style-type: none"> Kestävien kulkumuotojen osuus Ilmanlaatu Osallisuusindikaattori 	<ul style="list-style-type: none"> ● Kaavoituksella ja suunnittelulla edistetään Helsingissä muun muassa riittävää asuntotuotantoa, sujuvaa liikennettä, elinkeinoelämän toimintamahdollisuuksia, palvelujen saatavuutta ja luonnonvarojen säästeliästä käyttöä. ● Helsingin tavoitteena on kestävän liikkumisen edistäminen, esimerkiksi pyöräilyn kulkutavan nostaminen 9 prosentista 20 prosenttiin vuoteen 2030 mennessä. ● Helsingin ilmanlaatu on parantunut. 	

SDG-tavoite	Keskeisimmät mittarit	Helsingin keskeisiä huomioita ja tavoitteita	Arvio
	 Yhdyskuntajätteen ja kotitalousjätteen kierrätysaste	<ul style="list-style-type: none"> ● Helsingiläisten kulutusperäiset päästöt ovat korkeat. ● Kiertotalouteen siirtyminen on ollut hidasta ja vaatii aktiivisia toimenpiteitä, Helsingin kierto- ja jakamistalouden tiekarttaa ollaan päivittämässä. 	
	 CO ₂ -päästöt (CO ₂ -ekv.) ja päästöjen muutos: Kokonaispäästöt Asukaskohtaiset CO ₂ -päästöt	<ul style="list-style-type: none"> ● Helsinki tavoittelee hiilineutraaliutta 2030 ja selvittää hiilinegatiivisuutta 2040 eteenpäin. ● Liikenteen päästöt ovat suurin haaste paikallisesti päästöjen vähentämisessä. ● Ilmastomuutokseen sopeutumisen tavoitteisiin haetaan lisää vaikuttavuutta. 	
	 Pintavesien ekologinen tila 2019	<ul style="list-style-type: none"> ● Hulevesien lisääntyvät epäpuhtaudet ovat riski pienvesille ja rannikkoalueelle. ● Rannikkovesien tila on edelleen huono eikä se ole kehittynyt toivotusti. 	
	 Luonnonsuojelualueiden määrä ja osuus pinta-alasta (%) Metsäisten ja puustoisten alueiden pinta-ala tai suhteellinen osuus maapinta-alasta	<ul style="list-style-type: none"> ● Luonnonsuojelualueiden määrä on Helsingissä kasvanut strategian tavoitteiden mukaisesti viisi aluetta vuodessa ja luonnon monimuotoisuuden turvaamisen ohjelman toimenpiteiden toimeenpano on käynnissä. ● Kaupungin kasvu ja luontoarvojen turvaaminen on noussut keskeiseksi haasteeksi. 	
	 Koettu turvallisuus Äänestysprosentti kuntavaaleissa Rikoksilla oirehtivien nuorten määrä (per 10 000 nuorta) Henkeen ja terveyteen kohdistuvat rikokset	<ul style="list-style-type: none"> ● Nuorten oirehtiminen rikoksilla ja naisiin kohdistuva väkivalta ovat lisääntyneet. ● Erityisesti nuorten turvallisuuskokemuksen parantamiseen ja radikalisoitumisen ehkäisyyn pyritään löytämään uusia keinoja. ● Osallisuuden edistämisen tueksi kaupungille on luotu osallisuus- ja vuorovaikutusmalli, jota toteutetaan kaikilla kaupungin toimialoilla. ● Ihmisoikeusasiat ja työperäinen hyväksikäyttö ovat nousseet enemmän esiin, ja niitä pyritään torjumaan Helsingin hankinnoissa. 	
	 Jaettujen avustusten määrä	<ul style="list-style-type: none"> ● Helsinki on kehittänyt uuden mallin järjestöyhteistyön koordinointiin. ● Avustusmäärärahoja on 2022 myönnetty melkein 50 miljoonaa euroa. ● Kansainvälistä yhteistyötä ja edunvalvontaa tehdään aktiivisesti. 	

Yhteenveto

- Suomi ja Helsinki ovat monissa asioissa edelläkävijöitä kestävän kehityksen toimeenpanossa ja pärjäävät hyvin kansainvälisissä vertailuissa. Kuitenkin asukaskohtaiset kulutusperäiset ilmastopäästöt ja luonnonvarojen kulutus ovat korkealla ja kestävämmällä tasolla globaalisti vertailtuna.
- Iso osa Agenda 2030 -tavoitteista toimeenpannaan kuntatasolla ja kaupungeilla on iso rooli tavoitteiden saavuttamisessa. Tärkeimpiä kestävän kehityksen tavoitteiden edistämiseen liittyviä toimia kaupungeissa ovat maankäyttö ja rakentaminen, hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, kasvatusta sekä elinvoimaan ja työllisyyteen liittyvät toimet.
- Helsingin kehityskohteena ovat edelleen konkreettiset ja mitattavat kestävyystavoitteet, joita on asetettu vasta muutamia, esimerkiksi päästötavoite. Erityisesti pitkän tähtäimen tavoitteet ja visio 2030- ja 2050-aikajänteellä puuttuvat monista kestävyys-teemoista.
- Kestävän kehityksen tavoitteiden toteutuminen edellyttää kulttuurista muutosta. Helsinki tulee muuttamaan, jolloin myös ajattelu- ja toimintatavoilta sekä johtamisrakenteilta vaaditaan muutosta. Muutokset voivat olla entistä nopeampia ja vaikeammin ennakoitavia, mikä vaatii entistä parempaa kykyä sopeutua muutoksiin.
- Ristiriita kaupungin kasvun ja viherympäristön ja ympäristön suojelutavoitteiden välillä on noussut entistä enemmän esiin ja vaatii yhteensovittelua.
- Nykyisillä ilmastotoimilla ei tulla saavuttamaan Helsingin hiilineutraaliustavoitteita, erityisesti liikenteen päästöjen vähentämisessä on haasteita. Nykyisillä toimenpiteillä päästöt tulevat olemaan 1 098 kt CO₂-ekv. vuonna 2030, kun hiilineutraalius edellyttää päästöjen vähentämistä 702 kt CO₂-ekv. tasolle.
- Myös ilmastomuutokseen sopeutuminen ja luonnon monimuotoisuuden turvaaminen vaatii ripeämpiä ja strategisempia toimenpiteitä.
- Eriarvoisuuskehitys ja segregatio ovat sosiaalisen kestävyys suurimpia haasteita, johon puuttuminen ja ennaltaehkäisy vaatii toimenpiteitä Helsingissä. Erityisesti huolta aiheuttaa lasten ja nuorten eriytyminen etnisen taustan perusteella, joka näkyy muun muassa koulujen alueellisissa eroissa.
- Suurin osa helsinkiläisistä kokee elämänlaatunsa ja terveytensä hyväksi sekä ovat onnellisia. Sairastavuuden ja kansantautien yleisyydessä on kuitenkin merkittävää vaihtelua Helsingin peruspiirien välillä.
- Helsinkiläiset liikkuvat suosituksiin nähden liian vähän ja ylipainoisuutta ei ole saatu laskettua.
- Lasten ja nuorten kokemat mielen hyvinvoinnin haasteet ja yksinäisyyden lisääntyminen sekä aikuisväestön psyykinen kuormittuneisuus on Helsingissä yleisempää kuin koko maassa keskimäärin.
- Turvallisuus ja varautuminen ovat nousseet aikaisempaa enemmän arvioissa esiin, erityistä huolta herättävät lasten ja nuorten turvallisuuskokemukset ja radikalisoituminen sekä lähisuhdeväkivalta. Mittareiden valossa esimerkiksi nuorten oirehtiminen rikoksilla ja naisiin kohdistuva väkivalta ovat lisääntyneet.

Poimintoja Helsingin onnistumisista:

- Kestävän kehityksen opinpolku on integroitu osaksi varhaiskasvatusta.
- Uusiutuvan energian tuotanto on kasvanut ja ilmanlaatu parantunut.
- Kulttuurisen yhdenvertaisuuden edistäminen on nostettu tärkeäksi painopisteeksi läpi kulttuurisektorin.
- Kaupunkiudistusmallin avulla parannetaan asuinalueiden viihtyisyyttä ja houkuttelevuutta sekä mahdollistetaan laadukas täydennysrakentaminen.
- Mielenterveyteen liittyviä palveluketjuja ja peruskoululaisten tunne- ja vuorovaikutustaitojen oppimista ja osaamista on kehitetty, sekä panostettu liikkumisen ja harrastamisen tukemiseen.

Raportin tulosten pohjalta nousseita suosituksia:

- 1.** Helsingin tulisi asettaa enemmän valtuustokauden ylittäviä pidemmän tähtäimen kestävyystavoitteita, seurantamittareita sekä tavoitearvoja kestävyysmittareille.
- 2.** Kestävyyskysymysten ymmärrystä ja tiedolla ja tieteeseen pohjaavaa johtamista tulee kehittää kaikilla tasoilla, strategisesta johtamisesta aina eri palveluiden tuottamiseen, esimerkiksi kuutoskaupunkien kestävyysjohtamisen työkaluja hyödyntämällä.
- 3.** Kestävän kehityksen tavoitteiden yhteys toisiinsa tulisi tunnistaa paremmin ja löytää merkittävimmät strategiset toimet toteutettavaksi tehokkaammin osana keskeisimpiä prosesseja, kuten talouden ja toiminnan sekä maankäytön ja rakentamisen suunnittelua.
- 4.** Keskenään ristiriitaisiin tavoitteisiin tulisi pureutua enemmän, tunnistaa erilaiset vaikutukset ja yhteensovittaa tavoitteita läpinäkyvästi, esimerkiksi kaupungin kasvuun ja luontoarvojen yhteensovittamiseen liittyen.
- 5.** Kestävyystavoitteiden tehokasta toimeenpanoa ja sen onnistumisen aktiivista seuranta tulee vahvistaa ja pitkäjänteisyyttä kasvatetaan. Myös operatiivisemman tason toimenpiteiden ja mittarien vaikuttavuuteen pitää kiinnittää huomiota osana toiminnan ja talouden suunnittelua.
- 6.** Helsingin tulisi panostaa vielä enemmän ekologiseen kestävyyskysymyksiin sekä huomioida paremmin Helsingin aiheuttamat globaalit vaikutukset niin ekologisen kuin sosiaalisen kestävyyskysymyksen osalta.
- 7.** Ekologisen kestävyyskysymyksen monien ohjelmien kokonaisuutta tulisi koordinoita selkeämmin esimerkiksi ympäristöpolitiikan päivittämisen ja ympäristöjohtamisen tehostamisen kautta.
- 8.** Kestävää taloutta pitäisi edistää pitkällä aikavälillä elinkaarikustannuksia arvioimalla, kierto- ja jakamistalouteen sekä ennaltaehkäiseviin palveluihin panostamalla.
- 9.** Lähiluonto ja kaupunkitilan viihtyisyys sekä niiden moninaiset vaikutukset ihmisten terveyteen, hyvinvointiin, kaupungin vetovoimaan ja luonnon monimuotoisuuteen tulisi arvottaa paremmin.
- 10.** Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvonäkökuilman selkeämpi integrointi ydintoimintoihin, kuten talouden ja toiminnan suunnittelun eri tasoihin ja päätösten vaikutusten arviointiin, olisi tärkeää.
- 11.** Yhteistyötä ja osallisuutta asukkaiden, yritysten, tutkimus- ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa tulisi edelleen kehittää ja sen vaikuttavuutta parantaa kestävyyskysymysten ratkaisemiseksi.

20 vuotta kestävästä kehitystä Helsingissä

Helsingillä on pitkät perinteet kestävästä kehityksestä edistämiseksi. Jo yli 20 vuotta sitten, kesäkuussa 2002 Helsingin kaupunginvaltuusto hyväksyi ensimmäisen kestävästä kehityksen paikallisagendan. Paikallisagendatyötä edelsi kestävästä kehityksen ottaminen yhdeksi kaupungin strategiseksi painopisteeksi ja sen jälkeen lähdettiin valmistelemaan paikallisagendaa, joka oli laaja ja osallistava prosessi. Sen aikana esimerkiksi järjestettiin kansalaisfoorumia, joihin osallistui noin 4 000 kaupunkilaista, mikä on iso saavutus ennen digiaikaa. Osana paikallisagendatyötä kehitettiin myös kattavat kestävästä kehityksen A-indikaattorit, joita seurattiin säännöllisesti.

Paikallisagendan seitsemän päätavoitetta vuonna 2002 olivat:

- 1. Kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen**
Maapallon ilmastonmuutosta kiihdyttävien kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen YK:n ilmastopöytäkirjan mukaisesti ja valtioneuvoston asettamia kansallisia tavoitteita noudattaen.
- 2. Helsingin luonnon monimuotoisuuden turvaaminen ja vaaliminen**
Helsingin luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen YK:n biologisen monimuotoisuuden suojelupöytäkirjan mukaisesti.
- 3. Kaupungin kilpailukykyyn ja elinkeinorakenteen vahvistaminen talouden tasapainoisen kehityksen turvaamiseksi**
- 4. Elinkaariajattelun sisällyttäminen kaupungin fyysiseen suunnitteluun, hankintakäytäntöihin ja rakennustoimintaan**
Erityisenä tehtäväalueena lähiuudistushankkeiden toteuttaminen kestävästä kehityksen tavoitteiden mukaisesti tukemalla asukkaiden osallistumista sekä kehittämällä ekologisesti kestävästä korjausrakentamista.
- 5. Vuorovaikutuksen ja kansalaisosallistumisen lisääminen sekä kumppanuuden vahvistaminen**
- 6. Syrjäytymisen ja sosiaalisen segregaaion ehkäiseminen**
Erityisenä tehtäväalueena lasten ja nuorten osallisuuden ja terveen kehityksen turvaaminen.
- 7. Kulttuurisen monimuotoisuuden ja rakennetun ympäristön vaaliminen**

Monissa tavoitteissa on positiivista kehitystä tapahtunut, mutta 20 vuoden takaisen paikallisagendan tavoitteet ovat edelleen hyvin ajankohtaisia. Tämä kertoo osaltaan siitä, että jo 20 vuotta sitten Helsinki on tehnyt urauurtavaa ja osittain aikaansa edellä olevaa kestävästä kehityksen työtä ja toisaalta siitä, että monet kestävyysteemat ovat hyvin pitkäaikaisia ja jatkuvaa kehitystyötä vaativia.

Strategista kestävyyden johtamista

Helsingin kaupunkistrategiassa 2021–2025 on kunnianhimoisia kestävyystavoitteita. Jo esipuheessa tuodaan esiin, että Helsingin kestävä kasvun tulisi olla sopuoinnussa ekologisten reunaehtojen kanssa ja se luo sosiaalisesti, taloudellisesti ja kulttuurisesti kestävää hyvinvointia. Lisäksi strategiassa sanotaan, että Helsingin kehittämistä ohjataan ja arvioidaan YK:n kestävä kehityksen tavoitteiden kautta.

”Ohjaamme ja arvioimme Helsingin kehittämistä YK:n kestävä kehityksen tavoitteiden kautta.”

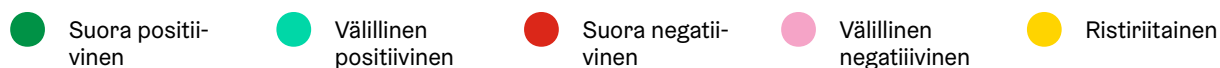
Helsingin kaupunkistrategia 2021–2025

Kestävä kehityksen kolmas arvio on osa kaupunkistrategian puolivälisarvioita, joka tehdään kevään 2023 aikana. Kestävä kehityksen arvio on päätetty tehtäväksi joka toinen vuosi strategiakauden puolivälissä ja lopussa.

Seuraavalla sivulla olevassa taulukossa on esitetty strategian 13 painopisteen linkitys YK:n SDG-tavoitteisiin. Niin kuin kestävä kehityksen tavoitteilla, myös strategian tavoitteilla on keskenään ristiriitaisia vaikutuksia sekä ristiriitaisia vaikutuksia suhteessa kestävyystavoitteisiin, esimerkiksi kaupungin voimakas kasvu ja rakentaminen lisäävät alueella syntyviä kasvihuonekaasupäästöjä sekä muita ympäristöön kohdistuvia vaikutuksia.

Strategian painopisteet ja SDG-taulukointi

	1 Ihminen	2 Kasvu	3 Kestävä kehitys	4 Laatu	5 Sukupuoli	6 Puhdas vesi ja energia	7 Siivot ja vihreät kaupungit	8 Käsi kädessä	9 Kestävä teollisuus ja innovaatio	10 Epäyhtälö	11 Kaupunkien ja ihmiset	12 Kestävät kulutus ja tuotanto	13 Ilmastotiedon ja ilmastotoimenpiteiden	14 Meren ja vesien elämä	15 Maanviljely ja maatalous	16 Rauhallinen ja oikeudenmukainen yhteiskunta	17 Yhteistyö ja osallisuus
Maailman paras ja yhdenvertainen paikka oppia	●		●	●	●			●	●	●	●						
Kunnianhimoista ilmastovastuuta ja luonnonsuojelua			●	●		●	●	●	●		●	●	●	●	●		
Taide ja kulttuuri ovat hyvän elämän mahdollistajia			●					●		●	●						●
Yhdenvertainen ja kansainvälinen Helsinki	●		●		●			●		●	●					●	●
Helsingin kaupunginosien omaleimaisuutta ja turvallisuutta vaalitaan			●						●	●						●	●
Toimiva ja kaunis kaupunki			●					●	●	●	●	●	●	●	●		●
Älykkäät liikenneratkaisut ovat sujuvan arjen perusta			●				●		●	●	●		●				
Helsingiläisten hyvinvointi ja terveys paranevat	●	●	●	●				●	●	●							
Vastuullinen talous kestävän kasvun perustana	●		●	●				●	●	●	●						●
Henkilöstölle vetovoimainen Helsinki			●	●	●			●		●							
Älykästä Helsinkiä johdetaan tiedolla ja digitalisaatiota hyödyntäen			●	●				●	●	●	●		●			●	●
Helsinki on houkutteleva osajille ja yrityksille	●				●			●	●		●					●	●
Kansallista edunvalvontaa ja kansainvälistä yhteistyötä			●	●				●	●	●	●		●			●	●

Tällä hetkellä eri kestävyiden teemoja johdetaan kaupunkitasoisesti koordinoitujen ohjelmien, strategioiden tai kaupunkistrategian alaisen neljän kestävään talouteen, kunnianhimoiseen ilmastovastuuseen, viihtyisään kaupunkiin ja segregaaation ehkäisyyn keskittyvän strategisen ohjelmaryhmän kautta.

Työkaluja kestävyysjohtamiseen

Kestävän kehityksen tavoitteet ovat kaupunkistrategian lisäksi huomioitu muuallakin kaupungin keskeisissä ohjelmissa, joiden kautta monia tavoitteita edistetään. Viimeisen kahden vuoden aikana Helsingin kaupunki on tarkastellut strategisia ohjelmiaan ja talouden ja toiminnan suunnittelua myös kestävä kehityksen näkökulmasta.

Helsinki on tarkastelujakson aikana ottanut käyttöön systemaattisemman tavan tarkastella kaupungin keskeisiä tavoitteita ja kaupunkitasoisia ohjelmia kestävä kehityksen viitekehityksessä ja suhteessa

yksittäisiin kestävä kehityksen tavoitteisiin (SDG:t). Analyysin avulla kunkin ohjelman tavoitteiden linkitys kaupunkistrategian kestävyystavoitteisiin avataan ja tunnistetaan ne YK:n kestävä kehityksen tavoitteet, joiden toteuttamisessa ohjelma on keskeisessä roolissa. SDG-analyysi on tehty muun muassa Helsingin hyvinvointisuunnitelmalle 2022–2025, elinkeinopoliittisille painopisteille, matkailun ja tapahtumien toimintaohjelmalle 2022–2026 sekä Hiilineutraali Helsinki 2030 -päästövähennysohjelmalle.

Alla olevassa taulukossa on listattu Helsingin keskeisimpiä ohjaavia ohjelmia ja suunnitelmia sekä niiden yhteyttä kestävä kehityksen tavoitteisiin. Sekä strategian painopisteiden että ohjelmien yhteydestä havaitaan, että Helsingin kaupungin toiminnassa keskeisimmin ovat esillä SDG-tavoitteet 3 (Hyvinvointia ja terveyttä), 4 (Hyvä koulutus), 8 (Ihmisarvoista työtä ja talouskasvua) 10 (Eriarvoisuuden vähentäminen), 11 (Kestävät kaupungit ja yhteisöt) ja 13 (Ilmastotekoja).

Ohjelmat ja SDG-tavoitteet

Kaupunkitasoinen ohjelma / SDG-tavoite	1 Ihminen	2 Ihminen	3 Ihminen	4 Ihminen	5 Ihminen	6 Ihminen	7 Ihminen	8 Ihminen	9 Ihminen	10 Ihminen	11 Ihminen	12 Ihminen	13 Ihminen	14 Ihminen	15 Ihminen	16 Ihminen	17 Ihminen
Hyvinvointisuunnitelma	●	●	●	●				●		●	●						
Asumisen ja maankäytön ohjelma	●		●		●			●	●	●	●						
Hiilineutraali Helsinki 2030			●				●	●			●	●	●				●
Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmat			●	●	●					●	●				●	●	●
Hankintastrategia								●	●		●	●	●		●	●	
Elinkeinopoliittiset painopisteet	●		●	●	●			●	●	●	●	●	●	●	●		●
Luonnon monimuotoisuuden ohjelma ja luonnonsuojeluohjelma			●	●		●	●				●	●	●	●	●		●
Tapahtumien ja matkailun toimintaohjelma 2022–2026		●	●	●	●			●	●	●	●	●	●	●	●		●

Helsingin kaupungin kestävän kehityksen etenemistä arvioivaa mittaristoa on uudistettu tätä arviota varten. Helsinki on mukana Suomen ympäristökeskuksen vetämässä kansallisessa kestävän kehityksen indikaattorihankkeessa kehittämässä kattavampia ekologisen, sosiaalisen ja taloudellisen kestävyuden mittareita. Raporttiin valitut indikaattorit mahdollistavat osaltaan kansallisen vertailun kestävän kehityksen tilasta sekä antavat ajankohtaisempaa tietoa kehityksen nykytilasta.

Myös parempaa SDG-tietopohjaa on rakennettu kestävyysasiantuntijoiden työn tueksi vuoden 2022 aikana. Tietopohja kerää yhteen kaupunkia ohjaavia ohjelmia, tavoitteita ja liittää esimerkiksi kaupungin talousarviotavoitteita Agenda 2030 -tavoitteisiin. Samalla kun kaupungin toimialojen ja liikelaitosten talousarviotavoitteita ja niiden mittareita on tarkasteltu SDG-näkökulmasta, on tehty pohjatyötä kestävän kehityksen budjetoinnille. Vuonna 2023 Helsinki alkaa vielä tavoitteellisemmin kehittää ilmiöpohjaista taloussuunnittelua ja osallistuu kansalliseen kestävän kehityksen budjetointi -hankkeeseen.

Suomen kuuden suurimman kaupungin strategisen kestävyysjohtamisen verkostossa Helsinki on osallistunut kestävyuden johtamisen systeemisten mallien ja konkreettisten johtamisen työkalujen kehittämiseen. Verkosto on esimerkiksi kehittänyt SDG-hahmotustyökalun, jonka pohjaa hyödynnettiin kaupunkiympäristötoimialan johdon työpajoissa syksyllä 2022.

Kestävä kehitys osana kaupungin arkea

Helsinki on halunnut tuoda kestävyuden työntekijöiden ja palveluiden arkeen. Helsinki edistää kestävän kehityksen tavoitteita myös monien lakisääteisten tehtäviensä kautta, esimerkiksi koulutuksen, sosiaali- ja terveystalouden, kaupunkisuunnittelun ja maankäytön ja ympäristönsuojelun.

Lisäksi kaupungissa toimii erilaisia verkostoja, toimikuntia ja työryhmiä, jotka edistävät kestävyuden teemoja, esimerkiksi kestävän kehityksen työryhmä, ihmisoikeusverkosto, ympäristö- ja ilmastoverkosto sekä HYTE-koordinaatioryhmä.

Kaupungin toimialat ja liikelaitokset ovat aktiivisia edistämään kestävyysnäkökulmia, erityisesti ekologista kestävyyttä on pystytty edistämään systemaattisesti toimialoilla ja liikelaitoksissa. Liikelaitoksista Palvelukeskus Helsingillä on käytössä oma kestävän kehityksen tavoitteisiin pohjaava vastuullisuusohjelma. Toimialoista kaupunkiympäristön toimiala on aloittanut kestävä Kymp -kehitystyön, jolla parannetaan toimialan kestävyystyötä. Muilla toimialoilla ja liikelaitoksilla on käytössä esimerkiksi ympäristöohjelmia ja vastuullisiin hankintoihin liitty-

viä tavoitteita. Kaupunginkanslian viestintä vastaa kokonaisvaltaisesti kestäväan kehitykseen ja kestävän kehitykseen tavoitteisiin liittyvästä viestinnästä.

Kestävä kehitys näkyy monella tapaa asukkaille kaupungin palveluiden kautta, esimerkiksi kasvatuksen palveluissa kestävyysajattelu on integroitunut opetukseen, kirjastot ja nuorisopalvelut tekevät aktiivista työtä niin tietoisuuden lisäämisen kuin esimerkiksi kiertotalouden edistämisen eteen.

Henkilöstön osaaminen ja asenteet ovat erittäin tärkeitä kestävyysasioiden edistämisen kannalta. Ymmärrystä ja tiedolla johtamista pitää kehittää aina johdosta palveluiden toteuttamiseen asti. Kaupungin eettiset periaatteet ohjaavat henkilöstön ja luottamushenkilöiden toimintaa. Eettiset periaatteet ovat vastuullisen toiminnan, terveen työkuultuurin ja työhyvinvoinnin ydin. Niiden noudattaminen varmistaa, että kaupungilla on hyvä työskennellä ja, että toimintamme on lakien, säädösten, ohjeiden ja normien mukaista. Lisäksi vuonna 2022 kestävän kehityksen eri teemoista on tuotettu Helsingin kaupungin henkilöstölle laaja koulutuspaketti, jonka kaikki kaupungin työntekijät voivat suorittaa. Kaupungilla on myös ekotukitoimintaa ja siihen liittyvää koulutusta. Eri puolilla organisaatiota toimii 1 389 ekotukihenkilöä ympäristöasioiden edistämisen tukena. Kestävän kehityksen teemoja on myös käsitelty henkilöstön ja esihenkilöiden koulutus- ja perehdytystilaisuuksissa.

Myös erilaiset kehityshankkeet ovat yksi keskeinen tapa kaupungille edistää kestäväa kehitystä ja uusia innovaatioita ja vuonna 2022 käynnissä olevasta 32 hankkeesta 25 edistää sosiaalista tai ekologista kestävyyttä ja loput hankkeista työllisyyttä ja digitalisaatiota.

Myös kaupungin konsernin tytäryhteisöt ja -yhtiöt ovat aktiivisia kestävän kehityksen edistämässä. Isoimmilla yhtiöillä on YK:n kestävän kehityksen tavoitteisiin pohjaavia vastuullisuusohjelmia ja raportointia. Osana kaupungin kestävän kehityksen työtä on käsitelty konserniohjauksen vastuullisuusnäkökulmia sekä järjestetty tytäryhteisöjen kanssa yhteisiä työpajoja vastuullisuusteemoista.

Myös asukkaiden ja sidosryhmien osallisuutta ja tietoisuutta on pyritty edistämään. On tehty aktiivista viestintää ja järjestetty erilaisia tilaisuuksia ja tapahtumia, muun muassa Ihmisoikeuspäivän seminaari kestävästä kehityksestä ja ihmisoikeusperustaisesta kaupungista vuonna 2022 sekä kolme kestävän kehityksen teemoihin liittyvää erätaukodialogia. Pormestari on järjestänyt 2022–2023 yhdessä Helsinkiin sijoittuneen YK:n taloudellisen tutkimuksen instituutin, UNU WIDER:in kanssa kolmiosaisen SDG Discussion Forumin, jossa on käsitelty ajankohtaisia kestävyysteemoja talouden, oppimisen ja ekologisen kestävyuden aiheista.

Kaupungit kestävän kehityksen edelläkävijöinä

Suomi on kestävän kehityksen työssä edelläkävijä ja saanut siitä myös tunnustusta. Helsinki on osallistunut aktiivisesti kestävästä kehitystä edistävään yhteistyöhön kansallisesti ja kansainvälisesti. Helsinki tekee tiivistä yhteistyötä valtioneuvoston kanslian, ympäristöministeriön Kestävä kaupunki -ohjelman sekä Suomen kuuden suurimman kaupungin ja Kuntaliiton kanssa kestävän kehityksen strategisen johtamisen edistämiseksi. Syksyllä 2021 käynnistettiin Suomen kuuden suurimman kaupungin yhteinen strategisen SDG-johtamisen verkostohanke, jossa on kehitetty käytännön työkaluja kaupunkien käyttöön, sekä edistetty kansallista ja kansainvälistä yhteistyötä ja jaettu parhaita käytäntöjä.

Helsinki on myös mukana monissa erilaisissa kansainvälisissä kestävästä kehitystä edistävissä verkostoissa tai projekteissa, muun muassa Eurocities, Unicefin Lapsiystävällinen kunta -malli ja Bloomberg-säätiön hankkeet. Helsinki osallistuu aktiivisesti myös WHO:n Healthy cities -verkoston toimintaan. Työssä edistetään kansainvälisesti erityisesti SDG 3:n (Terveyttä ja hyvinvointia) tavoitteita.

Helsinki on tuonut SDG-työtä esiin myös koordinoimissaan verkostoissa ja yritys- ja kumppanuusyhteistyössä. Kestävän kehityksen yhteis-

kuntasitoumuksia on Helsingissä tehty yli tuhat kappaletta. Suurin osa sitoumuksista on yksityishenkilöiden, yritysten ja erilaisten järjestöjen ja yhdistysten tekemiä.

Helsinki voi esimerkillään SDG-tavoitteiden edistämisestä ja raportoimisesta paikallisella tasolla edistää kestävästä kehitystä globaalisti, ja vaikuttaa laajemmin kuin pelkästään omien rajojensa sisällä kestävästä kehityksen tavoitteiden edistämiseen kaupungeissa eri puolilla maailmaa. Helsinki on suoraan ja YK:n toimijoiden kautta tukenut ja jakanut omaa tekemistään muille kaupungeille ympäri maailmaa ja Helsinki myös isännöi syksyllä 2022 yhdessä YK:n taloudellisten ja sosiaalisten asiain osaston UN DESA:n kanssa kansainvälisen kaksipäiväisen työpajan SDG-tavoitteiden paikallistason edistämiseen ja arviointiin liittyen.

Helsingin SDG-työ on edesauttanut monien strategisten kansainvälisten kumppanuuksien syntyä ja syventymistä. Helsinki on täysin uudella tavalla päässyt yhteistyöhön YK-instituutioiden kanssa (mm. UN Habitat ja UN DESA) ja edustamaan kaupunkeja sekä edistämään urbaaneja tavoitteita näissä foorumeissa.

Ympäristö

Korkean kulutuksen ja elintason kaupunkina ekologisen kestävyys on Helsingille suuri haaste. Globaalisti tarkasteltuna helsinkiläisten ekologinen jalanjälki on suuri ja kulutustasomme ylittää maapallon kantokyvyn rajat. Helsingin kulutusperäisten päästöjen on arvioitu olevan yli kaksinkertaiset mitattuihin päästöihin verrattuna. Toisaalta Helsingissä ympäristön tila on kohentunut monilla mittareilla ja ympäristönsuojelu ja ympäristöpalvelut kuten jäte- ja vesihuolto ovat hyvällä tasolla.

Syksyllä 2021 hyväksytyn kaupunkistrategian tavoitteena on, että kestävä kasvu olisi sopusoinnussa ekologisten reunaehtojen kanssa. Kaupungilla on keskeinen rooli ekologisen kestävyden turvaamisessa, sillä kaupunki vastaa monista siihen liittyvistä toiminnoista kuten paikallisista ilmaston- ja ympäristönsuojelutoimista, viher- ja virkistysalueiden ylläpidosta, kaupunkisuunnittelusta, infrastruktuurin ylläpidosta ja rakentamisesta, energiantuotannosta konserniyhtiön kautta sekä jätteiden ja jätevesien käsittelystä yhdessä pääkaupunkiseudun kuntien kanssa.

Etenkin vesiin, ilmastoon ja maaperään kohdistuva kuormitus on vähentynyt Helsingissä viime vuosina. Kaupungin kasvaessa tulevaisuuden suurimmat haasteet liittyvät liikenteen ja rakentamisen ympäristövaikutusten vähentämiseen sekä kestävä kulutuksen edistämiseen. Kiertotalous pitää saada vahvemmin osaksi keskeisiä prosesseja päästöjen ja resurssitehokkuuden parantamiseksi. Lisäksi siirtyminen kiertotalouden mukaiseen talousmalliin vaatii merkittäviä panostuksia. Haasteiden ratkaisemisen tueksi tarvitaan osallisuutta, tietoa ja tutkimusta.

Ohjelmat ja tutkimukset:

[Helsingin kaupungin ympäristöraportti 2021 >](#)

[Helsingin ympäristöasennekysely 2022 >](#)

Ilmasto

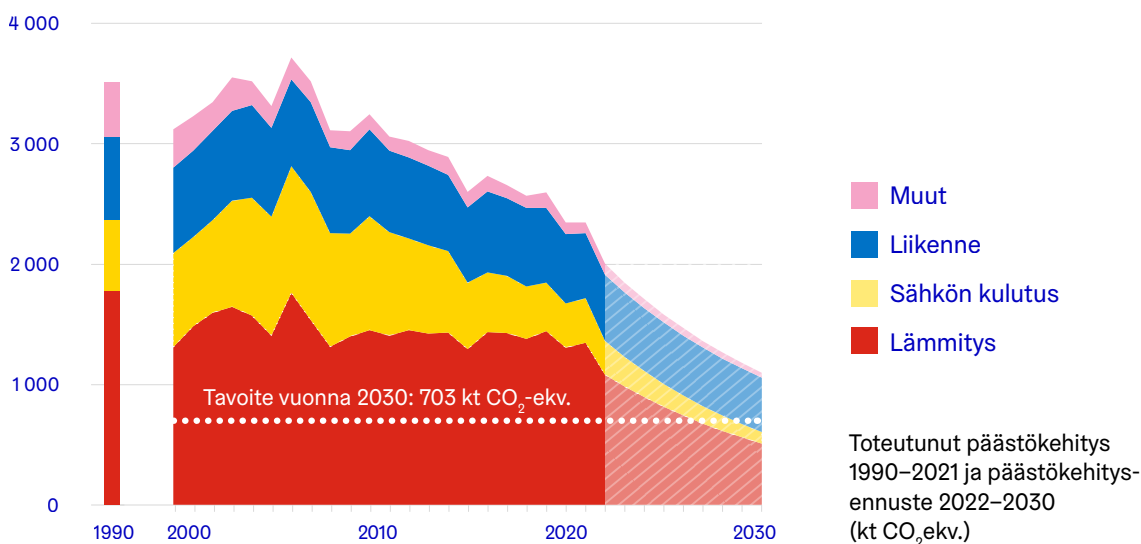
Helsingin kaupungin hiilineutraaliustavoite aikaistettiin kaupunkistrategiassa vuoteen 2030 ja Hiilineutraali Helsinki -ohjelma on päivitetty vastaamaan siihen. Koska aikaa on hyvin rajallisesti, vaikuttavuus on nostettu ohjelman keskiöön ja on pyritty asettamaan vaikuttavia, suoraan ja nopeasti päästöjä vähentäviä toimenpiteitä. Helsingin suorien päästöjen merkittävimmät päästölähteet ovat lämmitys, liikenne ja sähkö. Toimenpideohjelmassa keskitytään erityisesti näiden sektoreiden päästövähennyksiin. Lisäksi epäsuorat Scope 3-luokan päästöt huomioidaan aiempaa tavoitelähtöisemmin. Näiden epäsuorien päästöjen osalta painopiste on vaikuttavuuden ja kaupungin strategia-kirjauksen perusteella rakentamisen päästöissä, joihin kaupunki pystyy vaikuttamaan myös omilla toimillaan.

Helsingin kasvihuonekaasut ovat vuodesta 1990 vähentyneet 33 prosenttia vuoteen 2021 mennessä. Merkittävimpiä syitä päästöjen vähentymiseen ovat pitkällä aikavälillä kivihiilen korvaaminen maakaasulla energiantuotannossa, energiatehokkuuden paraneminen rakennuskannassa ja uusiutuvan energian lisääntyminen. Helen Oy luopuu kivihiilen käytöstä kokonaan osana Helenin hiilineutraaliustavoitetta vuodelle 2030. Kivihiilen käyttö loppuu Hanasaaren ja Salmisaaren

voimalaitoksessa vuosien 2023–2025 aikana, mikä tulee alentamaan merkittävästi lämmityksen päästöjä. Lämpöä tuotetaan jatkossa lämpöpumpuilla, hukkalämmöillä, sähkökattiloilla ja kestäväällä bioenergialla. Energian varastointi on myös tärkeässä roolissa. Sähköä tuotetaan pääosin ydin-, tuuli- ja aurinkovoimalla. Liikenteelle on asetettu 69 prosentin päästövähennystavoite vuoden 2005 tasosta vuoteen 2030 mennessä. Liikenteen päästöt ovat laskeneet hitaasti ja ennusteiden mukaan tavoitteeseen ei olla pääsemässä. Tämän vuoksi liikenteen osalta on tehty selvitys uusista toimenpiteistä, joita tavoite edellyttäisi ja niiden valmistelu jatketaan vuoden 2023 aikana.

Helsinki on aloittanut myös määrittelemään rajallisen ja muuttuvan maailman reunaehtoja hiilineläyksen kaupungin suunnitteluun. Hiilineläyksen vähentämiseksi vaatii, että hiilineläyksen määrää pystytään kasvattamaan ja päästöt pystytään painamaan alas. Jotta tässä onnistutaan, muutoksia vaaditaan myös nykyiseen tapaan suunnitella kaupunkia, koska tulevaisuuden hiilineläyksen kaupungia suunnitellaan jo nyt ja osa vaikutusketjuista vie aikaa.

Päästökitys sektoreittain (kt CO₂ekv.)

Lähde: HSY

Asukkaille suunnattua kulutuksen päästöihin liittyvää vaikuttamis- ja viestintätöitä tekee kaupungin strategisen ohjauksen pohjalta ensisijaisesti HSY. Ilmastotyö näkyy myös tytäryhteisöissä. Omistajastrategioiden mukaisesti suurin osa kaupungin tytäryhtiöistä on laatinut tai on laatimassa hiilineutraaliussuunnitelmia, joiden kautta ne osaltaan toteuttavat kaupungin hiilineutraaliustavoitetta.

Tavoitteena sään ääri-ilmiöihin varautunut Helsinki

Ilmastonmuutos edellyttää sopeutumista sen mukanaan tuomiin vaikutuksiin. Helsingin tavoitteena on sään ääri-ilmiöihin ja niiden välillisiin vaikutuksiin varautuminen, mikä vaatii varautumista niin lisääntyneisiin helle- ja kuivuusjaksoihin kuin voimakkaisiin sateisiin ja tulevana vuosikymmeninä jopa vedenpinnan nousuun. Tämä edellyttää sitä, että varautuminen on huomioitava kaupunkisuunnittelussa sekä uudis- ja korjausrakentamisessa. Ilmastonmuutokseen sopeutumiseksi kaupungissa lisätään puiden ja vehreyden määrää, paahteisia olosuhteita kestäviä niittyjä ja hulevesiä hallitsevia viherrakenteita, kuten puistoja ja viherkattoja. Toimiva viherrakenne mahdollistaa hulevesien hallinnan, tulvariskien minimoimisen ja vähentää lämpösaarekeliöitä. Haavoittuvimpien väestöryhmien kyvystä sopeutua ilmastonmuutokseen huolehditaan tarvittavilla toimenpiteillä esimerkiksi sairaaloissa, laitoksissa ja senioriasumisessa.

Sopeutumisen toimenpiteet ovat viime vuosina painottuneet hulevesien luonnonmukaisten hallintamenetelmien kehittämiseen ja toteuttamiseen, viherrakenteen vahvistamisen kehittämiseen, viherkertoimen käytön edistämiseen kaavoituksessa ja työkalun kehittämiseen, kaupungin omien kiinteistöjen kuten koulujen ja hoivakotien kesäajan viilennyksen parantamiseen sekä ilmastonkestävän peruskorjauksen ja ilmastonmuutoksesta johtuvien riskien hallinnan parantamiseen. Sopeutumistyö on ollut melko pirstaleista, minkä vuoksi sille aletaan laatia kokonaissuunnitelmaa. Ensin aloitetaan rankkasadesuunnitelman laatiminen, sen jälkeen vuorossa ovat hellesuunnitelma sekä kriisi- ja riskitilanteen haittojen vähentäminen. Sopeutumistyötä haastaa erityisesti ilmastonmuutoksen nopeus, mutta myös kaupungin kasvatavoitteet, mikä vaatii tavoitteiden ja toimenpiteiden yhteensovittamista.

Onnistumiset:

- Hiilineutraaliustavoite aikaistettiin vuodesta 2035 vuoteen 2030.
- Ilmastotyön vaikuttavuutta on lisätty merkittävästi.
- Energiarenessanssi-tiimi on edistänyt taloyhtiöiden energiatehokkuutta.
- Hanasaaren kivihiilivoimalaitoksen sulkeminen keväällä 2023.

Kehityskohteet:

- Energiantuotannossa on lisättävä fossiilisia polttoaineita korvaavia ratkaisuja.
- Liikenteessä tulee ottaa käyttöön uusia keinoja päästöjen vähentämiseksi.
- Ilmastonmuutokseen sopeutuminen ja kaupungin kasvu vaatii yhteensovittamista.

Ohjelmat:

[Hiilineutraali Helsinki PDF >](#)

[Toimenpideohjelmat strategian tukena: Opas päästövähennysohjelman laatimiseen PDF >](#)

[Ilmastonmuutokseen sopeutumisen linjaukset PDF >](#)

[Hulevesiohjelma PDF >](#)

Hiilineutraali Helsinki 2030

Hiilineutraali Helsinki 2030 on syksyllä 2022 päivitetty kaupungin päästövähennysohjelma. Ohjelman avulla kaupunki tavoittelee 80 prosentin vähennystä vertailuvuoden 1990 suorista ja lopun 20 prosentin päästöjen kompensoimista.

Vuoden 2040 nolahiilitavoitteessa loput 20 prosenttia päästöistä on vähennetty niin, että kaupungin rajojen sisällä olevat nielut korvaavat jäljellejäävät päästöt.

[Lue lisää >](#)

Energia-asiantuntijat

Helsingin kaupunki tarjoaa energia-asiantuntijoidensa apua ja tukea asuntoyhtiöille, jotka haluavat tehdä vaikuttavia, energiatehokkaita ja taloudellisesti mahdollisia energiaremontteja.

[Lue lisää >](#)

Lähiluonto ja monimuotoisuus

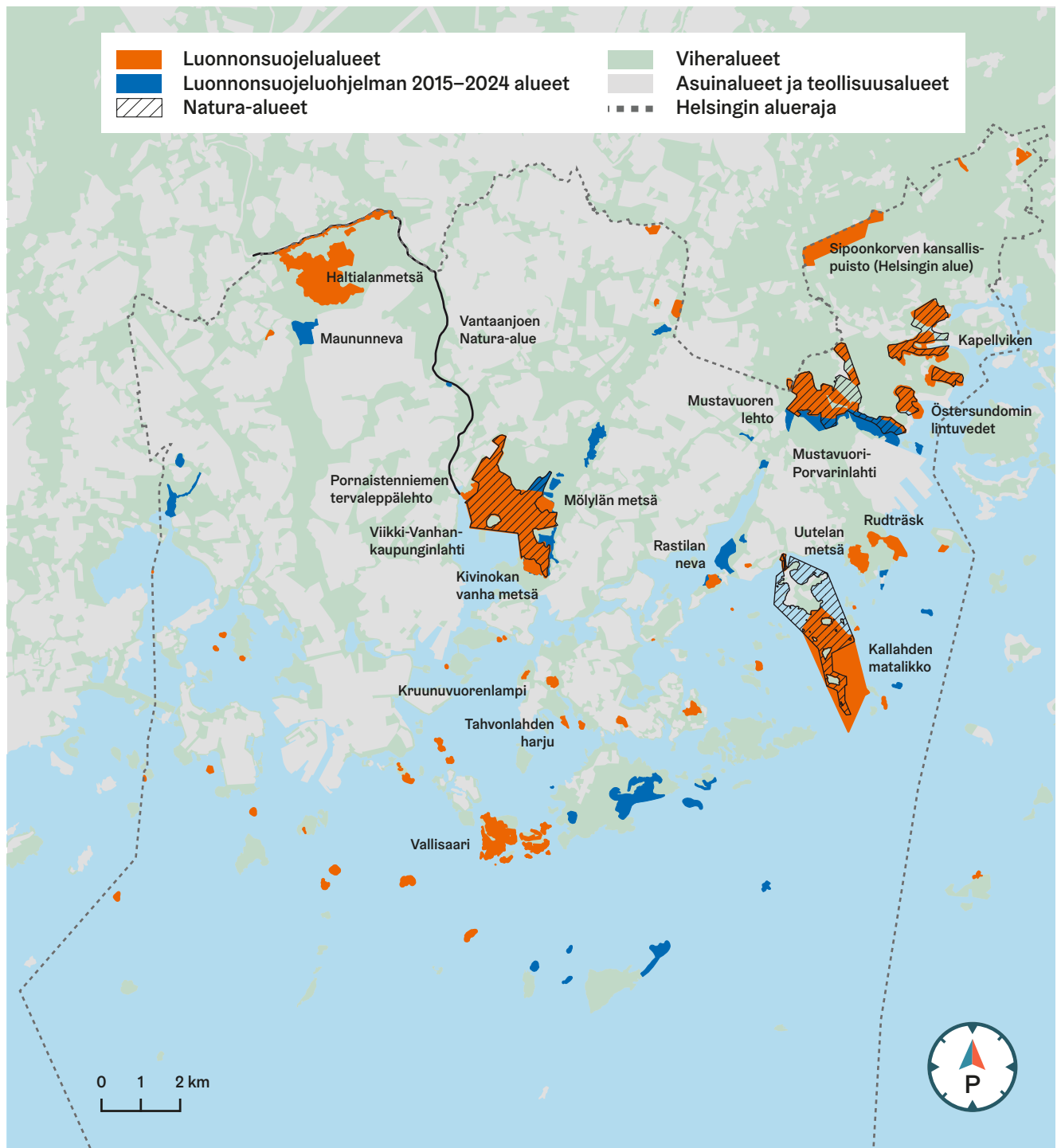

Helsinki on vihreä ja merellinen kaupunki. Viheralueet peittävät yli kolmasosan kaupungin maapinta-alasta, ja koko kaupungin alueesta kaksi kolmasosaa on merta. Helsingin luonto on lähtökohdiltaan monipuolista: metsiä, niittyjä, kosteikkoja, rantoja, saaria, puroja ja puistoja. Viher- ja virkistysaluekokonaisuus on verkostomainen, mutta katkonainen leveiden liikenneväylien vuoksi. Helsingin metsissä ja rannoilla on monenlaisia vielä melko luonnontilaisia luontotyyppisiä. Lisäksi ihmisen vaikutus on edistänyt lajistollista monimuotoisuutta puistoissa, pihoiden ja puutarhoissa.

Kaupunki kuitenkin muuttuu ja kasvaa nopeasti. Etenkin rakentaminen ja ilmastonmuutos aiheuttavat suurimmat haasteet luonnon monimuotoisuudelle. Kaupunkistrategia 2021–2025 linjaa, että Helsingin arvokkaimmille luontoalueille ei osoiteta rakentamista ja tavoitteena on perustaa viisi uutta luonnonsuojelualuetta vuosittain. Luonnonsuojelualueiden osuus maapinta-alasta vuoden 2022 lopulla oli 4,0 prosenttia ja vesipinta-alasta 1,0 prosenttia.

Luonnonsuojelualueet Helsingissä

Vuonna 2021 hyväksyttiin pitkään valmisteltu Helsingin luonnon monimuotoisuuden turvaamisen toimintaohjelma 2021–2028, jonka tavoitteena on ottaa luonnon monimuotoisuus huomioon kaikessa kaupungin toiminnassa. Vuoden 2022 loppuun mennessä ohjelman 95 toimenpiteestä oli käynnissä kaksi kolmasosaa.

Kaupungilla ei tällä hetkellä ole kattavaa kuvaa luonnon monimuotoisuuden kehityksestä Helsingissä. Yleisellä tasolla tiedetään, että esimerkiksi liito-oravien määrä on kasvanut ja ne ovat levittäytyneet ja lintulajien kokonaismäärä on noussut. Tarkemman tiedon saamiseksi kaupunki laati vuonna 2022 luontoseuranta-suunnitelman, joka sisältää laajan valikoiman pinta-ala-, elinympäristö- ja lajiseurantoja. Systemaattisen seurannan myötä saadaan jatkossa tarvittavan monipuolista tietoa luonnon tilasta päätöksenteon tueksi. Seuranta käynnistyi vuonna 2022, ja vuodelle 2023 saatu määräraha mahdollistaa seurantojen toteuttamisen suunnitelman mukaisesti.

Kaupunki pyrkii vahvistamaan ekologisia verkostojaan. Ekologisiin verkostoihin liittyvää tietovarantoa on kartutettu, muun muassa selvitysniittyverkoston kehittämisestä valmistui vuonna 2021 ja siniverkostoselvitys on valmistumassa. Kaupunkikasvioppaan päivitettyissä lajistosuunnitteluohjeissa huomioitiin hyönteisten ja lintujen elinympäristö- ja ravintovaatimuksia. Myös kaupunkitilaohjeen kasviosuus on päivitetty huomioidaan monimuotoisuus. Kaupungin metsänhoidon linjaukset päivitetään vastaamaan kaupunkistrategiaa, jossa on asetettu tavoitteeksi metsissä ja metsäisillä alueilla suunnitelmallisen monimuotoisuuden lisääminen ja metsien luontainen vanheneminen. Linjauksen päivityksessä varaudutaan myös ilmastonmuutokseen ja siihen, miten kaupungin kasvu vaikuttaa metsien kestokykyyn.

Myös kaupunkisuunnittelussa ja rakennetun ympäristön kehittämisessä huomioidaan entistä enemmän luonnon monimuotoisuutta ja ilmastonmuutokseen sopeutumista, muun muassa tonttikohtaisella viherkertoimella ja alueellisen viherkertoimen kehittämisellä. Luonnonsuojelun lisäksi myös rakennetun ympäristön kehittämisen tärkeys luonnon näkökulmasta on korostunut viime vuosina. Kaupunkiympäristön toimialalla kaupungin kasvun ja luontoarvojen yhteensovittaminen on nostettu yhdeksi strategiakauden keskeiseksi teemaksi ja sitä on kevään 2023 aikana käsitelty aktiivisesti niin virkamies- ja poliittisen johdon kanssa. Konkreettisia toimiakin on jo tehty, esimerkiksi Vuosaaren Ramsinrannan asemakaavoituksessa on laadittu yhteistyössä uusi kriteeristö kaupunkimetsien luontoarvojen arvioimiseen, sidosryhmäyhteistyössä päivitetty metsänhoidon periaatteita ja panostettu kokonaisvaltaisen mittaroinnin kehittämiseen.

Helsingiläiset arvostavat lähiluontoaan

Helsingiläiset arvostavat kaupungin luontoa ja kaipaavat yhteyttä siihen. Erityisesti metsäisiä alueita arvostetaan paljon ja asukkaat pitävät luonnonsuojelua ja luonnon monimuotoisuuden lisäämistä tärkeänä toimintaa ohjaavana arvona. Lähiympäristön merkitys, sen viherryttäminen ja kasvillisuuden monipuolistaminen korostuvat myös kaupungin osallistavan budjetoinnin hankkeissa. Kaupunkistrategiassa linjataan, että vastaisuudessakin huolehditaan siitä, että kaikilla helsinkiläisillä on lyhyt matka lähiluontoon.

Paikoitellen luontoalueilla on paljonkin käytöpainetta. Suuren kävijämäärän vuoksi luontoon tarvitaan palvelurakenteita, kuten opastettuja reittejä ja viihtyisiä taukopaikkoja. Kaupunki on aloittanut ensimmäisen luontopalvelulinjauksen valmistelun, jonka tarkoituksena on turvata Helsingin luontoalueiden monimuotoisuus sekä tarjota asukkaille ja vierailijoille hyvät mahdollisuudet nauttia luonnosta.

Onnistumiset:

- Kaupunkistrategia linjaa kunnianhimoisesti luonnon monimuotoisuuden turvaamisesta ja työ kaupungin kasvun ja luontoarvojen yhteensovittamiseksi on käynnistynyt.
- Luonnonsuojelu- ja -seurantatyöhön saatu käyttömääräraha mahdollistaa seurantojen tekemisen suunnitelman mukaisesti.
- Ekologisten verkostojen vahvistaminen ja verkostoihin liittyvän tietovarannon kartuttaminen.

Kehityskohteet:

- Enemmän konkreettisia työkaluja tarvitaan kaupungin kasvun ja luontoarvojen säilyttämisen yhteensovittamiseen.
- Vieraslajien torjunnan riittämättömät resurssit.
- Luonnon monimuotoisuutta kuvaavien mittarit ja indikaattorit vaativat kehittämistä.

Ohjelmat:

[Helsingin luonnon monimuotoisuuden turvaamisen toimintaohjelma 2021–2028 PDF](#) >

LUMO-vahti

LUMO-vahti on Helsingin kaupungin luonnon monimuotoisuuden säilymisen toimintaohjelman mittarisivusto. Sivusto esittelee LUMO-ohjelman 11 tavoitteen eteen tehtävät toimet, sekä vuonna 2023 kehitettävät ohjelman seurantamittarit.

[Lue lisää](#) >

Vesiekosysteemit

SDG 6 Puhdas vesi ja sanitaatio, on yksi tavoitteista, joka Helsingissä toteutuu suurelta osin. Helsingissä on puhdas juomavesi ja toimiva jätevesihuolto kaikkien saatavilla. Lisäksi jätevedenpuhdistus on maailman huippuluokkaa. SDG 14 Vedenalainen elämä, liittyy Helsingissä erityisesti Itämereen, yhteen maailman herkimmistä ja saastuneimmista meristä, joka kärsii erityisesti rehevöitymisestä.

Helsingin vesialueita ovat laajat merialueet sekä makean veden alueet, joita ovat Vantaanjoki, purot, ojat, lammet ja lähteet. Helsingin 300 saaren saaristo ulottuu suojaisesta sisäsaaristosta aina avomerelle asti. Vedenlaatuun ja pienvesien sekä merialueen ekologiseen tilaan vaikuttavat muun muassa ravinteet ja haitalliset aineet, roskaantumisen, vesiliikenne, puhdistetut jätevedet sekä Suomenlahden ulapan tila.

Vaikka rannikkovesien ravinnekuormitus on vähentynyt viime vuosikymmeninä muun muassa jätevedenpuhdistuksen tekniikan kehittymisen ja puhdistuslaitosten keskittämisen myötä ei rannikon ekosysteemi ole vielä palautunut entiselleen ja rehevöityminen on Helsingin edustan merialueen keskeinen ongelma. Pitkällä aikavälillä kokonaisfosforin ja levämääriä kuvaavan a-klorofyllin pitoisuuksien kasvu on jatkunut ja kokonaistypen pitoisuus vaihtelee pitkän ajan keskiarvon ympärillä. Pintaveden sameuden kasvu on pysähtynyt noin vuoden 2010 tasolle, ja pohjanläheisen veden sameus on pienentynyt. Pohjanläheisen veden happitilanne jatkaa Helsingin edustan merialueella kuitenkin heikkenemistään, johtuen osittain nousevasta keskimääräisestä rannikkovesien lämpötilasta.

Helsingin merialueiden rehevöityminen on seurausta valuma-alueelta tulevasta ravinnekuormituksesta sekä rannikkomeren ja lahtialueiden ominaispiirteistä. Huolimatta ravinnekuormituksen vähenemisestä Helsingin edustan väli- ja ulkosaariston fosforipitoisuudet ovat kasvaneet 2000-luvun alusta lähtien. Merialueen kuormituksen vähentämiseksi tulee metropolialueella toteuttaa kohdennettuja toimenpiteitä lähivaluma-alueilla.

Itämeren tilaa pyritään parantamaan omien toimintojen kehittämisen lisäksi Itämerihaasteen avulla. Itämerihaaste on Helsingin ja Turun kaupunkien

yhteistä vesiensuojelutoimintaa, joka pitää sisällään kaupunkien yhteisen Itämeri-toimenpideohjelman ja kaikille avoimen laajan kansainvälisen verkoston. Itämerihaasteen verkostojäsenet ovat vapaaehtoisesti sitoutuneet toimimaan Itämeren suojelemiseksi tekemällä oman Itämeri-toimenpideohjelmansa.

Vuosina 2021–2022 tehdyn Helsingin siniverkostotyön yhtenä tavoitteena oli tuoda helpommin käytettävään muotoon vesien ekologiaan liittyvää tietoa. Siniverkostotyön yhteydessä löydettiin uutta puroumastoa sekä saatiin tarkennettua purojen laadullista luokkaa ja vesistön asemaa. Pienvesien parempaan tilaan tähtäävänä toimenpiteenä laadittiin myös uusi opas työmaavesien laadulliseksi ja määrälliseksi käsittelemiseksi.

Onnistumiset:

- Helsingin seudun jätevedenpuhdistus on maailman huippuluokkaa ja kattaa 1,3 miljoonan asukkaan jätevedet.
- Pääkaupunkiseudun merialueelta on kerätty kattavasti tietoa vedenalaisen luonnon monimuotoisuudesta vuosina 2021–2022 ja määritetty paikallisesti ekologisesti merkittävät vedenalaiset meriluontoalueet.
- Rannikkovesien seuranta on kattavaa ja korkealaatuista.

Kehityskohteet:

- Virta- ja pienvesien tilan seuranta.
- Hulevesien laadullinen hallinta.
- Menetettyjen elinympäristöjen ennallistaminen.
- Ihmiskäyttöpaineen hillintä.
- Vedenalaisten luonnonsuojelukohteiden perustaminen.

Ohjelmat:

[Itämeri-toimenpideohjelma 2019–2023 PDF](#) >

Itämerihaaste

Itämerihaaste on maksuton kaikenlaisille toimijoille avoin kansainvälinen verkosto, joka keskittyy vesistöjen suojeluun. Verkoston jäsenet ovat sitoutuneet konkreettisiin vesistönsuojelutoimiin vapaaehtoispojalta, ympäristösuojelulakeja kunnianhimoisemmin tavoittein.

[Lue lisää >](#)

Ihmiset

Sosiaalinen kestävyys ja hyvinvointi ovat keskiössä kaupungin toiminnassa ja liittyvät suoraan Helsingin tuottamiin peruspalveluihin. Teema on laaja ja siihen linkittyvät erityisesti SDG-tavoitteet, jotka liittyvät terveyteen ja hyvinvointiin, oppimiseen, eriarvoisuuden vähentämiseen ja sukupuolten tasa-arvoon. Kansainvälisesti arvioituna Helsinki on hyvinvoiva kaupunki, jossa ihmisen hyvinvointiin ja terveyteen sekä koulutukseen liittyvät peruspalvelut ovat

hyvällä tasolla ja yhdenvertaisesti kaikkien saatavissa. Sosiaalisen kestävyiden haasteet liittyvät erityisesti eriarvoisuuden ja hyvinvointierojen kasvuun, mielen hyvinvointiin, ylipainoon, lähi-suhdeväkivaltaan ja yhdenvertaisuuteen. Koronakriisin ja Venäjän Ukrainaankohdistaman hyökkäyssodan värittämät vuodet ovat aiheuttaneet painetta sosiaaliselle hyvinvoinnille ja huolta ihmisten arkeen ja toimeentuloon.

Hyvinvointi ja terveys

3 TERVEYTTÄ JA HYVINVOINTIA

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (HYTE) on kaikkien kaupungin toimijoiden yhteistä, kestävään kehitykseen perustuvaa, eri väestöryhmien voimavaroja vahvistavaa ennaltaehkäisevää tukea ja toimintaa. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on yksi Helsingin keskeisimmistä toimista edistää sosiaalista kestävyyttä. Päätaavoitteena on kaventaa hyvinvointi- ja terveyseroja. Työllä vaikutetaan siihen, että kaupunkilaisten elämä sujuu mukavasti, koettu hyvinvointi, elämänlaatu ja terveys paranevat ja että arjen ympäristöt ovat hyvää ja liikkuvaa elämää tukevia. Suunnitelmallisella hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyöllä luodaan entistä parempia mahdollisuuksia toimijuuteen, toiveikuuteen, turvallisuuteen ja tulevaisuuteen. Työssä on tutkimustiedon ja kokemustiedon perusteella tunnistettu niitä haasteita kaupunkilaisten hyvinvoinnissa, joihin tarvitaan lisäpanostusta.

Menossa olevalla valtuustokaudella vahvistetaan kaupunkilaisten mielen hyvinvointia, terveellisiä elintapoja ja arjen liikkumista sekä mahdollisuuksia mielekkääseen harrastamiseen ja vapaa-aikaan. Panostamalla hyvien väestösuhteiden alueelliseen vahvistumiseen kaupunkilaisten osallisuuden ja turvallisuuden omalla asuinalueella ajatellaan kohenevan. Lisäksi on käynnissä useita kokonaisuuksia, jotka edistävät kaupunkilaisten arjen elämää turvallisessa ja kauniissa kaupungissa.

Osana hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työn toteutusta hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa marraskuussa 2022 Helsingin hyvinvointisuunnitelma, jonka sisällöillä edistetään sosiaalisen kestävyuden tavoitteita pureutuen tutkimustiedon perusteella tunnistettuihin hyvinvointihaasteisiin.

Kaupunkilaisilla moninaisia hyvinvoinnin haasteita

Kokemus omasta terveydestä ja hyvinvoinnista vaikuttaa yksilön voimavaroihin ja heijastuu muun muassa elämänlaatuun, sosiaalisiin suhteisiin, yhteiskunnalliseen aktiivisuuteen ja arjessa pärjäämiseen. Lasten ja nuorten kokemat mielen hyvinvoinnin haasteet ja aikuisväestön psyykinen kuormittuneisuus ovat Helsingissä yleisempiä kuin koko maassa keskimäärin. Noin joka kymmenes 75 vuotta täyttäneistä kokee itsensä masentuneeksi tai psyykkisesti kuormittuneeksi ja 14 prosenttia yksinäiseksi. Myös erityisesti tyttöjen kokema ahdistuneisuus on kasvanut viime vuosien aikana ja lisäksi nuorten kokema yksinäisyys on lisääntynyt. Säännölliset harrastukset ja mahdollisuudet vapaa-ajan viettoon vaalivat hyvinvointia monin tavoin. Tuoreen tutkimuksen mukaan helsinkiläislapsat, joilla on viikoittainen harrastus, kokevat muita harvemmin yksinäisyyttä, koulustressiä, nukkumisvaikeuksia, mieliala-ailahteluita ja koulukiusaamista.

Suurin osa aikuisväestöstä kokee elämänlaatusa ja terveytensä hyväksi sekä ovat onnellisia, mutta silti elämälaadun, terveyden ja onnellisuuden kokemuksissa esiintyy eroja koetun toimeentulon mukaan. Nämä erot voivat puolestaan heijastua väestöryhmien välisiin eroihin elintavoissa, mielen hyvinvoinnissa tai sairastavuudessa. Sairastavuuden ja kansantautien yleisyydessä on merkittävää vaihtelua Helsingin peruspiirien välillä. Sairastavuuden taustalla olevat sosiaaliset haasteet ja epäsuotuisat elintavat kasautuvat niille kaupunkilaisille, jotka ovat muutenkin haavoittuvassa asemassa.

Elintavoilla on suuri vaikutus terveyteen ja hyvinvointiin. Vähäisen liikunnan lisäksi lihavuus, tupakointi ja alkoholin liikkakäyttö ovat yhteydessä sairastavuuteen ja työkyvyn heikentymiseen. Koetulla toimeentulolla on yhteys liikkumiseen, eli erittäin hyväksi perheen taloudellisen tilanteen kokevat nuoret ja melko helpoksi tai helpoksi oman toimeentulonsa kokevat helsinkiläiset liikkuvat enemmän kuin muut väestöryhmät.

Helsingin väestö on yhä monimuotoisempaa. Moninaistuvien elämäntapojen rinnalla myös kielellinen kirjo kasvaa, ja ikääntyvien määrä korostuu nuorten ikäluokkien ohella. Asukkaiden turvallisuuden liittyvissä huolenaiheissa on eroja Helsingin alueiden välillä. Alueilla, joissa turvattomuuskokemukset ovat yleisempiä, ollaan huolestuneita etenkin ihmisten häiriökäyttäytymisestä, katuväkivallasta, rikollisuudesta, huumeiden käytöstä ja huumeekauhasta sekä eri kieli- ja kulttuuriryhmien välisistä ristiriidoista. Helsinkiläisten osallisuus on

keskimäärin vahvalla tasolla, mutta osallisuudessa on havaittavissa selkeitäkin eroja väestöryhmien välillä sekä asuinalueittain. Lasten ja nuorten osallisuuden kokemukset ovat heikentyneet ja sukupuolten väliset erot hyvinvoinnissa ovat lisääntyneet.

Turvalliset, kauniit ja toimivat arjen ympäristöt ovat kaupunkilaisten hyvinvoinnin ja terveyden perusta. Kun turvallisuus paranee, ihmisten fyysinen, henkinen ja sosiaalinen terveys, hyvinvointi sekä elämänlaatu vahvistuvat. Arjen ympäristöllä tarkoitetaan ihmisten koteja, lähiympäristöä ja piha-alueita, laajemmin kaupunkitilaa ja -rakennetta sekä luontoa. Tällöin niin laajemman kaupunkirakenteen kehittäminen kuin turvallisen elämän lisääminen kotiympäristössä ovat keskeistä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä. Myös kaupunkiluontoalueilla ja viheralueilla on merkittävä terveyttä ja hyvinvointia tukeva vaikutus.

Kulttuurin positiivisista vaikutuksista hyvinvointiin ja terveyteen, sosiaaliseen kanssakäymiseen ja muihin voimavaroihin on vahvaa tutkimusnäyttöä. Taidetoimintaan osallistuminen taiteen kokijana tai tekijänä voi ehkäistä lukuisia psyykkisiä ja fyysisiä sairauksia sekä hoitaa ja auttaa selviytymään useiden akuuttien ja kroonisten sairauksien kanssa. Taiteen tekeminen ja kokeminen vahvistavat taitoja, joiden avulla navigoidaan muuttuvassa maailmassa: uteliaisuutta, myötätuntoa, vuorovaikutustaitoja, kykyä katsoa toisin ja rohkeutta hakea suuntaa.

Hyvinvoinnin haasteisiin vastataan kaupunkiyhteisellä kehittämistyöllä

Kaupunkilaisten mielen hyvinvointia vahvistetaan kehittämällä erilaisia varhaisen tuen toimintamalleja, kuten lasten ja nuorten mielenterveysongelmien parempaa tunnistamista muun muassa Common Approach (CA) -mallia hyödyntäen, lasten tunne- ja vuorovaikutustaitoja, koulujen nuorisotyötä, yhteisöllisyyttä sekä vertaistukea.

Eryteisesti lasten ja nuorten harrastustoimintaa vahvistetaan. Harrastamisen Suomen malli Helsingissä tarjoaa maksuttomia harrastuksia kaikissa Helsingin peruskouluissa. Toiminta on vakainaistettu ja kirjattu nuorisolakiin. Toimintamallilla halutaan tavoittaa etenkin niitä lapsia ja nuoria, joilla ei ole harrastuksia. Kulttuurin kummilapsat-toimintaa jatketaan ottamalla mukaan joka vuosi uusi ikäluokka. Ikääntyneille kehitetään kulttuurihoaja-toimintaa sekä kaveritoimintaa. Vapaaehtois- ja vertaistoimintaa sekä järjestöyhteistyötä kehitetään laajasti.

Liikkumista edistetään toimialojen yhteistyöllä kohdentaen tavoitteita vähiten liikkuviin kaupunkilaisryhmiin sekä parantamalla kaikkien kaupunkilaisten tietoisuutta liikunta- ja liikkumismahdollisuuksista. Liikkumista edistetään jokaisessa varhaiskasvatusyksikössä, koulussa ja toisen asteen oppilaitoksessa. Liikkumisen puheeksi oton menetelmiä ja työkaluja kehitetään laajasti sosiaali- ja terveystalveissa. Kaupungin työntekijöiden työ- ja mielenhyvinvointia vahvistetaan liikkumismahdollisuuksia lisäten. Liikkumisen asemaa vahvistetaan sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalveluiden hoivakulttuurissa liikkumissopimuksen avulla. Ikääntyneiden liikkumista ja liikuntaa edistetään yhteistyössä kaupunkitoimijoiden, järjestöjen ja yritysten kesken.

Terveellisten elintapojen toteutumista edistetään muun muassa ammattilaisille suunnatulla ravitsemuskoulutuksella ja digitaalisten työkalujen hyödyntämisellä. Lapsille ja nuorille järjestetään hyvinvointikahvilatoimintaa ja ikääntyneille suunnatun Finger-toimintamallin käyttöä vahvistetaan. Myös muistiystävällisyyteen liittyvää kehittämistä vahvistetaan valtuustokauden aikana. Ehkäisevän päihdetyön toimintatapoja vahvistetaan eri väestöryhmille suunnattujen toimenpiteiden avulla sekä kehitetään päihteet ja riippuvuudet lapsiperheissä -palveluketjua.

Hyviä väestösuhteita edistetään lisäämällä yksilöiden välistä vuorovaikutusta sekä vaikutetaan ihmisten turvallisuuden tunteeseen ja asenteisiin.

Kaupunkilaisten moniäänisyyttä ja yhdenvertaisia osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksia vahvistetaan, nuorisotyössä on otettu käyttöön vastakkainasettelua purkavia toimintamalleja ja kaupungin työntekijöitä on koulutettu käyttämään dialogisen, rakentavan keskustelun menetelmiä, joita on hyödynnetty ristiriitaisissa tai kaupunkilaisia laajasti puhuttelevissa aiheissa kuten palveluiden muutostilanteissa. Helsingin osallistuvassa budjetoinnissa OmaStadissa edistetään aikaisemmilla kierroksilla aliedustetuiksi tunnistettujen väestöryhmien osallistumista kaikissa prosessin vaiheissa, tuetaan yhdenvertaisuuden toteutumista sekä vahvistetaan monikanavaista viestintää huomioiden eri väestöryhmät ja kaupunginosat. Lasten oikeuksien näkökulmaan panostetaan Unicefin Lapsiystävällinen kunta -työn kautta.

Kaupunkilaisten arjen ympäristöihin vaikutetaan tunnistamalla ja puuttamalla eri alueiden turvallisuushaasteisiin. Kävely-ympäristön suunnitteluohjeilla ja parantamalla suojateiden turvallisuutta edistetään turvallista liikkumista kaupunkitiloissa. Taiteen prosenttiperiaate antaa kaupunkilaisille heidän lähiympäristöissään mahdollisuuden kokea ja kohdata taidetta. Lisäksi puututaan lisääntyneeseen lähisuuhdeväkivaltaan, alueellisiin turvallisuutta heikentäviin tekijöihin sekä parannetaan kaupunkilaisten tietoisuutta kodin ja lähiympäristöjen turvallisuuteen liittyvistä tekijöistä.

Onnistumiset

- Suurin osa helsinkiläisistä kokee elämänlaatunsa ja terveytensä hyväksi sekä ovat onnellisia.
- Palveluketjutyötä on käynnistetty lasten ja nuorten mielenterveyspalveluissa, ikääntyneiden päihde- ja mielenterveystyössä sekä lähisuhdeväkivaltaa kohdanneiden perheiden osalta.
- Common Approach -mallin koulutukset mielen hyvinvoinnin edistämiseksi ovat käynnistyneet toimialoilla. Lisäksi käynnissä on useita muita mielen hyvinvoinnin osaamisen vahvistamiseen liittyviä koulutuksia.
- Harrastamisen Suomen malli on vakiinnutettu ja tarjoaa maksuttomia harrastuksia kaikissa Helsingin peruskouluissa. Harrastusryhmät tavoittavat tällä hetkellä noin 30 prosenttia kohderyhmästä.
- Liikunta Coach -toiminnalla on tavoitettu yli 7 000 toisen asteen opiskelijaa.
- Ymmärrys arkiliikkumisen tärkeydestä on lisääntynyt. Kampanjoiden, tilaisuuksien, verkkosivujen ja materiaalien myötä on tavoitettu satoja tuhansia helsinkiläisiä.
- Lasten ja nuorten kokemat mielen hyvinvoinnin haasteet ja yksinäisyyden lisääntyminen sekä aikuisväestön psyykinen kuormittuneisuus ovat Helsingissä yleisempiä kuin koko maassa keskimäärin ja varhaisen tuen kehittämisessä on vielä haasteita.
- Sairastavuuden ja kansantautien yleisyydessä on merkittävää vaihtelua Helsingin peruspiirien välillä. Kaupunkilaisille suunnatuissa digitaalisissa omahoitopalveluissa on kehittämisen varaa, jotta ne tavoittaisivat kaupunkilaisia nykyistä paremmin.
- Lasten ja nuorten osallisuuden kokemukset ovat heikentyneet ja sukupuolten väliset erot hyvinvoinnissa ovat lisääntyneet.
- Lukuisista toimenpiteistä huolimatta ylipaino ja lihavuus eivät ole vähentyneet Helsingissä. Ylipainoisuus on merkittävä kansanterveyshaaste.
- Projekteja, kokeiluja ja hyviä käytäntöjä on, mutta niiden juurtumisessa on haasteita.

Kehityskohteet:

- Pieniä lapsia lukuun ottamatta helsinkiläiset liikkuvat keskimäärin liian vähän ja istuvat terveytensä kannalta liikaa suhteessa kansallisiin liikkumisen suosituksiin.
- Elämänlaadussa, terveydessä ja onnellisuudessa on eroja koetun toimeentulon mukaan.

Ohjelmat, tutkimukset ja verkkosivut:

[Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen -verkkosivusto](#) >

[Hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta kaikille – Helsingin hyvinvointisuunnitelma 2022–2025 PDF](#) >

[Helsingin hyvinvointisuunnitelman vuosittaiset seurantaraportit](#) >

Ikäihmisten liikkuminen kaupungin hyvinvointityön keskiössä 2021–2023

Liikkuminen on terveyden ja toimintakyvyn säilymisen kannalta erityisen tärkeää vanhetessa. Tutkimusten mukaan suurin osa ikääntyneistä ei kuitenkaan liiku terveytensä kannalta riittävästi. Helsinki on tunnistanut, että ikääntyneiden liikkumisen lisäämiseen ja liikkumismahdollisuuksien parantamiseen tarvitaan huomattavasti kuntoliikuntaa laajempi lähestymistapa.

Vuonna 2021 ikäihmisten liikkuminen nostettiin kaupungin yhteiseksi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen talousarviotavoitteeksi, ja kaupunkiyhteinen tavoite jatkui myös vuonna 2022 ja 2023. Jokainen kaupungin toimiala on mukana ikäihmisten liikkumisen edistämässä. Yhteistyön tavoitteena on poistaa esteitä ikääntyneiden arjiselta liikkumiselta, joista tärkeimpiä ovat ympäristön esteellisyys, palveluiden saavutettavuus, haasteet kulkemisessa, mutta myös yksinäisyys ja sosiaalisen tuen puute. Merkittävä osa ikääntyneistä ei löydä sujuvasti tietoa olemassa olevista palveluista hyvinvointinsa tueksi.

Vuoden 2021 jälkeen toimialoilla on toteutettu kymmeniä toimenpiteitä ikäihmisten liikkumisen edistämiseksi. Konkreettisia esimerkkejä toimenpiteistä ovat muun muassa se, että kaupunkiympäristön toimialalla katu- ja puistonpenkkien määrää on lisätty yli 400 kappaleella, kävelyn ja pyöräilyn olosuhteita on parannettu ja talvikunnossapitoa tehostettu.

Sosiaali- ja terveystoimialalla liikkumissopimuksen käyttö on laajentunut kaikkiin sairaala-, hoiva- ja

kuntoutuspalveluihin, ja sen käyttöaste on yhteensä yli 70 prosenttia. Liikkumisen puheeksiottoa ja liikkumiseen liittyvää neuvontaa on lisätty Seniori-infossa ja liikkumiseen aktivoivia etäpalveluita on tuotettu runsaasti sosiaali- ja terveystoimialalla sekä kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalla. Ikääntyneille suunnattuja tanssi- ja liikuntakursseja on järjestetty Työväenopistossa ja Arbiksessa ja niiden määrää lisätään vuonna 2023.

Vuonna 2021 ja 2022 kymmeniä järjestöjä ja yhdistyksiä on avustettu yhteensä 3,4 miljoonalla eurolla, ja avustukset ovat kohdentuneet helsinkiläisten ikääntyneiden liikkumista ja kulttuuria edistävään toimintaan. Vuoden 2021 Anna arjen liikuttaa -viestintäkampanja tavoitti arviolta 100 000 helsinkiläistä.

Kirjastoihin on tuotettu 30 Senioriliikunta-reppua lainattavaksi, ja ikääntyneiden liikunnan vertaisohjaajia on koulutettu useita kymmeniä. Ikääntyneiden ohjattua liikuntaa on kehitetty yhteistyössä liikuntapalveluiden, palvelukeskusten, Työväenopiston ja Urheiluhallit Oy:n kanssa vuodesta 2021 lähtien.

Ikääntyneiden kulttuuri- ja vapaa-aika-verkkosivusto on julkaistu alkuvuodesta 2023 helpottamaan tiedonsaantia kaupungin erilaisista ikääntyneille suunnatuista vapaa-ajan palveluista. Työtä ikäihmisten liikkumismahdollisuuksien parantamiseksi on tarpeellista jatkaa toimialarajat ylittävästi.

Oppiminen

Helsinki haluaa olla maailman vaikuttavin paikka oppia. Kaupunki tarjoaa laadukkaat ja vetovoimaiset varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen lähipalvelut. Kasvavassa Helsingissä tarvitaan jatkuvasti aktiivisia toimenpiteitä ja investointeja, jotta kaikille voidaan taata avoin, yhdenvertainen ja laadukas koulutus sekä elinikäiset oppimismahdollisuudet. Teemana oppiminen liittyy vahvasti siis myös SDG 10:een (Eriarvoisuuden vähentäminen) ja SDG 5:een (Sukupuolten tasa-arvo) SDG-tavoitteen 4 (Hyvä koulutus) lisäksi.

Helsinki edistää kasvatuksen ja koulutuksen yhdenvertaisuutta kaikilla asuinalueilla. Tavoitteena on, että polku varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle toimii sujuvasti. Pätevän henkilöstön saatavuus on olennaista koulutuksen yhdenvertaisen laadun takaamiseksi. Eriarvoisuuden vähentämiseksi Helsingissä jaetaan tarveperustaista rahoitusta niille päiväkodeille ja kouluille, jotka toimivat haastavammilla alueilla. Lasten ja nuorten hyvinvointia ja oppimista tukevat Helsingissä opetushenkilökunnan lisäksi kouluvalmentajat, monikieliset ohjaajat sekä koulu-PT:t eli matalan kynnyksen liikuntaneuvontapalvelu.

Opetuksessa tähdätään siihen, että oppilas saa tarvitsemansa tuen omassa lähikoulussa ja opiskelee lähialueensa muiden oppilaiden kanssa. Kaupunki tarjoaa koulutusmahdollisuudet kaikille helsinkiläisnuorille ja ammatillista osaamista työelämän tarpeisiin. Oppimisessa hyödynnetään koko kaupunkia oppimisympäristönä. Päiväkotiryhmät ja koululuokat tekevät opintoretkeä taide-, kulttuuri-, työelämä- ja elämyskohteisiin. Kaupunki tarjoaa ryhmille maksuttoman liikkumisen julkisilla kulkuvälineillä.

Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo on yksi keskeinen teema varhaiskasvatuksen ja opetuksen järjestämisessä. Velvoite yksikkökohtaiseen toiminnalliseen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitteluun laajenee valtakunnallisesti koskemaan myös varhaiskasvatusta. Helsingissä yksikkökohtaista suunnittelua jo toteutetaan myös varhaiskasvatuksen puolella. Lisäksi esimerkiksi Helsingin osallistuvan budjetoinnin OmaStadin toisella kierroksella toteutukseen äänestettiin sateenkaarityöpajojen järjestäminen 6.–9.-luokalaisille kaikissa Helsingin kouluissa. Työpajat toteutetaan vuoden 2023 aikana Seta ry:n kanssa ja niissä keskitytään moninaisuuteen ja jokaisen oikeuteen olla oma itsensä.

Kestävä kehitys on huomioitu läpäisyperiaatteella Helsingin kaupungin varhaiskasvatus- ja opetussuunnitelmissa. Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla kehitettiin kestävä tulevaisuuden opinpolku lukuvuoden 2020–2021 aikana. Sen myötä kaikenikäiset oppijat ovat vuorovaikutuksessa kestävä kehityksen teemojen kanssa omassa päiväkoti- ja kouluarjessa sekä toisen asteen opinnoissa. Opinpolun perustana on ekososiaalisen sivistyksen arvopohja ja uudistava eli transformatiivinen oppiminen. SDG 4 Hyvä koulutus onkin yksi niistä tavoitteista, joka jo nyt toteutuu Helsingissä melko hyvin.

Opinpolku lähtee varhaiskasvatuksesta, jossa tutustutaan kestävään elämäntapaan seitsemän ketun kanssa. KETTU-mallissa yhdistyvät ilmasto- ja ympäristökasvatus, tulevaisuudenlukutaito ja uutta luova oppiminen. Esimerkiksi Retki-ketun kanssa vahvistetaan luontosuhdetta, Taitelija-ketun kanssa luodaan erilaisia tulevaisuuksia ja Keksijä-ketun kanssa tutkitaan kiertotaloutta. Malli kehitettiin yhdessä lasten kanssa, koska osallisuuteen ja vaikuttamiseen kasvaminen on keskeinen lähtökohta kaikenikäisten oppijoiden kanssa. Perusopetukseen on kehitetty Tulevaisuusaamut yhdessä oppilaiden kanssa ja niiden toteuttamiseen annetaan henkilöstölle täydennyskoulutusta.

Opinpolku jatkuu sekä lukiossa että ammatillisessa koulutuksessa. Lukiodien henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa kehitettiin yhteistyössä oppiainerajat ylittävä ilmastokokonaisuus, jonka nimi on Hiilineutraali Helsinki -opintojakso. Opintojakson nimi tulee Hiilineutraali Helsinki 2030 -päästövähennysohjelmasta. Opintojakso tuli pakolliseksi kaikille ensimmäisen vuoden lukiolaisille elokuusta 2021 lähtien.

Stadin ammattiopistossa on alkanut ohjelma Kestävän tulevaisuuden ammatillaiset, jossa tutkitaan ja kokeillaan, miten kestävää kehitystä voidaan vahvistaa kaikissa koulutusohjelmissa. Oppilaitos tarjoaa koulutusta yli 50 eri ammattiin. Esimerkiksi ravintola-alan ammatillaiseksi valmistuvat voivat vaikuttaa tuhansien

ihmisten hiili- ja vesijalanjälkeen ruokalistojen suunnittelussa ja rakennusalan ammatillaiset voivat edistää kestäviä ja energiatehokkaita ratkaisuja.

Kestävää kehitystä edistetään opetuksen ohella myös päiväkotien, koulujen ja oppilaitosten muussa toiminnassa. Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan kaikissa yksiköissä on nimetty ekotukihenkilö, joka oman työnsä ohella edistää ympäristön kannalta kestäviä toimintatapoja ja lisää ympäristötietoisuutta. Koulujen ruokalistailla on vähennetty punaista lihaa sisältäviä ruokia ja lisätty kasvien määrää. Ruokapalveluiden tuottajien kanssa on perustettu yhteinen "Vastuullinen ruokaryhmä", joka kehittää vastuullisia ruokaratkaisuja. Uusien päiväkotij- ja koulurakennusten suunnittelussa ja rakentamisessa otetaan aina huomioon ympäristökriteerit.

Perus- ja toisen asteen opetuksen lisäksi kaupunki tarjoaa monipuolisia oppimisen mahdollisuuksia kaikenikäisille oppijoille esimerkiksi työväenopistojen ja kirjastojen kautta. Lisäksi kaupunki järjestää ympäristökasvatustoimintaa. Pääkaupunkiseudun luontokeskusten ja -koulujen järjestämät kurssit ovat suunnattu pääkaupunkiseudun opettajille, päivähoidon henkilöstölle, kasvattajille sekä kuntalaisille. Helsingissä Kaivopuiston edustalla sijaitseva Harakan saari ja siellä sijaitseva luontokoulu tarjoavat upean ympäristön luonto- ja Itämeriopetukseen kasvattajien tueksi.

Onnistumiset:

- KETTU-mallin kautta 1 100 varhaiskasvatusalan ammattilaista osallistui kestävän kehityksen koulutukseen vuonna 2022. KETTU-toimintaan osallistui yli 25 000 helsinkiläislästä vuonna 2022.
- Varhaiskasvatuksen osallistumisaste oli 82,2 prosenttia vuonna 2022. Osallistumisaste kasvoi 2 prosenttiyksikköä vuosina 2020–2022. Osallistumisaste kasvoi alle 3-vuotiaissa.
- Vieraskielisten varhaiskasvatuksen osallistumisaste oli 77,3 prosenttia vuonna 2022. Osallistumisaste kasvoi 4 prosenttiyksikköä vuosina 2020–2022.
- Varhaiskasvatuksessa on otettu käyttöön määräraikainen alueellinen yhdenvertaisuuslisä henkilöstön palkitsemiseen niissä päiväkodeissa, jotka sijaitsevat toimintaympäristöltään haastavilla alueilla. Tavoitteena on ennaltaehkäistä varhaiskasvatuksen alueellista eriarvoistumista sekä vahvistaa päiväkotien henkilöstön veto- ja pitovoimaa.
- Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen tarveperusteisen rahoituksen malli ja indikaattorit on päivitetty. Uusissa malleissa tarveperusteinen rahoitus kohdentuu paremmin niihin yksiköihin, jotka tarvitsevat tukea.

Kehityskohteet:

- Henkilöstön saatavuuden haasteet erityisesti varhaiskasvatuksessa.
- Nuorten mielenterveysongelmat ovat lisääntyneet, sosiaalinen pahoinvointi näkyy esimerkiksi opiskelijahuollon asiakasmäärän kasvuna.

Yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo

Kaupunkistrategiassa Helsinki on sitoutunut yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja ihmisoikeuksien edistämiseen kaikessa toiminnassaan. Kaupungin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyössä pyritään ihmisoikeusperustaisuuden vahvistamiseen erityisesti syrjimättömyyden näkökulmasta. Sukupuolten tasa-arvon näkökulman pitäisi näkyä läpileikkaavasti kaikessa kaupungin toiminnassa.

Kaupunginhallitus hyväksyi helmikuussa 2022 kaupungin palvelujen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman kaudelle 2022–2025. Suunnitelman tavoitteena on ehkäistä syrjintää ja edistää yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa kaupungin palveluissa ja toiminnassa ja siten vahvistaa taustoitaa ja ominaisuuksiltaan moninaisten asukkaiden oikeuksien toteutumista arjessa. Suunnitelman neljä ohjaavaa periaatetta ovat intersektionaalisuus, nor-

mitietoisuus, osallisuus ja saavutettavuus. Suunnitelma sisältää yhteensä lähes 100 toimenpidettä, joista kolme on kaupunkitasoisia ja muut kaupunginkanslia-, toimiala- tai liikelaitoskohtaisia. Toimenpiteiden toteutumista seurataan säännöllisesti.

Kaupunkitasoisesti yhdenvertaisuuden ja sukupuolten tasa-arvon edistämistä palveluissa on tuettu muun muassa aktiivisella viestinnällä, uusilla materiaaleilla kuten normitietoisien viestinnän opas, opas turvallisemman tilan periaatteiden laatimiseen ja sukupuoli- ja yhdenvertaisuusvaikutusten ennakoarvioinnin ohje päätösvalmistelijoille sekä koulutuksilla ja tapahtumilla. Kaupunki on ollut yksi Helsinki Priden pääyhteistyökumppaneista vuosina 2020–2022 ja on jälleen vuonna 2023. Kesällä 2021 kaupungintalo toimi Pride Housena eli Helsinki Priden päätapahtumapaikkana.

Toimialoilla on palveluntuottajina keskeinen rooli tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumisessa kaupungin palveluissa. Kaupunkiympäristön toimialalla ja sosiaali- ja terveystoimessa on perustettu erillinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusasioiden koordinaation ryhmä sisäisen tiedonkulun vahvistamiseksi tässä teemassa. Kaupunginkanslian ja kaupunkiympäristön toimialan yhteistyönä toteutettiin vuonna 2021 oikeusministeriön koordinoiman Yhdenvertaisuuden tekijät (Drivers of Equality) -EU-hankkeen osahanke, jossa laadittiin työkalu yhdenvertaisuuden ja sukupuolten tasa-arvon huomioimiseen kaupunkisuunnittelussa.

Henkilöstönäkökulma tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen

Helsinki on Suomen suurin työnantaja ja kaupungilla työskentelee noin 39 000 työntekijää. Kaupunki on tehnyt pitkäjänteisesti työtä henkilöstön hyvinvoinnin ja tasa-arvon edistämiseksi. Henkilöstön tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma 2022–2025 ohjaa henkilöstöpoliittista työtä tasa-arvoisen ja yhdenvertaisen työelämän edistämiseksi.

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman toimenpiteet edistävät muun muassa vammaisten ja osatyökykyisten henkilöiden työllistymistä, kohdennettua tukea työllistymiseen tarvitsevien 16–29-vuotiaiden nuorten kesätöitä sekä esteettömiä harjoitteluja. Kaupungin henkilöstölle järjestettiin tietoisuuksia ja koulutuksia henkilöstön tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmasta, sen painopisteistä sekä toimenpiteistä. Helsingin kaupunki suosii anonyymien rekrytoinnin toimintatapaa ja on pilotoinut positiivista erityiskohtelua rekrytoinnissa. Monimuotoisen rekrytoinnin lähtökohtana on hakijoiden tasa-arvoinen ja yhdenvertainen kohtelu sekä henkilöstön monimuotoisuuden edistäminen. Johdolle ja esihenkilöille järjestettiin koulutuksia ja työpajoja esteettömästä rekrytoinnista sekä positiivisesta erityiskohtelusta. Työpaikkailmoituksissa käytettävää monimuotoisuuslausetta tarkennettiin. Lausekkeen tarkoituksena on, että hakijat mahdollisimman monipuolisista taustoista rohkaistuvat hakemaan kaupungille töihin.

Kaupunki on lanseerannut Turvallisemman tilan periaatteet ja työyhteisöillä on käytössä Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden sekä Monimuotoisen rekrytoinnin virtuaaliset ryhmäkeskustelut. Kaupungin henkilöstölle järjestettiin kesäkuun 2022 alussa We Walk With Pride -tapahtuma, jossa henkilöstö pääsi virittäytymään Pride-tunnelmiin.

Henkilöstöllä oli mahdollisuus osallistua koulutuksiin sateenkaarisananastosta ja sateenkaarisensitiivisestä asiakaskohtaamisesta, paneelikeskusteluun tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumisesta työelämässä sekä sateenkaarevan moninaisuuden huomioimisesta kaupungin työyhteisöissä. Henkilöstölle järjestettiin myös keskustelutilaisuus, jossa asiantuntijat ja johto keskustelivat monimuotoisen työyhteisön tärkeydestä.

Onnistumiset:

- Kaupunkitasoiset tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmat 2022–2025.
- Yhdenvertaisuuden ja sukupuolten tasa-arvon edistäminen on vahvistunut konsernitason muun muassa liikelaitoksissa.
- Romaniasioiden kaupunkitasoisen koordinaation vahvistaminen.
- Vähemmistöjen sisäisten vähemmistöjen esille nostaminen yleisötilaisuuksien teemoissa; rodullistetut sateenkaari-ihmiset 2021, ikääntyneet ja vammaiset sateenkaari-ihmiset 2022.
- Kaupunki sai Helsinki Pride -yhteisöltä Ylpeys muuttaa maailmaa -tunnustuspalkinnon ansiokkaasta työstä seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen yhdenvertaisen ja tasa-arvoisen kohtaamisen puolesta 2021.
- Yhdenvertaisuuden ja sukupuolten tasa-arvon näkökulmien vahvistaminen osana kestävän kehityksen työtä.

Kehityskohteet:

- Mittareiden puute yhdenvertaisuuden ja sukupuolten tasa-arvon toteutumisen todentamisessa sekä selkeän mittariston puute tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön vaikuttavuuden arvioimiseksi.
- Hankkeissa ja perustyössä tuotettujen materiaalien jalkautuminen systemaattiseen ja jatkuvaan käyttöön kaikkialle kaupunkiorganisaatioon.
- Syrjinnästä ja häirinnästä ilmoittamisen kynnyksen madaltaminen ja yhtenäisen tavan kehittäminen ilmoitusten käsittelyyn ja seurantaan.

Ohjelmat:

[Helsingin kaupungin palvelujen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma 2022–2025 PDF](#) >

Eriarvoisuuden vähentäminen ja segregatio

Globaalisti tarkasteltuna olemme Helsingissä hyvällä tasolla monissa eriarvoisuuteen liittyvissä seikoissa tarkasteltaessa tavoitetta SDG 10 Eriarvoisuuden vähentäminen. Silti eriarvoisuus ja syrjäytyminen on yksi Helsingin vakavimmista ongelmista. Se on myös sitkeä ja pitkäkestoinen ongelma, vaikka jo vuosien ajan monet kaupungin ohjelmat ja tavoitteet ovat pyrkineet sitä vähentämään.

Köyhyys- tai syrjäytymisriskissä olevien suomalaisten määrä on kasvanut koronakriisin aikana. Myös väestöryhmien väliset terveys- ja hyvinvointierot ovat kasvaneet ja niin ikään alueelliset erot. Asunnottomuus ja paperittomuus ovat Helsingissä muuta maata suurempia haasteita, vaikka kansainvälisesti verrattuna Helsingissä asunnottomuutta, etenkin katuasunnottomuutta, on vähän ja Suomi on tähän mennessä onnistunut vähentämään asunnottomuutta ainoana maana Euroopassa. Asunnottomuuden haasteita Helsingissä lisäävät kaupungin vetovoima suurkaupunkina, asumisen kalleus, marginaalissa elävien syrjäytyneiden suuri määrä ja tilapäismajoituspaikkojen riittämättömyys. Helsingin tavoitteena on puolittaa asunnottomien määrä vuoteen 2023 mennessä ja poistaa asunnottomuus vuoteen 2025 mennessä. Kaupunki on laatinut toimenpidesuunnitelman asunnottomuuden ennaltaehkäisemiseksi ja vähentämiseksi vuosille 2020–2022.

Asunnottomien määrä on vähentynyt vuoden 2019 tilanteeseen verrattuna. Yksinelävien helsinkiläisten asunnottomuus on vähentynyt 28 prosenttia ja perheiden ja pariskuntien asunnottomuus on vähentynyt 32 prosenttia. Helsingissä oli tammikuussa 2023 470 pitkäaikaisasunnottomia. Myös pitkäaikaisasunnottomien määrä on ollut laskussa.

Paperittomien määrää Helsingissä on vaikea arvioida. Paperittomat ovat moninainen joukko, mutta käytännössä paperittomuudella tarkoitetaan, että henkilö oleskelee Suomessa ilman oleskelulupaa. Paperittoman ja asunnottoman arkea leimaa jatkuva epävarmuus omasta tulevaisuudesta. Asunnottomat ja paperittomat ovat haavoittuvassa asemassa, ja heillä on korkea riski kokea myös muita uhkia, kuten väkivaltaa ja hyväksikäyttöä.

Segregaatiokehitys

Myös etninen segregatio on Helsingissä kansainvälisesti vertaillen suhteellisen lievää, esimerkiksi Tukholmaan tai Kööpenhaminaan verrattuna. Eriytymisen jyrkkemistä on kuitenkin viimeisen 10 vuoden aikana havaittavissa. Maahanmuuttajien ja heidän Suomessa syntyneiden lastensa osuus Helsingin väestöstä on kasvanut huomattavasti 2000-luvulla ja samalla yksittäisillä osa-alueilla on tapahtunut suuriakin muutoksia väestörakenteessa.

Alueelliset erot väestön sosioekonomisessa rakenteessa heijastuvat sairastavuudessa ja koetussa hyvinvoinnissa havaittaviin eroihin. Tämä näkyy alueellisesti eriytyneinä palvelutarpeina. Myös koulujen ja päiväkotien oppilas- ja lapsirakenteissa on huomattavia alueellisia eroja. Lisäksi alueelliset erot heijastuvat koettuun turvallisuuteen. Eriytymiskehityksellä on tutkimusten mukaan vaikutuksia myös muuttovalintoihin sekä asuntojen hintojen ja koulujen oppimistulosten eriytymiseen. Kaupungin sisäinen muuttoliike voi voimistaa eriytymiskehitystä, mikäli asunnonvaihtajat alkavat tehdä valintojaan korostetusti alueiden ominaisuuksien perusteella, toisia alueita suosien ja toisia karttaen.

Sosioekonominen summaideksi Helsingin peruspiireittäin

Lähde: Helsingin kaupunkitietopalvelut.

Päivitetty tammikuussa 2023. Indeksiiin on yhdistetty tietoja alueen koulutustasosta, työttömyysasteesta ja pienituloisuudesta. Sekä nämä kolme muuttujaa että niiden summa on suhteutettu kaupungin keskiarvoon (koko kaupunki = 100). Tulotieto on vuodelta 2019. Alimman kvintiilin osuus väestöstä, kulutusyksikkökohtainen tulo. Työttömyysprosentti on ajalta 31.12.2020. Koulutustieto on ajalta 31.12.2021. "Ei perusasteen jälkeistä koulutusta" -luokan osuus työkäisistä (25–64 v.). Mitä korkeampi arvo indeksillä, sitä huono-osaisempi alue.

Lapset ja nuoret tärkeä kohderyhmä syrjäytymisen ehkäisyssä ja eriarvoisuuden vähentämisessä

Lasten ja nuorten eriarvoistumista vähentävät laadukas opetus ja varhaiskasvatus. Lisäksi on varmistettu, että lapset ja nuoret voivat vapaa-ajalla harrastaa monipuolisesti. Tästä on esimerkkinä harrastamisen Suomen malli, joka Helsingissä toteutuu erittäin hyvin. Koulupäivän jälkeiset maksuttomat harrastukset toteutuvat kaikissa Helsingin peruskouluissa. Valikoimassa on yli 30 erilaista lasten ja nuorten toivomaa harrastusta, joista 3.–9. luokkien oppilaat voivat valita itselleen mieluisan. Kirjaus nuorisolakiin vakiinnutti Harrastamisen Suomen mallin mukaisen harrastustoiminnan pysyväksi toimintamuodoksi.

Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen tarveperusteisen rahoituksen malli on päivitetty ja rahoituksen määrää on lisätty. Tarveperusteinen rahoitus kohdentuu niihin päiväkoteihin ja kouluihin, jotka tarvitsevat tukea tasa-arvoisten oppimismahdollisuuksien varmistamisessa.

Peruskouluissa on vahvistettu tunne- ja vuorovaikutustaitojen oppimista ja osaamista. Peruskoulut ovat luoneet suunnitelmat tunne- ja vuorovaikutustaitojen opettamiseen, oppilaiden kanssa perehdytään teemaan säännöllisesti. Kouluvalmentajat ja monikieliset ohjaajat tarjoavat oppilaille matalan kynnyksen tukea ja ohjausta. Kouluvalmentajia on työskennellyt 19 Helsingin kaupungin kouluissa, ja mallin vakiinnuttamista on valmisteltu lukuvuotta 2023–2024 varten.

Helsingissä ovat meneillään laajat kansalliset SKY- ja Oikeus oppia -hankkeet, joiden tavoitteina on oppijoiden hyvinvoinnin vahvistaminen ja vaadittavan oppimisen tuen varmistaminen. Oikeus oppia -hankkeen lähtökohtana on varmistaa, että jokainen lapsi ja nuori saa tarvitsemansa tuen suunnitelmallisesti, moniammatillisesti ja oikea-aikaisesti.

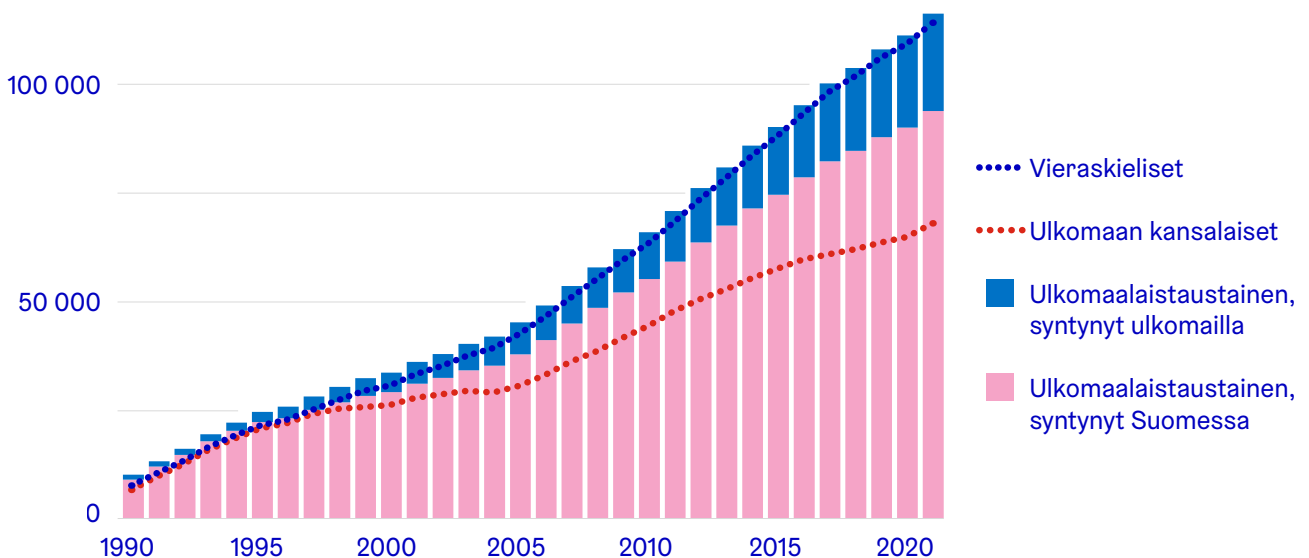
Kotoutumisella on iso rooli eriarvoisuuden vähentämisessä

Vuoden 2021 lopussa Helsingin väestöön kuului 116 000 ulkomaalaistaustaista henkilöä. Heistä 93 527 oli itse syntynyt ulkomailla. Ulkomaalaistaustaisten osuus väestöstä oli 18 prosenttia, ja osuus on ollut tasaisesti kasvussa. Suomeen on muutettu niin työ- ja opiskelu- kuin perheperusteisesti, ja osa muuttajista on saanut oleskeluluvan kansainvälisen suojelun perusteella. Vuoden 2020 lopussa ulkomailla syntyneet ulkomaalaistaustaiset muodostivat 13 prosenttia kaupungin työllisistä ja 27 prosenttia kaupungin työttömistä. Suomeen muuttaneiden työttömyysaste oli 25 prosenttia.

Heikko työllisyystilanne vaikuttaa taloudelliseen toimeentuloon ja sitä kautta yksilöiden ja perheiden hyvinvointiin. Kotoutuminen on moniulotteinen ilmiö,

ja se sisältää esimerkiksi kielen ja kulttuurin omaksumiseen, sosiaalisten suhteiden ja verkostojen rakentamiseen, osallisuuden ja osallistumiseen ja yhteenkuuluvuuden tunteen kehittymiseen liittyviä ilmiöitä. Helsingin ulkomaalaistaustaiset ovat kotoutuneet hyvin eri tavoin, suurella osalla menee hyvin, mutta osalla heistä on myös useilla elämän osa-alueella erilaisia haasteita. Pahimmillaan nämä heijastuvat myös heidän lapsiinsa eli Suomessa syntyneeseen maahanmuuton toiseen sukupolveen. Kotoutumisen edistämiseksi on tehty paljon työtä, mutta suuri osa siitä on ollut hankeperusteista. Esimerkiksi työn perusteella Suomeen muuttaneet sekä kotona lapsiaan hoitavat äidit ovat olleet vaikeasti tavoitettavia kohderyhmiä.

Ulkomaalaistaustaiset, vieraskieliset ja ulkomaan kansalaiset Helsingissä vuoden lopussa 1990–2021

Lähde: Tilastokeskus

Onnistumiset:

- Lapsiperheet saavat tukea entistä varhaisemmassa vaiheessa uusien toimintamallien ansiosta.
- Harrastamisen mallia on kehitetty toimialojen yhteistyössä, jotta jokainen lapsi saa harrastuksen.
- Tarveperusteisella rahoitusmallilla on ollut positiivista vaikutusta eriarvoisuuden vähentämiseen koulutuksessa ja toimintamallia laajennettiin myös muille toimialoille.
- Stadin osaamiskeskus tarjoaa ammatillista koulutusta ja työllistämispalveluja Suomeen muuttaneille.
- Peruskouluissa on vahvistettu tunne- ja vuorovaikutustaitojen oppimista ja osaamista.
- International House Helsinki tarjoaa laajan valikoiman viranomais- ja neuvontapalveluita ulkomailta pääkaupunkiseudulle muuttaneiden tarpeisiin.

Kehityskohteet:

- Kehitystyötä eriarvoisuuden vähentämisessä ja kotoutumisessa tehdään paljon hankkeissa, jolloin on vaikeampi tehdä systemaattista ja pitkäjänteistä työtä.
- Toimialojen välistä yhteistyötä tulee edelleen parantaa, rakenteita syrjäytymisen ehkäisyssä tulee edelleen kehittää.
- Koronakriisi on entisestään lisännyt nuorten syrjäytymisriskiä ja heikentänyt syrjäytyneiden ja asunnottomien asemaa.
- Lapsia ja perheitä hoitavien vanhempien tavoittaminen heidän kotoutumisensa edistymisen tukemiseksi.
- Sosiaalisen ja alueellisen etnisen eriytymisen ehkäisy ja sen kielteisten seurausten pehmentäminen.
- Suomeen muuttavien työllistymisen polun ajallinen lyhentäminen.

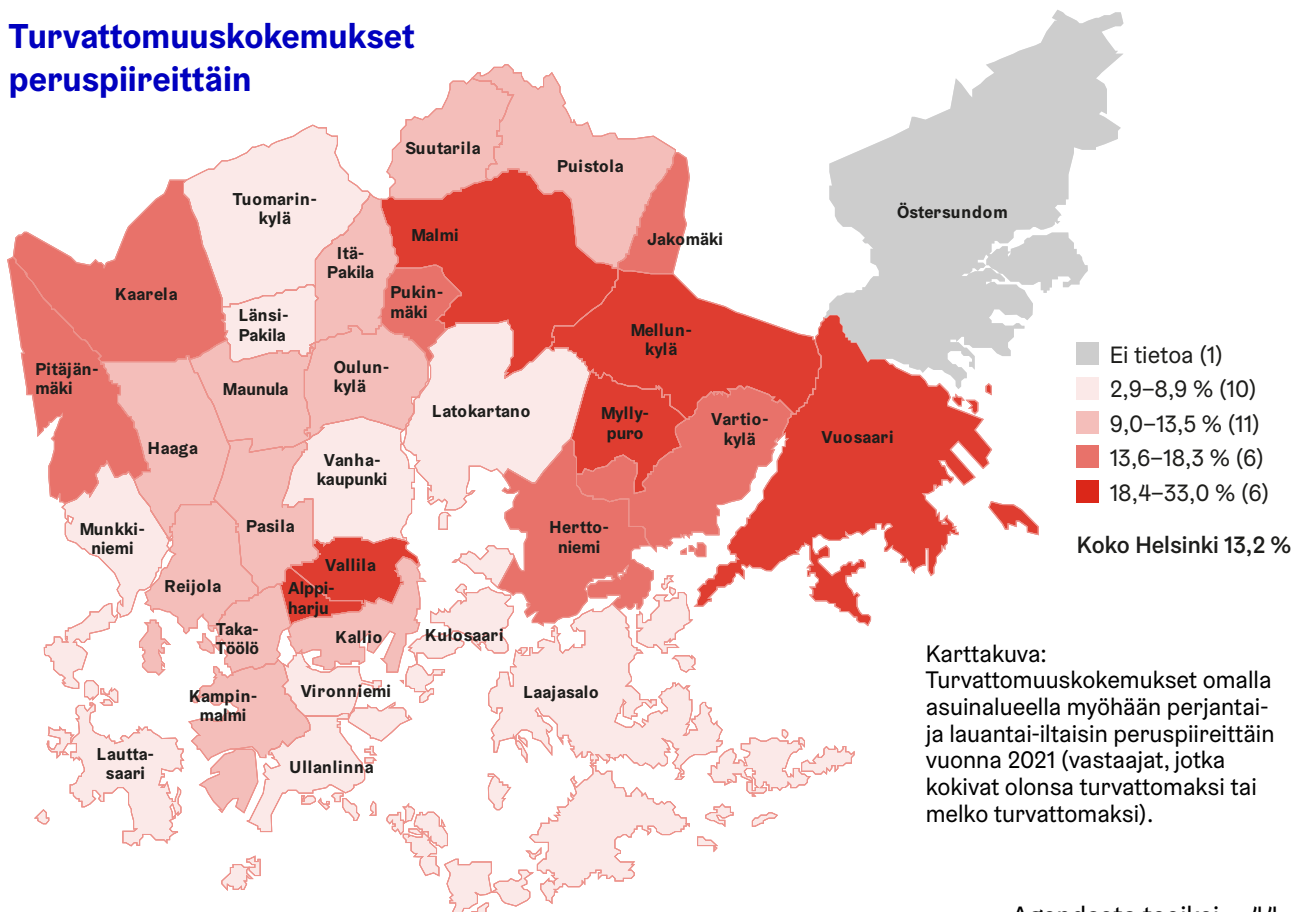
Turvallisuus ja riskien hallinta

Vuonna 2021 toteutetun uusimman Helsingin turvallisuustutkimuksen mukaan Helsinkiä pitää turvallisena 89 prosenttia asukkaista. Helsingin turvalliseksi tuntevien määrä on laskenut 3 prosenttiyksikköä vuodesta 2018. Vuonna 2021 koronapandemian aiheuttamat kaupunkilaisten liikkumisen muutokset ovat vaikuttaneet tilastoihin: esimerkiksi syksyllä 2021 keskustassa liikkuneiden määrä oli viikosta riippuen 30–50 prosenttia pienempi kuin ennen koronapandemiaa. Rikosten valossa Helsinki on pohjoismaisessa vertailussa vieläkin todella turvallinen kaupunki. Kaikkien rikosten kokonaismäärä on ollut pääosin laskusuuntainen vuoden 1990 jälkeen sekä kansallisesti että Helsingissä. Henkeen ja terveyteen kohdistuneiden rikosten määrän trendi on kuitenkin ollut kasvusuuntainen. Alustavien tietojen mukaan vuonna 2022 henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset lisääntyivät Helsingissä 8,5 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna. Noin 95 prosenttia henkeen ja terveyteen kohdistuneista rikoksista on pahoinpitelyrikkoksia.

Kaupunginosien välisten turvallisuuskokemusten erot eivät ole vähentyneet. Turvattomuuskokemuksia keskittyy alueille, jotka pärjäävät heikosti sosioekonomisilla mittareilla ja turvallisuuskokemuksessa on myös sukupuolittuneita eroja. Helsingin asuinalueiden välillä on huomattavia eroja siinä, kuinka turvallisina niiden asukkaat kokevat alueensa. Joillakin alueilla noin joka kolmas kokee olonsa turvattomaksi omassa naapurustossaan myöhään perjantai- ja lauantai-iltoina, kun taas turvallisimmiksi koetuilla alueilla ainoastaan kolmisen prosenttia vastaajista ilmoittaa näin. Vaikka asuinalueiden väliset erot turvattomuuskokemuksissa ovat merkittäviä, erot ovat kuitenkin edellisiin tutkimuskertoihin verrattuna säilyneet melko samansuuruisina. Useimmilla alueilla tilanne on pysynyt hyvin tasaisena, ja vain harvoilla alueilla turvattomuus on joko lisääntynyt tai vähentynyt huomattavasti.

Turvattomuuskokemukset peruspiireittäin

Viheralueiden väheneminen, paikkojen rikkominen ja töhriminen sekä ihmisten syrjäytyminen huolestuttavat helsinkiläisiä eniten, kun kysytään oman asuinalueen asioista. Uusimman turvallisuustutkimuksen mukaan huolta sosiaalisen epäjärjestyksen merkeistä asuinalueella koetaan kaiken kaikkiaan enemmän kuin 2010-luvun puolessavälissä. Ilkivalta, viheralueiden väheneminen ja ihmisten syrjäytyminen aiheuttivat yleisimmin huolta.

Helsingissä kaupunkiturvallisuuden osalta tehdyn turvallisuusympäristön analyysin mukaan eniten huolestuttaviin teemoihin kuuluvat nuorten lisääntynyt pahoinvointi ja sen aiheuttamat vaikutukset sekä huumaiden ongelmakäytön lisääntyminen. Teemat ovat myös kaupungin tekemän turvallisuustyön keskiössä.

Kaupunkikonsernin merkittävät riskit

Kaupunkikonsernin merkittävillä riskeillä tarkoitetaan sellaisia strategian ja talouden riskejä sekä toi-

minnallisia ja ulkoisia riskejä, jotka uhkaavat kaupunkikonsernin tavoitteita tai ovat toteutuessaan muuten hyvin laajoja vaikutuksiltaan.

Kaupunkikonsernin merkittäviä riskejä arvioidaan omana erillisenä prosessinaan valtuustokausittain. Kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan koordinaatioryhmän yksi perustehtävä on avustaa kaupunkikonsernin johtoa kokoamalla ja arvioimalla kaupunkikonsernin merkittävimpiä riskejä sekä niiden hallintakeinoja.

Vuoden 2022 arvioinnissa toimialoja, liikelaitoksia ja suurimpia tytäryhteisöjä pyydettiin tunnistamaan kolme merkittävintä kaupunkikonsernin riskiä sekä toimintaympäristöstä yhden nousevan riskin tai heikon signaalin, joka voi olla tulevaisuudessa merkittävä kaupunkikonsernin kannalta. Lisäksi tällä arviointikieroksella pyydettiin uutena kokeiluna myös kaupungin intrassa henkilöstöltä huomioita kaupunkikonsernin merkittävistä riskeistä ja nousevista riskeistä/heikoista signaaleista. Kyselyyn vastasi 108 työntekijää.

Riskit ja SDG-tavoitteet

Riskialue	Riskialueen keskeinen sisältö	Riskialueeseen liittyvät SDG-tavoitteet	
Häiriöt kansainvälisessä turvallisuusympäristössä	Valtiotason turvallisuustilanne, sotien välilliset vaikutukset, pakolaisuus		-
Energian hinnan ja saatavuuden häiriöt	Energian hinta ja saatavuus		
Laajavaikutteinen ICT-häiriö	Digitalisointi, tietoturvaohut, tiedon saavutettavuus		
Henkilöstön saatavuuteen ja jaksamiseen liittyvät riskit	Henkilöstön saatavuus, työhyvinvointi, työkyvyn heikkeneminen		
Ilmastokriisin estämisen ja sopeuttamistoimien epäonnistuminen	Ilmastokriisi, sään ääri-ilmiöt, sopeutuminen, pitkäaikais-seuraukset		
Syrjäytyminen ja segregaaation kiihtyminen	Alueiden eriytyminen, huonousaisuus, asukkaiden hyvinvointi, ylisukupolvinen syrjäytyminen		
Suurten muutoshankkeiden epäonnistuminen	Organisaatio- ja toimintatapa-muutokset, järjestelmähankkeet		

Lähisuhdeväkivalta

Helsinki palkkasi lähisuhdeväkivaltakoordinaattorin määräaikaiseen tehtävään 2022–2023 edistämään lähisuhdeväkivallan ehkäisyä, hyvinvointia ja turvallisuutta. Koordinaattori laatii lähisuhdeväkivallan ehkäisyn toimintaohjelman kaupungille yhteistyössä lähisuhdeväkivallan ehkäisytyöryhmän kanssa. Työryhmään kuuluu kaupungin toimijoiden lisäksi järjestöjä, THL, Helsingin poliisi, HUS ja syyttäväviranomainen. Työryhmä ylläpitää tilannekuvaa lähisuhdeväkivallasta Helsingissä ja Suomessa ja on tuottanut henkilöstölle aiheesta koulutuksia huomioiden lähisuhdeväkivallan sukupuolittuneisuus ja erityisen haavoittuvassa asemassa olevat väestöryhmät.

Työryhmä on toteuttanut Rakaskin ihminen voi satuttaa -kampanjan, jolla pyritään lisäämään lasten ja nuorten tietoisuutta lähisuhdeväkivallasta sekä kasvatukseen ja koulutuksen toimialan henkilöstön osaamista tunnistaa ja puuttua lähisuhdeväkivaltaan.

Rakaskin ihminen voi satuttaa -kampanja

Vuosina 2022–2023 toteutettavan lähisuhdeväkivallan ehkäisykampanjan kohderyhmänä ovat lapset ja nuoret ja kampanjan teemana on lapsen oikeus koskemattomuuteen. Kampanjan on tuottanut Helsingin kaupunki tiiviissä yhteistyössä alan järjestöjen ja muiden toimijoiden kanssa.

[Lue lisää >](#)

Helsingissä etenkin lasten ja nuorten kokema lähisuhdeväkivallan määrä oli kasvanut pandemia-aikana ja tähän haluttiin tarttua. Nuorten tyttöjen kokema henkinen väkivalta oli kasvanut Helsingissä 10 prosenttia edellisten kouluterveyskyselyjen välillä. Useita lähisuhdeväkivallan ehkäisyn toimenpiteitä on kohdennettu lapsiin ja nuoriin osana Tulevaisuuden sote-keskus -hanketta. Pääkaupunkiseudun hyvinvointikyselyn 2021 mukaan 3,2 prosenttia helsinkiläisistä aikuisista naisista ja 2,5 prosenttia miehistä oli kokenut lähisuhdeväkivaltaa tai sen uhkaa ja 2,6 prosenttia naisista ja 2,1 prosenttia miehistä parisuhdeväkivaltaa tai sen uhkaa edellisen vuoden aikana.

Lähisuhdeväkivallan uhreille tarkoitetun Nollalinnan puheluiden määrä kasvoi 31 prosentilla, ja rikosuhripäivystyksestä apua hakeneiden määrä kasvoi 25 prosentilla. Mehut loppu -kampanja vuonna 2021 yritti tavoittaa sekä lähisuhdeväkivallan uhrit että tekijät avun ääreen. Kaupunki toteutti kampanjan yhteistyössä järjestöjen, THL:n, Helsingin poliisitoimen ja HUS:in kanssa.

Onnistumiset:

- Poikkeuksellisesta vuodesta 2021 huolimatta Helsingin turvallisuustilanne on säilynyt ennallaan sekä miesten että naisten osalta.
- Suomi ja Helsinki ovat tunnettuja kokonaisturvallisuuden käsitteestä, ja sitä näkökulmaa pyritään kaupungilla edistämään.

Kehityskohteet:

- Lähisuhdeväkivalta ja erityisesti naisiin kohdistuva väkivalta ovat edelleen ongelma ja koronakriisi näyttäisi lisäävän kodeissa tapahtuvaa väkivaltaa.
- Koetussa turvallisuudessa on eroja sekä sukupuolten että asuinalueiden välillä. Naisiin kohdistuvaa lähisuhdeväkivaltaa on vähennettävä.

Ohjelmat ja tutkimukset:

[Helsingin kaupungin turvallisuussuunnitelma PDF >](#)

[Helsingin turvallisuustutkimuksen tuloksia Kvartti-lehdessä >](#)

[Helsingin turvallisuustutkimus 2018 PDF >](#)

Osallisuus

Helsingissä osallisuuden periaatteiksi on kirjattu yksilöiden ja yhteisöjen osaamisen ja asiantuntijuuden hyödyntäminen, omaehtoisen toiminnan mahdollistaminen sekä yhdenvertaisten osallistumismahdollisuuksien luominen. Osallisuuden kokemus vahvistaa kansalaisten luottamusta viranomaisten toimintaa ja yleisesti yhteiskunnallisia toimintoja ja palveluita kohtaan. Se auttaa hyväksymään yhteisesti luotuja sääntöjä ja käytäntöjä ja ymmärtämään erilaisten näkökulmien perusteluita. Osallisuuden edistäminen liittyy erityisesti tavoitteisiin SDG 10 Eriarvoisuuden vähentäminen, SDG 11 Kestävät kaupungit ja yhteisöt ja SDG 16 Rauhaa ja oikeudenmukaisuutta, joissa tuodaan esiin yhdenvertaiset osallistumismahdollisuudet, asukkaiden osallistaminen kaupungin suunnitteluun sekä osallistava päätöksenteko.

Globaalisti tarkasteltuna kaupunkilaisten osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuudet ja vuorovaikutus ovat Helsingissä hyvällä tasolla. Helsingin vuonna 2017 hyväksytyssä osallisuus- ja vuorovaikutusmallissa tavoitteena on päätöksenteon avoimuuden lisääminen sekä asiakas- ja käyttäjälähtöisyyden näkökulmien vahvistaminen palveluiden kehittämisessä. Kaupunkitasoisessa osallisuus- ja vuorovaikutusmallissa kuvataan osallisuustyön rakenteet, tavoitteet ja keskeiset osa-alueet. Osallisuustavoitteita toteutetaan kymmenessä teemassa: alueellinen osallisuus erityisesti stadiluotsi- ja yritysluotsitoiminnan kautta, aloitteiden ja palautteen käsittely ja hyödyntäminen, avoin data, digitaalisen osallisuuden edistäminen, kaupungin tilojen käytön avaaminen, osallistuva budjetointi, toimialojen osallisuustyö, vapaaehtoistoiminta sekä vaikuttajatoimielimien (nuoriso-, vammais- sekä vanhusneuvosto) esittämät näkökohdat. Lisäksi kaupungin neljän toimialan osallisuussuunnitelmissa kootaan tavoitteet ja toimenpiteet asukkaiden osallisuuden vahvistamiselle palveluiden kehittämisessä.

Kaupunki arvioi vuonna 2021 osallisuusmallin toteutumista strategiakaudella 2017–2021. Arvioinnissa todetaan, että osallisuus- ja vuorovaikutusmalli on selkeyttänyt kaupungin osallisuustyötä ja työ on en-

tistä järjestelmällisempää ja johdetumpaa. Helsinki on strategiakaudella kehittänyt erilaisia osallistumismenetelmiä ja ne ovat laajasti käytössä niin palvelujen kehittämisessä kuin päätöksenteon valmistelussa. Digitaalisen osallisuuden kehittämisestä Helsinki on saanut kansainvälistäkin kiitosta.

Digitaalinen osallisuus

Helsinki tarjoaa kaupunkilaisten käyttöön digitaalisia alustoja ja työkaluja, joiden avulla he voivat osallistua kaupungin palveluiden suunnitteluun ja kehittämiseen ajasta ja paikasta riippumatta. Digitaalisten osallistumispalveluiden tavoitteena on parantaa valmistelun läpinäkyvyyttä ja osallistumisen vaikuttavuutta. Digitaaliset osallisuusalustat ja palautejärjestelmä tuottavat kaupungille dataa, jota voidaan hyödyntää kaupungin palveluiden kehittämisessä. Kaupungissa on käynnistynyt kehittämistyö, jonka tavoitteena on tuottaa digitaalisen osallisuuden kehittämisen tiekartta. Sen avulla pyritään edistämään ja tukemaan digitaalisten osallisuusalustojen käyttöä kaupungissa.

Osallistuminen digialustoilla edellyttää riittäviä taitoja ja soveltuvia laitteita, eikä kaikilla asukkailla ole niitä käytettävissä. Kaupungin tarjoamat digituen palvelut toimipisteissä ja etädigitukena mahdollistavat sen, että osallistumisen esteitä saadaan madallettua. Digituen keskeisiä tavoitteita on maksuttoman digituen tunnettuuden lisääminen, digineuvojen oman osaamisen vahvistaminen ja digineuvojen verkoston kasvattaminen. Tavoitteita on saavutettu uudistamalla digituen kaupunkitasoista koordinaatiota ja verkostoa yhteistyössä toimialojen ja järjestöjen kanssa, lisäämällä digituen tunnettuutta viestinnän eri keinoin ja tarjoamalla säännöllisiä koulutuksia digitukijoille.

Koronapandemia on näkynyt myös kaupungin osallisuustyössä. Asukkaiden kanssa tehtävään vuorovaikutukseen on syntynyt runsaasti erilaisia digitaalisia tapoja, ja rajoituksia mukailien myös hybriditilaisuuksia.

Rikos- ja riita-asioiden sovittelu

Helsingin kaupunki järjestää laajaa rikos- ja riita-asioiden sovittelua. Rikos- ja riita-asioiden sovittelu on maksuton ja vapaaehtoisuuteen perustuva lakisääteinen kuntalaispalvelu rikoksen tai riidan osapuolille. Sovittelun tarkoitus on tuoda muodollisen oikeusprosessin rinnalle tai vaihtoehdoksi ratkaisuja rikokseen tai riitaan. Sovittelutapaamisessa osapuolet voivat puhua välillään tapahtuneesta rikoksesta tai riidasta sovittelijoiden ohjaamana ja sopia siitä, miten vahingot korvataan. Helsingin kaupungin sovittelutoiminnan kehittämiskärki kohdentuu alaikäisten sovitteluprosesseihin. Tavoitteena on päästä varhaisessa vaiheessa ratkaisemaan erilaisia konflikteja ja vahingontekoja ja tätä kautta vaikuttaa nuorten kykyyn ja ymmärrykseen toimia omilla yhteisöissään ja yhteisissä tiloissa sovinnollisesti ja oikeudenmukaisesti.

Vuonna 2022 sovittelualoitteita tuli 16.12.2022 mennessä 669 kappaletta. Aloitteet sisälsivät erilaisia rikos- ja riita-asioita 1 056 kappaletta ja osapuolia aloitteille oli kytketty 1 579. Alaikäisten osuus aloitteiden osapuolista on noin kolmasosa. Korona-aikana poliisin tietoon tulleiden rikosten määrä Helsingissä on laskenut ja tämä on pandemian yleisten vaikutusten ja rajoitteiden lisäksi vaikuttanut sovitteluun ohjautuvien aloitteiden määrään.

Alueosallisuus

Helsinki tukee kaupunkilaisten osallistumista alueellisesti. Kaupungin seitsemän stadiluotsia tukevat kaupunkilaisia sekä eri toimijoita osallistumis- ja vaikuttamisasioissa sekä yhdessä toimimisessa alueelliset tarpeet huomioiden. Stadiluotsit toimivat seitsemällä suurpiirillä, ja työn painopisteenä on alueellinen verkostoyhteistyö sekä vuorovaikutusta mahdollistavien foorumeiden edistäminen. He myös edistävät kaupunkilaisten osallisuutta tukevien toimintamallien kokeiluja ja monikielistä ja monikanaavaista viestintää kaupunkilaisten osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksista.

Alueellista vuoropuhelua ja kehittämistä on tukenut myös osallistuva budjetointi, jota Helsinki on toteuttanut vuodesta 2018 lähtien. Helsingin osallistuva budjetointi on nimeltään OmaStadi ja se toteutetaan kokonaisuudessaan digitaalisella alustalla. Vuosien 2018–2021 aikana kaupunkilaiset ovat voineet ideoida ja päättää siitä, miten kaupunki käyttää yli 13 miljoonaa euroa. Osallistuvasta budjetoinnista on toteutettu 119 hanketta eri puolille kaupunkia. Vuoden 2022 aikana osallistuvan budjetoinnin prosessia on uudistettu laajassa yhteistyössä kaupungin toimialojen ja kaupunkilaisten kanssa. Tavoitteena on ollut tehdä prosessista yksinkertaisempi osallistua ja toteuttaa sekä kokonaiskestoltaan lyhyempi.

OmaStadi

OmaStadi on Helsingin kaupungin osallistuvan budjetoinnin ohjelma. Vuonna 2021 kaupunki allokoi 8,8 miljoonaa euroa kaupunkilaisten ehdottamien kehityskohteiden rahoittamiseen. Kohteet ideoitii yhdessä kaupunkilaisten kanssa äänestettäviksi ehdotuksiksi, joista kaupunkilaiset saivat äänestää rahoitettavat kohteet.

[Lue lisää >](#)

OmaStadi

Toteutuneet ehdotukset 2021 jaoteltuna niiden toteuttamien kestävän kehitysten tavoitteiden mukaisesti

SDG-tavoite 11
Kestävät kaupungit
ja yhteisöt
4 137 000 €

SDG-tavoite 3
Terveyttä ja
hyvinvointia
3 606 000 €

SDG-tavoite 5
Sukupuolten
tasa-arvo
100 000 €

SDG-tavoite 15
Maanpäällinen elämä
680 000 €

SDG-tavoite 14
Vedenalainen elämä
75 000 €

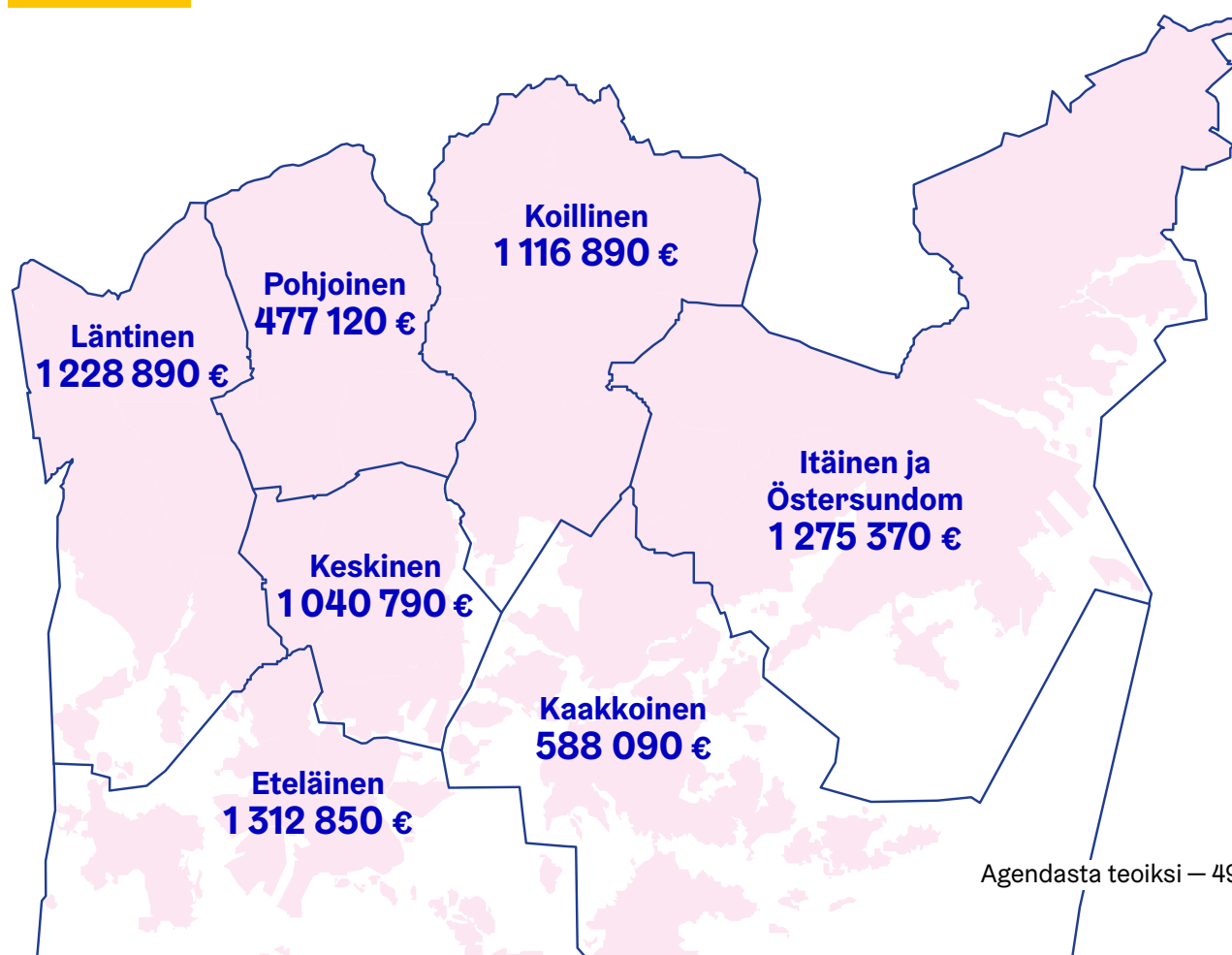

SDG-tavoite 4
Hyvä koulutus
53 000 €

SDG-tavoite 7
Edullista ja puhdasta
energiaa
35 000 €

**Koko Helsinki
1 760 000 €**

Lakisääteiset neuvostot

Vanhusneuvosto ja vammaisneuvosto edistävät ikääntyneiden, vammaisten ja pitkäaikaissairaiden kaupunkilaisten yhdenvertaisuutta ja osallisuutta Helsingissä. Neuvostot vaikuttavat kaupungin toiminnan suunnitteluun, valmisteluun ja seurantaan asioissa, joilla on merkitystä hyvinvointiin, terveyteen, osallisuuteen, elinympäristöön, asumiseen, liikkumiseen tai päivittäisistä toiminnoista suoriutumiseen. Vanhusneuvosto ja vammaisneuvosto ovat kuluneella kaudella järjestäneet viranhaltijoiden ja päättäjien vierailuja kokouksissa, vahvistaneet neuvostojen keskinäistä yhteistyötä lausuntojen ja kannanottojen laatimisessa sekä vahvistaneet yhteistyötä järjestämällä tilaisuuksia alan järjestöjen ja muiden kuntien neuvostojen kanssa ikääntyneiden ja vammaisten ihmisten osallisuuden ja tiedonsaannin vahvistamiseksi.

Helsingin nuorisoneuvosto huolehtii siitä, että nuoria kuunnellaan Helsingin päätöksenteossa sekä kaupungin toimialojen toiminnan suunnittelussa, toteuttamisessa ja seurannassa. Nuorisoneuvosto laatii nuoria koskevista asioista kannanottoja ja lausuntoja, joilla tuodaan esille nuorten ääni kaupungin päätöksenteossa. Helsingin nuorisoneuvostolla on puhe- ja läsnäolo-oikeus kaupungin lautakunnissa.

Järjestöyön kehittäminen

Kaupunki avustaa helsinkiläisiä järjestöjä, yhteisöjä ja asukasryhmiä vuosittain noin 70 miljoonalla eurolla. Helsinki on alusta vapaalle kansalaistoiminnalle, jossa yhdessä tekeminen ja järjestöaloitteisuus on keskiössä. Helsingissä järjestöyhteistyötä edistetään verkostomaisella mallilla. Kaupunki haluaa tiivistää kumppanuutta järjestökentän kanssa ja tehdä säännöllistä yhteistyötä kaupunkitasoisesti. Vuoden 2022 aikana on valmisteltu rakenteita säännölliselle yhteistyölle järjestökentän kanssa. Keväällä 2023 käynnistetään kaupunkitasoinen järjestö- ja avustus-toiminnan ohjausryhmä, joka valmistelee ja koordinoi järjestöyhteistyön kokonaismallin toimeenpanoa ja vuorovaikutusta. Järjestöjen osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia vahvistetaan Helsingissä perustamalla järjestöneuvottelukunta, joka kokoaa yhteen Helsingissä toimivia järjestöjä, luottamushenkilöitä sekä kaupungin keskushallinnon ja toimialojen asiantuntijoita. Järjestöneuvottelukunnan toiminta käynnistyy keväällä 2023.

Muu osallisuuden kehittämistyö

Helsingissä tuetaan kaupunkilaisten arjen sujumista antamalla erilaisia neuvontapalveluita. Kaupunki on ottanut kehittämiskohteekseen neuvonnan eri verkostojen yhteistyön tiivistämisen ja osaamisen kasvattamisen neuvontatyötä tekevien tahojen välillä sekä kaupungin sisällä että laajemmin Uudellamaalla.

Helsinki toteutti vuonna 2020 demokratiakokeilun, jonka tavoitteena oli antaa tietoa venäjänkielisille asukkaille erilaisista osallistumisen tavoista ja tukeheidän osallistumisestaan. Kokeilussa koulutettiin muutosagentteja, järjestettiin osallistuvan budjetoinnin työpajoja ja tuotettiin materiaalia.

Kaupunki on selkeyttänyt vuoden 2022 aikana viestintää erilaisista osallistumisen mahdollisuuksista kokoamalla tietoa yhteen osallistu.hel.fi-sivustolle. Sivustolta löytyy tietoa osallistumisesta, mahdollisuuksista osallistua kaupungin kehittämiseen ja päätöksentekoon sekä tukea yhdessä tekemiseen.

Helsingin kaupunki järjestää dialogisia kaupunkilaiskeskusteluja vuoden 2023 aikana eri puolilla kaupunkia. Niissä tavoitteena on edistää kaupunkilaisille tärkeisiin alueellisiin ilmiöihin liittyvää keskustelua ja vaikuttamista yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Lisäksi kaupunkilaiskeskusteluilla vauhditetaan alueiden omaehtoista kehittämistä ja paikallista toimintaa sekä samalla lisätään kaupunkilaisten välistä ymmärrystä ja dialogia. Uusi toimintatapa antaa sosiaalisesti kestäväällä tavalla aloitteen ja toimijuuden kaupunkilaisille, mistä syntyy uudenlainen kaupunkilaiskeskustelujen rakenne ja toteutustapa Helsinkiin.

Onnistumiset:

- Osallisuus- ja vuorovaikutusmalli on selkeyttänyt kaupungin osallisuustyötä ja se on entistä järjestelmällisempää ja johdetumpaa.
- Kaupunkiin on perustettu järjestöneuvottelukunta keväällä 2023 ja kaupungin uusi järjestöyhteistyön malli on antanut selkeän rakenteen vuorovaikutukselle.
- Helsinki on strategiakaudella kehittänyt erilaisia osallistumismenetelmiä, ja ne ovat laajasti käytössä niin palvelujen kehittämisessä kuin päätöksenteon valmistelussa.
- Digitaalisen osallisuuden kehittämisestä Helsinki on saanut kansainvälistäkin kiitosta.
- Osallistuva budjetointi on lisännyt kaupunkilaisten kiinnostusta osallistua ja vaikuttaa kaupungin asioihin ja äänestysprosentti on ollut kansainvälisesti verraten korkeaa tasoa.

Kehityskohteet:

- Vahvistetaan osallisuutta ja vuorovaikutteisuutta kaikessa kaupungin toiminnassa edistämällä avointa toimintakulttuuria ja vuorovaikutteisia toimintatapoja sekä hyödyntämällä asukkailta ja yrityksiltä saatua palautetta.
- Kehitetään monikanavaisia osallistumisen mahdollisuuksia yhdistellen digitaalisia ja kasvokkain tapahtuvia osallistumisen tapoja.
- Vahvistetaan kaupunkilaisten yhdenvertaisia osallistumisen mahdollisuuksia ja kaikkien väestöryhmien osallistumista kaupungin kehittämiseen.
- Edistetään viestinnän ja osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien monikanavaisuutta, monimuotoisuutta ja monikielisyyttä huomioiden myös asuinalueiden väliset erot.
- Kehitetään kaupungin tilojen asukas- ja yhteiskäyttöä vastaamaan paremmin kaupunkilaisten tarvetta.

Verkkosivut: [OmaStadi >](#)

Kulttuuri

UNESCO:n Hangzhoun kongressissa 2013 määriteltiin kulttuurisen kestävyden ytimessä olevan luovuus, kulttuuriperintö, tieto ja monimuotoisuus: nämä arvot ovat jakamattomasti sidottu ihmiskunnan kehittymiseen ja vapauksiin. Tämän pohjalta Helsinki haluaa mahdollistaa asukkailleen mahdollisuuden ”elää elämää, jota ihmisillä on syytä pitää elämisen arvoisena”. Haluamme nostaa kulttuurisen kestävyden uudeksi tarkastelu-ulottuvuudeksi tässä kestäväen kehityksen raportissa.

Kestäväen kehityksen tavoitteiden toteutuminen edellyttää kulttuurista muutosta. Muutosta monissa niistä ajattelu- ja toimintatavoista, joihin olemme kasvaneet, jotka muovaavat elämämme ja joita välitämme nuoremmille sukupolville. Pystyäksemme rakentamaan ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävästä kaupunkia, meidän täytyy tunnistaa ja ymmärtää kulttuuriamme, eli toimintaamme määrittäviä uskomuksia, instituutioita ja moraalia nykyistä tietoisemmin.

Ympäristön ja kulttuurin muutokset ja niiden vaikutukset tulevat kirkkaimmin näkyviksi taiteen ja tieteen keinoin. Taide antaa myös mahdollisuuden käsitellä muutosta kokonaisvaltaisesti ja löytää luovia keinoja sen tuomien haasteiden ratkaisuun. On tärkeää, että kaupunki tukee taiteen vapautta ja moniäänisyyttä ja on avoin sen kautta käytävälle keskustelulle. Taide ja kulttuuri ovat voimavara kaupungin kehittämisessä.

Rakennamme käsitystä itsestämme ja yhteisöstämme toisaalta henkisen eli aineettoman ja toisaalta aineellisen kulttuuriperinnön varaan. Kulttuuriperintö ja siihen kietoutuva rakennettu kulttuuriympäristö luovat perustan taiteelle ja kulttuurille. Nykyhetki on tulevaisuuden kulttuuriperintöä. Helsingin kaupunki kasvaa, sen kulttuurinen moninaisuus lisääntyy ja

samanaikaisesti ikärakenne on muuttunut siten, että ikääntyneiden suhteellinen osuus on kasvanut. Tarvitsemme kulttuurisesti yhä vastuullisempaa toimintaa, jotta voimme käsitellä muutoksia siten, että ne rikastuttavat kulttuuriamme ja vahvistavat luovuuttamme ja resilienssiämme sen sijaan, että ne aiheuttaisivat polarisoitumista ja konflikteja.

Moninaistuvassa toimintaympäristössä on hyvä muistaa, että yksilön selkeä tietoisuus omasta kulttuuri-identiteetistä kytkeytyy hyvään itsetuntoon ja tyytyväisyyden tunteeseen. Vahva etninen identiteetti ei merkitse vähemmistön edustajien sulkeutumista omaan piiriinsä, vaan sen on todettu korreloivan positiivisesti työllisyyden, koulutuksen ja maltillisten poliittisten näkemysten kanssa. Vahvan ja hyväksyttävän kulttuuri-identiteetin rakentaminen alkaa jo varhaislapsuudessa. Helsinki pyrkii edistämään vastuullista kulttuurikasvatusta ja mahdollistamaan kaikille helsinkiläisille yhteyden kulttuuriin ja taiteeseen.

Jokaisella ihmisellä tulisi olla oikeus tuntea oma kulttuuritaustansa ja olla siitä ylpeä sekä harjoittaa omaa kulttuuriaan. Toteutuakseen käytännössä tasolla tämä oikeus edellyttää tietoisuutta kulttuuriin liittyvistä tarpeista, kuten kielistä, perinteistä ja tavoista niin kasvatukseen ja koulutukseen, vapaa-ajan, kaupunkiympäristön kuin sosiaali- ja terveyssektorinkin toiminnassa.

Tässä raportissa tarkastelemme Helsingin kulttuurista kestävyttä kaupungin tarjoamien kulttuuripalveluiden, kulttuuriperinnön ja muotoilun näkökulmasta. Valitut näkökulmat eivät ole tyhjentävä listaus Helsinkiin vaikuttavista kulttuurisen kestävyden ilmiöistä ja toimista – valinnoista saa kuitenkin käsityksen siitä, miten ja missä Helsingissä työskennellään kulttuurisesti kestävämmän kaupungin eteen.

Taide ja kulttuuri

Ennen koronapandemiaa Helsingin kaupungin omat kulttuuri-instituutiot tavoittivat noin 1,43 miljoonaa kävijää vuodessa (noin 2,5 käyntiä/helsinkiläinen). Kaupungin tuottaman palvelun osuuden arvioitiin olevan Helsingissä noin 25 prosenttia koko kulttuurisektorin palvelutuotannosta. Kahdeksassa kaupungin kulttuurikeskuksessa järjestettiin noin 2000 tapahtumaa vuosittain, Helsingin kaupunginorkesterilla oli noin 50 sinfoniakonserttia ja Helsingin kaupunginmuseon ja taidemuseon kuudessa museossa nähtiin 23–25 näyttelyä vuosittain. Helsingin kaupunki jakaa vuosittain noin 17 miljoonaa euroa tukea taide- ja kulttuuritoiminnan järjestämiseen sisältäen taiteen perusopetuksen. Avustusten myöntämisen kriteereissä on mukana sekä tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden että ekologisuuden huomioiminen toiminnan järjestämisessä.

Pandemian aiheuttamat kokoontumisrajoitukset vaikuttivat voimakkaasti kulttuuritapahtumiin, joita ei käytännössä pystytty järjestämään kuin ajoittain ja supistetuille osallistujamäärille vuosien 2020–2021 sekä alkuvuoden 2022 aikana. Kulttuuriala toipuu tauosta hitaasti ja vuonna 2023 keskitytäänkin monella kulttuurin alalla yleisen tulevaisuudenuskon ja toiminnan rakenteiden vahvistamiseen sekä yleisön luottamuksen palauttamiseen koronaa edeltävälle tasolle. Kaupunki panosti vuosina 2021–2022 merkittävästi kulttuurialan elvyttämiseen.

Helsingin kaupunki on tunnistanut kulttuurisen yhdenvertaisuuden edistämisen kaupunkilaisten hyvinvointia lisääväksi painopisteeksi. Toimenpiteitä on suunniteltu ja toteutettu vuosina 2021–2023 erityisesti kulttuurisen moninaisuuden ja inklusiivisuuden, lasten ja ikäihmisten sekä haavoittuvassa asemassa olevien helsinkiläisten näkökulmasta. Kulttuurisen kestävyuden edistäjänä toimii erinomaisesti kaupungin laajalle levittänyt kirjastolaitos, joka palvelee monipuolisesti kaikkia helsinkiläisiä.

Kulttuurisen yhdenvertaisuuden edistäminen

Kulttuurisen yhdenvertaisuuden edistämistä ohjaavat inklusiivisuuden ja moninaisuuden periaatteet, jotka sisältävät sekä ihmisten moninaiset taustat että toimintarajoitteet. Taide- ja kulttuuritoiminnan suunnittelussa on ymmärretty, että kaikkien erityisryhmien tarpeisiin ei pystytä yhtäaikaan vastaamaan täsmällisesti, vaan oleellisinta on löytää sellaiset toiminnan tavat, mitkä eivät sulje ketään pois. Inklusiivisuutta lisääviä toiminnan tapoja haetaan ennen kaikkea erityisryhmien toimijuuden ja osallisuuden lisäämisen kautta. Erityisesti Helsingin kaupungin hallinnoiman kulttuurikeskus Caisan toiminta tukee kulttuuritoiminnan moninaisuuden ja inklusiivisuuden vahvistamista kaupungissa. Helsingin kaupunki kiinnittää huomiota myös ruotsin kielen aseman ja kaksikielisen kulttuurin vaalimiseen sekä alueelliseen yhdenvertaisuuteen. Kulttuurin keinoin vahvistetaan Helsingin eri alueiden identiteettiä.

Lapset ja ikäihmiset fokuksessa

Lastenkulttuurin edistämässä Helsingin kaupunki pyrkii suuntaamaan omaa toimintaansa siten, että se pystyisi varmistamaan kaikkien lasten yhdenvertaiset mahdollisuudet taiteen ja kulttuurin kokeamiseen. Kaupunki toteuttaa myös Unicefin Lapsiystävällinen kunta -mallia. Toiminnan keskiössä on lasten ja nuorten taidekeskus Annantalo, josta organisoidaan muun muassa kaikille kaupungin alakouluille suunnattu 5x2-toiminta, joka tutustuttaa vuosittain noin 6 200 lasta taiteen tekemiseen ammattitaitelijoiden johdolla.

Kulttuurin kummilapsiksi kutsutaan kaikki helsinkiläiset vuonna 2020 tai sen jälkeen syntyneet lapset. Oma kulttuurikummi järjestää lapsille kehitysvaiheen mukaan räätälöityä toimintaa siihen asti, kunnes lapsi aloittaa koulun. Kulttuurikummeina on 32 taide- ja kulttuuritoimijaa. Vuoden 2023 alussa mukaan oli liittynyt jo noin 11 500 perhettä. Mukana olevat toimijat työstävät yhdessä keinoja toteuttaa kulttuurisesti vastuullista taide- ja kulttuurikasvatusta.

Ikäihmisille suunnattua saavutettavaa erityisohjelmaa tuotetaan koordinoitusti sosiaali- ja terveystalvelujen sekä kaupungin kulttuuritoimijoiden voimin. Mainittavia ovat muun muassa Helsingin kaupunginmuseon ja Helsingin taidemuseo HAMin yhteistyö palvelukeskusten kanssa, ikäystävälliset orkesterit -toiminta ja Helsingin taidemuseo HAMin senioriraati. Ikääntyneiden kulttuurista yhdenvertaisuutta tuetaan myös avustustoiminnan avulla. Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala jakaa vuonna 2023 yhteensä 2 miljoonaa euroa ikääntyneiden liikkumisen ja kulttuuritoiminnan edistämiseen. Avustetuissa hankkeissa vahvistetaan iäkkäiden ihmisten osallisuutta ja aktiivista toimijuutta.

Haavoittuvassa asemassa olevien kaupunkilaisten tavoittaminen

Monitoimialaisena yhteistyönä kehitetyssä LiiKutuessa sote-ammattilainen ohjaa ja tukee asiakasta osallistumaan tätä kiinnostaviin liikunta- ja kulttuuritapahtumiin sekä omatoimiseen harrastamiseen.

Osallistavalla alueellisella kulttuurityöllä (Helsingin malli) vahvistetaan kaupunginosien yhteisöllisyyttä, viihtyvyyttä ja myönteistä profiloitumista sekä mahdollistetaan asukkaille osallisuuskokemuksia, jotka tukevat oman äänen ja luovuuden ilmaisua ja voimaantumista.

Kirjastot kulttuurisen kestävyden toteuttajina

Kirjastolaitos on vahva kulttuurisen kestävyden toteuttaja niin Helsingissä kuin muuallakin Suomessa. Kirjastot ovat eräänlainen kulttuurin selkäranka – ne ovat helposti saavutettavia ja maksuttomia kohtauspaiikkoja, joista löytyy tiedon lisäksi kulttuurielämyksiä, välineitä erilaiseen harrastamiseen ja tiloja kokoontumiseen. Helsingissä on 37 aluekirjastoa, kaksi kirjastoautoa ja näiden lisäksi kaksi potilas-kirjastoa ja viisi palvelupistettä palvelutaloissa. Kirjasto on kyennyt uusiutumaan kaupungin muutoksen mukana. Helsinkiläisiä palvelee myös muun muassa monikielinen kirjasto ja E-kirjasto, josta löytyy tuhansia kirjoja, lehtiä, elokuvia, musiikkia, kursseja ja tietokantoja. Kirjasto on tärkeä oppimisen ja lukutaidon ylläpitämisen paikka, joka palvelee kaupunkilaisia aina vauvaiästä vanhuuteen.

Onnistumiset:

- Yksittäiset taiteilijat ja taidelaitokset sekä monet muut kulttuurin toimijat nostavat jatkuvasti julkisessa toiminnassaan esiin kestävän kehityksen kysymyksiä ja tuottavat teoksia, joiden kautta helsinkiläisten ymmärrys näistä teemoista ja kyky löytää luovia ratkaisuja esiin nousseiden haasteiden ratkaisemiseksi lisääntyy.
- Kulttuurisen yhdenvertaisuuden edistäminen on nostettu tärkeäksi painopisteeksi läpi kulttuurisektorin. Kaupunki on tunnistanut etenkin lapset ja ikäihmiset sekä haavoittuvassa asemassa olevat helsinkiläiset ryhmiksi, joiden kulttuuristen oikeuksien toteutumisen eteen työskennellään.

Kehityskohteet:

- Erilaisten vähemmistöjen näkymistä ja mukana oloa kulttuuripalvelujen suunnittelussa ja toteutuksessa sekä heille relevanttien sisältöjen näkymistä kulttuuritarjonnassa tulee lisätä.
- Moninaiset kulttuuritaustat huomioon ottavan taide- ja kulttuurikasvatuksen sekä muun kulttuuritoiminnan periaatteista tarvitaan lisää keskustelua ja yhteisen ymmärryksen luomista kulttuurin ja taiteen alan toimijoiden kesken.

Kulttuurin kummilapset

Kulttuurin kummilapset on palvelu helsinkiläisille lapsiperheille. Jokaisella vuodesta 2020 eteenpäin Helsingissä syntyvällä lapsella on kummina oma kulttuuritoimija. Kummilapset kutsutaan kaksi kertaa vuodessa maksuttomaan kulttuuritapahtumaan aina koulun aloittamiseen saakka. Vuoden 2022 loppuun mennessä kulttuurin kummilapsia on rekisteröitynyt yli 11 000 ja kummeina on 32 taide- ja kulttuuritoimijaa. Vuonna 2023 syntyneiden lasten kummeina aloittavat muun muassa Arkkitehtuurimuseo, Suomen kansallismuseo, ja Helsingin kaupunginmuseo, ja 2023 ollaan järjestämässä yli 600 maksutonta lapsen eri kehitysvaiheisiin sopivaa tapahtumaa.

[Lue lisää >](#)

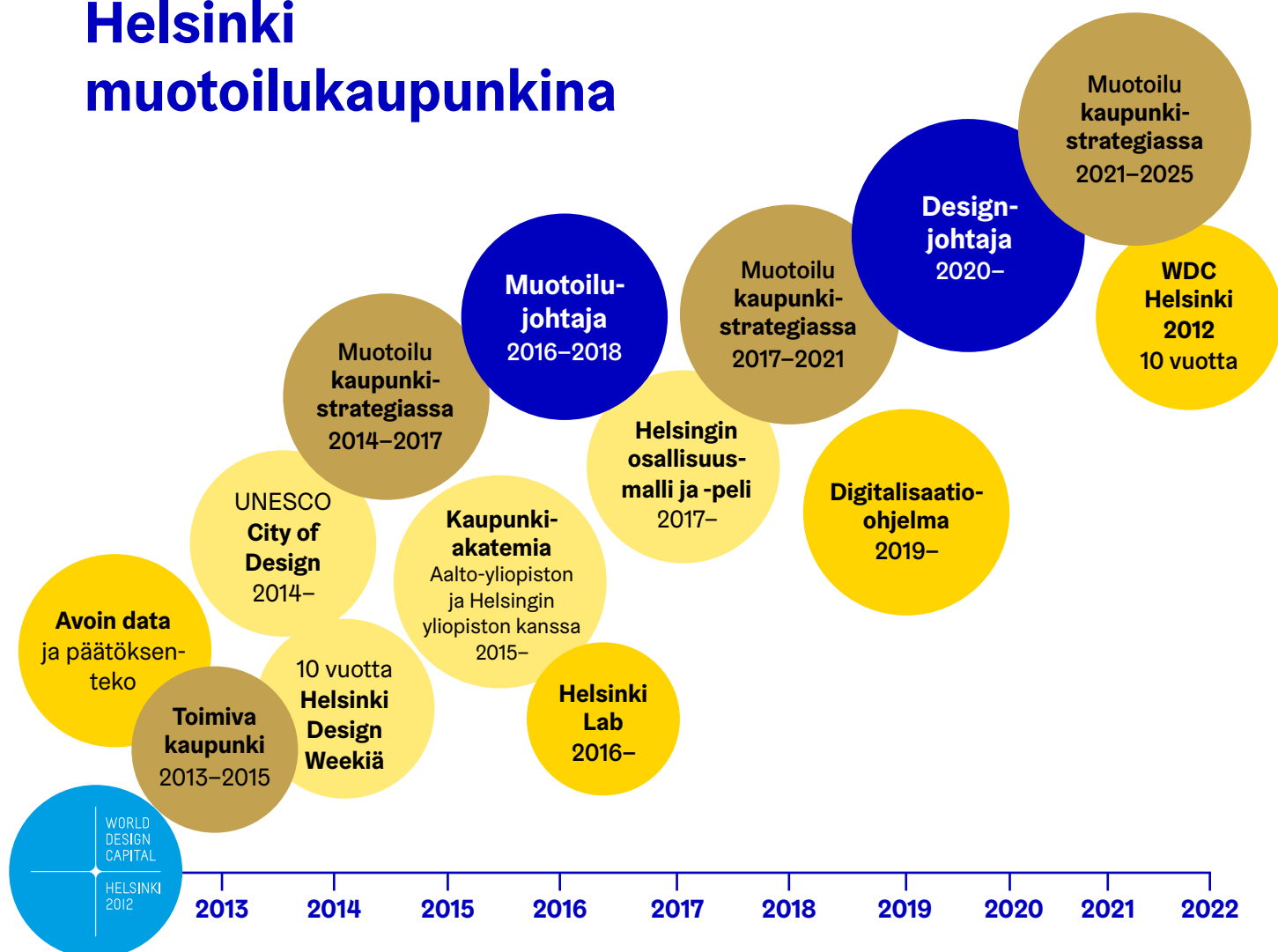
Muotoilu

Helsinki tunnetaan hyvästä muotoilusta. Muotoilu on Helsingille keino rakentaa toimivaa ja yhdenvertaista kaupunkia. Muotoilu on työkalu ymmärtää kaupunkilaisten tarpeita ja ratkoa merkityksellisiä ongelmia. Niin Suomessa kuin Helsingissä muotoilu ja arkkitehtuuri ovat olleet keskeinen osa hyvinvointiyhteiskuntamme ja paremman arjen rakentamista jo pitkään.

Helsingin kaupungin muotoilumatka sai alkunsa vuonna 2012, jolloin Helsinki oli maailman muotoilupääkaupunki yhdessä Espoon, Vantaan, Kauniaisten

ja Lahden kaupunkien kanssa. Helsingin kaupungille vuosi toimi lähtölaukauksena muotoilun hyödyntämisessä kaupungin palvelujen ja toiminnan kehittämisessä. Muotoilu nostettiin strategiselle tasolle. Kymmenvuotisen muotoilumatkansa aikana Helsinki on johdonmukaisesti vahvistanut muotoilun roolia osana kaupungin ydintoimintoja. Keskeinen tekijä muotoilumatkan onnistumisessa on ollut muotoilun vahva rooli kaupunkistrategiassa.

Helsinki muotoilukaupunkina

Helsinki on maailman ensimmäisiä kaupunkeja, joka on palkannut designjohtajan. Vuonna 2020 kaupungilla aloitti designjohtaja, joka edistää muotoilun ja arkkitehtuurin hyödyntämistä kaupungin kehittämisessä sekä vahvistaa Helsingin tunnettua kansainvälisesti arvostettuna muotoilukaupunkina. Designjohtajan tukena toimii kaupungin sisäinen muotoilutiimi Helsinki Lab ja yli 200 asiantuntijasta koostuva kaupungin sisäinen muotoiluverkosto. Helsinki toteuttaa muotoiluhankkeita tiiviissä yhteistyössä muotoilutoimistojen kanssa. Helsingillä on palvelumuotoilun puitesopimus, jonka piirissä tehtiin vuonna 2021 muotoiluhankintoja 3,6 miljoonalla eurolla. Helsingin muotoiluhankintojen volyymi on yhdeksänkertaistunut viimeisen kuuden vuoden aikana.

Strategiakaudella 2021–2025 muotoilu on entistä systemaattisemmin osa palvelujen käyttäjälähtöistä uudistamista ja kaupunkiorganisaation tuottavuuden lisäämistä. Tavoitteena on lisätä julkisen kaupunkitilan vetovoimaa oivaltavan suunnittelun ja kokeilujen keinoin. Uusia avauksia tällä saralla ovat viihtyisen kaupunkitilojen yhteiskehittämiseen tähtäävä Placemaking-ohjelma sekä Helsingin arkkitehtuuripoliittisen ohjelman valmistuminen. Muotoilu on Helsingille kansainvälisesti merkittävä erottautumistekijä, ja tätä tavoitetta tuetaan verkostotoiminnalla ja edistämällä uuden arkkitehtuuri- ja designmuseon toteutumista. Tulevaisuuden tärkeänä haasteena on kehittää muotoilutoiminnan vaikuttavuuden arviointia ja muotoilutyöstä saatavan tiedon hyödyntämistä.

Onnistumiset:

- Muotoiluajattelu keskustakirjasto Oodissa.
- Ikäihmisten liikkumisen strateginen muotoiluhanke.
- Hel.fi-verkkosivuston palvelumuotoilu.

Kehityskohteet:

- Julkisen kaupunkitilan muotoilutoiminta.
- Strateginen design: systeemit, ilmiöt ja ennakointi.
- Muotoilutoiminnan vaikuttavuuden ja vaikuttavuusmittarien kehittäminen.

Tutkimukset ja verkkosivut:

[Design Helsinki -verkkosivusto >](#)

[UNESCO Creative Cities Network Helsinki
UNESCO – City of Design Report 2019–2022
PDF >](#)

Kulttuuriperintö

Kulttuuriperintöä syntyy ihmisen toiminnan tuloksena ja vuorovaikutuksessa ympäristön kanssa. Kulttuuriperintö ja kulttuuriympäristö kietoutuvat toisiinsa. Arvojen, uskomusten, taitojen ja perinteiden muuttuminen on kulttuuriperinnön keskeinen ominaisuus. Rakkaudella vaalittu kulttuuriperintö on taloudellinen vetovoimatekijä ja sillä on suuri merkitys matkailun kehittämiseksi. Kulttuuriperintö on sen vuoksi kehittämisen voimavara myös talouden näkökulmasta.

Kulttuuriperintöä ja sitä koskevaa tietoa tuottavat, käyttävät, hoitavat ja säilyttävät monenlaiset tahot yksityisistä harrastajista julkisen sektorin toimijoihin. Helsingissä kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala vastaa kaupungin kirjastoaineistosta, museo-kokoelmista ja kulttuuriperinnön ylläpitämisestä ja uudistamisesta ja tukee taide- ja kulttuuritoimintaa, joka on huomispäivän kulttuuriperintöä. Erityisesti Helsingin kaupunginmuseon tehtävä on antaa kaupunkilaisille juuret ja auttaa heitä muodostamaan omannäköisensä suhde Helsinkiin ja helsinkiläisyyteen. Kulttuuriympäristön viranomaisena kaupunginmuseo tuo kaavoitusprosessiin ja kaupungin rakentamiseen kulttuuriperinnön näkökulman. HAM Helsingin taidemuseo puolestaan vaalii, esittää ja kehittää taideperintöä.

Kaupunginarkisto hallinnoi ja säilyttää kaupungin arkistokokoelmaa. Koulut ja muut oppilaitokset uusintavat ja välittävät kulttuuriperintöä päivittäisessä työssään. Toimialarajat ylittävää yhteistyötä on paljon päiväkotit-ikäisistä toisen asteen opiskelijoihin sekä työväenopistoon ja Arbikseen.

Kulttuuriperintötieto ja siihen liittyvät palvelut digitalisoituvat samaa tahtia muun yhteiskunnan kanssa. Digitaaliset työkalut ovat avanneet uusia

mahdollisuuksia sekä ammatillisille kulttuuriperintötoimijoille että kansalaisille. Helsinkiläinen aineellinen kulttuuriperintö on digitaalisesti hyvin saavutettavissa kansallisen Finna-hakupalvelun kautta. Finna-palvelun kautta aineistot ovat vuodesta 2021 alkaen olleet osa yhteiseurooppalaista Europeana-palvelua ja sitä kautta osa eurooppalaista kulttuuriperintöä. Kaupunginmuseon valokuvakokoelma on lisäksi saavutettavissa Helsingin kuvia.fi-palvelun kautta. Vapaasti käytettävät korkearesoluutioiset kuvat luovat edellytyksiä myös yritystoiminnalle.

Kulttuuriympäristöohjelma

Kulttuuriympäristöohjelma on kaupunginmuseon ja kaupunkiympäristön toimialan yhteinen linjaus kulttuuriympäristöjen huomioon ottamisesta sekä niiden hoidosta ja hyödyntämisestä Helsingissä. Ohjelma antaa kokonaisnäemyksen helsinkiläisten kulttuuriympäristöjen arvoista ja yhdessä tekemisen merkityksestä ja niihin liittyvästä kulttuuriperinnöstä. Valmistelussa on osallistettu ja kuultu kaupungin toimialoja, yrityksiä ja kaupunkilaisia. Ohjelma esittää kaupunginhallitukselle hyväksyttäväksi keväällä 2023. Kulttuuriympäristöohjelma keskittyy erityisesti kulttuuriympäristöjen vaalimiseen ja kaupungin muiden tavoitteiden yhteensovittamiseen sekä kaupunkilaisten omaehtoisen toiminnan tukemiseen erilaisissa kulttuuriympäristöissä. Kestävä kasvun ja kulttuuriympäristöjen vaalimisen yhdistäminen on ratkaisevaa. Ohjelman tavoitteet tukevat monia YK:n Agenda 2030 -tavoitteita erityisesti ekologiseen kestävyteen ja luontoympäristöihin sekä hyvinvointiin ja kestäväan matkailuun liittyen.

Onnistumiset:

- Aktiivisella osallisuudella kulttuuriperinnön tuottamiseen ja uusintamiseen sekä kulttuuriympäristöjen vaalimiseen on merkittäviä hyvinvointivaikutuksia. Osallistavia työmuotoja hyödynnetään sen vuoksi kaikessa kulttuuriperintötyössä. Adoptoi monumentti-toiminnassa vapaaehtoiset hoitavat arkeologisia kohteita kaupunginmuseon ohjauksessa ja Kuvaussakki dokumentoi kaupunkia valokuvaamalla. Museumummot ja -vaarit välittävät kulttuuriperintöä Lasten kaupungissa. Kaupunginmuseo työskentelee myös usein marginaalisiksi miellettyjen toimijoiden kanssa. Näytelytuotannossa on vuosina 2021–2022 osallistettu mielenterveyskuntoutujia, ja marraskuussa 2022 avattiin näyttely Horot – seksityöntekijöiden puheenvuoro, jonka aineistot ja käsikirjoitus perustuivat seksityöntekijöiden yhteisön omaan perinnetyöhön.
- Kulttuuriympäristöohjelmaa on laadittu tiiviissä yhteistyössä kaupungin sisällä ja kaupunkilaisia osallistaen. Yhdessä tekeminen on lisännyt helsinkiläisten tietoisuutta kulttuuriympäristöistä ja niiden arvoista. Samalla on verkostoiduttu laajasti kulttuuriympäristön moninaisia arvoja ja elinvoimavaikutuksia painottaen sekä korostaen rakennusten säilyttävän korjauksen merkitystä osana kestäväää kehitystä. Ohjelman visio on, että Helsinki on vuonna 2050 historiallisesti kiinnostava, kulttuuriympäristöjään arvostava ja kestävästi muuttuva kaupunki, johon jokainen voi juurtua.

Kehityskohteet:

- Alueellisuuden ja moninaisuuden haasteet koskevat yhtä lailla kulttuuriperinnön kestävyyttä kuin kaupunkiorganisaatiota muutenkin.
- Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala kehittää jatkuvasti digitaalisia välineitä ja työskentelytapoja, joilla kulttuuriperinnöstä ja siihen perustuvista elämyksistä voidaan tehdä helpommin saavutettavaa. Kirjastopalvelu tarjoaa monipuolisesti elektronisia aineistoja sekä välineitä, neuvontaa ja tukea digitaalisten palvelujen käyttöön. Digitaalisten toimintamallien kehittäminen ja järjestelmien ylläpito edellyttävät jatkuvia investointeja. Digitaalisen saavutettavuuden ja tuotto-odotusten yhdistäminen vaatii monipuolista osaamista.
- Kulttuuriperinnön hyvinkin erikoistuneiden osa-alueiden toimijat ovat usein senioreja, joiden osaamisen siirtäminen seuraaville sukupolville on keskeinen haaste. Vapaaehtoistoimijoilla on usein hyvin vähän resursseja.

Ohjelmat ja tutkimukset:

[Taide- ja kulttuurivisio 2030: Työryhmän visio kaupungille ja kaupunkilaisille maaliskuussa 2020 PDF](#) >

[Helsingin kaupunginmuseo: Afrosuomalaisuutta tallentamassa](#) >

Being black – poimintoja afrosuomalaisuudesta -näyttely

Being black on Helsingin afrosuomalaisen yhteisön ja Helsingin kaupunginmuseon näyttely, joka avautui huhtikuussa 2023. Näyttely antaa näkökulmia perheeseen, ystävyssuhteisiin, kauneushanteisiin ja aktivismiin ja se näyttää, kuinka afrosuomalaiset ovat osa Helsinkiä ja helsinkiläisyyttä.

[Lue lisää >](#)

Historia Helsinki -verkkopalvelu

Kaupunginkanslian tiedonhallintayksikön alaisuudessa toimiva Helsingin historiatoimikunta on vuonna 2022 avannut Historia Helsinki -verkkopalvelun, joka jakaa Helsinkiin liittyviä historia- ja kulttuuriperintöaineistoja ja niistä jalostettua tietoa.

[Lue lisää >](#)

Talous

Kestävän talouden näkökulma on laaja ja siihen liittyy useita eri SDG-tavoitteita. Niistä keskeisimmät liittyvät köyhyyteen, työhön ja toimeentuloon, kuluttamiseen, elinkeinoihin ja innovaatioihin. Tässä kestävän talouden osiossa käsittelemme myös kestävän asumisen ja rakentamisen ja liikenteen teemoja.

Helsingin kuntatalous on edelleen vahva, vaikka menojen kasvu uhkaa tasapainoa. Ikärakenteen muutos ja kasvava investointitarve lisäävät kustannuksia. Kasuvat verotulot ja maaomaisuuden tuotot tukevat tulevaa kehitystä. Väestön ikääntymisen luomat paineet kohdistuvat Helsingin talouteen, joka vastaa sote-uudistuksen myötä omista sosiaali- ja terveyspalveluistaan.

Suomen ja Helsingin talous on jo pitkälti toipunut vuonna 2020 alkaneesta koronapandemiasta, mikä näkyy muun muassa työllisyysasteen korkeana tasona sekä palkkasumman nousuna Helsingissä. Vuosi 2022 osoittautui kuitenkin jälleen poikkeusvuodeksi. Venäjän Ukrainaan kohdistama hyökkäyssota vaikutti huomattavasti Helsinkiin elinkeinoelämän toimintaympäristönä. Sodan pidemmän aikavälin

vaikutuksia esimerkiksi Helsingin geopolitiiseen asemaan on vaikea täysin arvioida. Helsingin saavutettavuus lentoteitse on heikentynyt Venäjän ylilentokiellon takia, mikä vaikuttaa negatiivisesti matkailun kehitykseen. Suomen talous kasvoi vuonna 2022 hyvän alkuvuoden ansiosta, mutta vuoden 2023 näkymät ovat jo heikommat. Nopea inflaatio on syönyt kotitalouksien ostovoimaa ja kuluttajien sekä yrittäjien luottamusta talouteen, mikä ennakoiki kysynnän laskua, yritysten tulosten ja työllisyysasteen heikkenemistä. Talouden uskotaan kääntyvän hitaaseen kasvuun jälleen vuonna 2024.

Palautuminen koronapandemiasta on jo pitkällä, mutta uusiksi suuriksi ongelmiksi ovat nousseet erityisesti nopea inflaatio ja korkotason nousu sekä monia aloja vaivaava työvoimapula. Talouskasvu on hidastunut ja talous on ajautunut taantumaan kevästä 2023. Helsingin veropohja on kuitenkin vahva, sillä monipuolinen ja korkeaan osaamistasoon perustuva elinkeinorakenne sekä hyvätuloisten kaupunkilaisten suuri osuus suojanee Helsinkiä pahimmilta takaiskuilta.

Toimeentulo ja työllisyys

Globaalisti vertailtuna Helsinki on hyvällä tasolla SDG 1-tavoitteen (Ei köyhyyttä) saavuttamisessa. Helsingin haasteet liittyvät korkean elintason ja kustannusten myötä syntyneeseen suhteelliseen köyhyyteen, koettuun toimeentuloon ja lapsiperheköyhyyden lisääntymiseen. Suomen sisäisessä vertailussa Helsingillä on useimpia muita Suomen kuntia ja kaupunkeja paremmat edellytykset ylläpitää kasvua ja positiivista työllisyyskehitystä. Vaikka väestörakenteen muutokset vaikuttavat Helsinkiinkin, väestöennusteiden mukaan muuttoliike säilyy Helsingille suotuisana ja monipuolinen yritys- ja toimipaikkarakenne lisäävät työtilaisuuksia ja verotuloja.

Kansantalouden toiminnan ja siitä riippuvien verotulojen kehityksen lisäksi keskeinen kysymys koskee kuntasektorin menoja. Paineita luo väestön ikääntyminen, joka vaikuttaa kahta kautta julkiseen talouteen: vanhusväestön määrän kasvu luo kasvupaineita terveys-, hoiva- ja eläkemenoihin ja työikäisen väestön väheneminen heikentää talouden kasvumahdollisuuksia, mikä heijastuu suoraan

veropohjan kehitykseen. Työllisyyttä kohentavilla toimilla sekä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutuotannon tehostamisella voi kohentaa julkisen talouden kestävyyttä. Lisääntyvällä työperäisellä maahanmuutolla on tietyin edellytyksin syntyvyyttä nopeampi vaikutus pitkän aikavälin kestävyteen. Pysyvästi korkeampi nettomaahanmuutto vahvistaisi julkista taloutta, mikäli maahanmuuttajien keskimääräinen työllisyys- ja palkkataso ei olennaisesti poikkeaisi kantaväestöstä.

Vuoden 2022 aikana Helsingin työllisyysaste kohosi koronapandemiasta palautumisen jälkeen ennätyslukemiin ollen 76,0 prosenttia. Työllisyysaste oli 1,9 prosenttiyksikköä korkeampi kuin vuonna 2021. Tehtyjen työtuntien määrä putosi rajusti vuonna 2020 koronapandemian myötä, mutta toipui vuonna 2021 ja on edelleen jatkanut kasvuaan vuonna 2022. Helsingiläisten tekemät työtunnit kasvoivat 3,3 prosenttia edellisestä vuodesta. Vahvistunut työllisyys ja työtuntien määrän kasvu vaikutti positiivisesti kaupungin verotuloihin.

Työttömyysaste

	2018	2019	2020	2021	2022
Työttömyysaste	9,3 %	9,2 %	14,6 %	11,2 %	10,4 %
Nuorisotyöttömyysaste	6,7 %	6,6 %	13,5 %	9,1 %	8,1 %
Miehet, Helsinki	10,3 %	10,2 %	15,7 %	12,3 %	
Naiset, Helsinki	7,9 %	7,8 %	12,6 %	9,6 %	

Lähde: Tilastokeskus

Koronapandemian jälkeen osa-aikatyö on kasvanut suhteellisesti enemmän kuin kokoaikatyö. Osa-aikatyön osuus kaikista palkansaajien työsuhteista kasvoi maltillisesti. Vuonna 2022 osa-aikatyön prosenttiosuus kaikista työsuhteissa Helsingissä oli 19 prosenttia.

Helsingin työttömyysaste oli 10,4 prosenttia joulukuussa 2022. Helsingissä oli vuoden 2022 lopussa 36 600 työtöntä työnhakijaa, mikä oli 2 800 (7 %) vähemmän kuin vuotta aikaisemmin. Koronapandemia aiheutti huomattavan piikin työttömyydessä vuonna 2020. Korkeimmillaan Helsingin työttömyysaste oli 18,6 prosenttia (toukokuu 2020). Vaikka työllisyystilanne on parantunut huomattavasti vuosien 2021 ja 2022 aikana, oli työttömiä edelleen 4 900 enemmän vuoden 2022 lopussa kuin ennen koronapandemian alkamista vuonna 2019. Avoimien työpaikkojen määrä kääntyi kovan kasvun jälkeen laskuun vuoden 2022 lopussa.

Koronapandemian myötä nuoriso- ja pitkäaikaisyöttömyys kasvoivat voimakkaasti. Työttömyys on vähentynyt vuoden 2022 aikana molemmissa ryhmissä, mutta on edelleen koronapandemiaa edeltänyttä tasoa korkeammalla. Pitkäaikaistyöttömyys voi pitkittyessä johtaa terveyteen ja hyvinvointiin liittyviin haasteisiin. Työllistyminen vaikeutuu työttömyyden kestäessä pitkään. Vieraskielisten työttömien osuus kaikista työttömistä on 32 prosenttia.

Vuoteen 2035 mennessä avautuviin työpaikoihin tarvittavan työvoiman koulutusvaatimusten on ennakoitu olevan huomattavasti korkeampi kuin työllisten koulutus viime vuosikymmenen lopulla. Osaamisvaatimusten kasvaessa jo työssä olevien koulutustason parantaminen on keskeistä. Tarjonta ja kysyntä eivät kunnolla kohtaa työmarkkinoilla ja Helsinki kärsii työvoimapulasta erityisesti korkean teknologian ja digitalisaation aloilla. Helsingin täytyy houkuttaa ulkomailta osaajia.

Helsinki osallistuu vuoden 2021 alussa käynnistyneeseen työllisyyden kuntakokeiluun. Kuntakokeilussa Helsingin kaupunki vastaa seuraavien asiakasryhmien työllisyyspalveluista: työttömät, jotka eivät ole oikeutettuja ansiopäivärahaan, alle 30-vuotiaat, vieraskieliset tai maahan muuttaneet. Kuntakokeilu pohjustaa TE2024-uudistusta, jonka myötä työllisyys- ja elinkeinopalveluiden (TE-palveluiden) järjestämisvastuu siirtyy valtiolta kunnille vuodesta 2025 alkaen. Helsingin kaupunki valmistelee muutosta tavoitteenaan luoda tuloksellinen ja kuntalaisten sekä alueen työnantajien tarpeet huomioiva Helsingin työllisyyden malli.

Vuoden 2022 aikana työllisyyden kuntakokeilun keskeiset palveluiden sujuvuutta kuvaavat mittarit ovat kehittyneet positiivisesti. Tammikuun 2023 lopussa yli puolella asiakkaista oli voimassa oleva työllistymissuunnitelma, kun vuotta aikaisemmin luku oli noin 39 prosenttia. Työllistymistä tukevissa palveluissa olevien asiakkaiden määrä on kasvanut. Lisäksi kaupunki on kehittänyt työllisyyspalveluiden digitaalisia ratkaisuja ja tulosperusteisia hankintoja. Kaupunki työnantajana hyödyntää myös itse aktiivisesti työllisyyttä tukevia instrumentteja, kuten työkokeiluja, palkkatukea ja oppisopimuskoulutuksia.

Onnistumiset:

- Työllisyysaste on noussut korona-ajan jälkeen ja työttömyys on vähentynyt tasaisesti.
- Työllisyyden kuntakokeilu tukee kaupungin valmistautumista TE2024-uudistukseen.
- Työllistämisehdon käyttöä on kehitetty.

Kehityskohteet:

- Pitkäaikaistyöttömyyden määrä on koronapandemiaa korkeammalla tasolla. Pitkäaikaisyöttömyyden vähentämiseen tulisi löytää vaikuttavia toimenpiteitä.
- Vieraskielisten työllistymisen tukeminen.

Ohjelmat ja julkaisut:

[Helsingin kaupungin tilinpäätös 2022 PDF >](#)

[Helsingin kaupungin elinkeinopolitiikan painopisteet 2022–2025 PDF >](#)

Elinkeinot ja innovaatiot

Elinvoimaisessa kaupungissa yrityksillä on hyvät mahdollisuudet toimia, kasvaa ja luoda uusia innovaatioita. Hyvin toimiva kaupunki on tärkeä edellytys yritysten menestymiselle ja kilpailukyvyille. Kaupungin tulee olla laadukas ja houkutteleva asuinympäristö. Viihtyisä ja turvallinen kaupunki, toimivat peruspalvelut, taiteen, kulttuurin ja vapaa-ajan palvelut, riittävä asunto-, toimitila- ja koulutustarjonta, sujuva liikenne ja toimiva hallinto muodostavat pohjan yritysten ja työntekijöiden menestykselle. Jokainen Helsingin kaupungin toimiala ja yksittäinen työntekijä vaikuttaa päivittäisellä työllään kaupungin elinvoimaan.

Helsingin kaupungin elinkeinopolitiikan painopisteet 2022–2025 jäsentävät kaupungin elinkeinopoliittisia panostuksia ja toimintaa. Kaupunki jatkaa

pitkäjänteistä elinkeinopolitiikkaa panostamalla yritysten kilpailukykyä tukevien liiketoiminta- ja innovaatioympäristöjen vahvistamiseen muun muassa kehittämällä yhteistyötä alueen korkeakoulujen kanssa. Kaupunki panostaa helsinkiläisen yrittäjyyden ja yritystoiminnan kasvuun ja uudistumiseen tarjoamalla palveluita yrityksen perustamiseen ja vahvistamalla startup-yritysten valmiuksia kasvuun valikoiduilla toimialoilla. Yrittämisen mahdollisuuksia tuodaan esille laajasti eri väestönryhmille. Kaupunki kehittää työllisyyspalveluita hyödyntämällä koko kaupunkiorganisaation resursseja tavoitteenaan vahvistaa helsinkiläisten todennäköisyyttä työllistyä. Samoin kehitetään Helsingin vetovoimaa kestävän matkailun, kulttuurin ja tapahtumien kaupunkina.

Kuluvalla strategiakaudella kiinnitetään erityistä huomiota Helsingin ydinkeskustan elinvoimaisuuden kehitykseen sekä rakennetaan Helsingistä yhä kiinnostavampaa kohdetta kansainvälisille osaajille, yrityksille ja investoinneille. Helsinki onkin valmistellut toimintaohjelman työ-, opiskelu- ja yrittäjyysperusteisen maahanmuuton vahvistamiseksi. Kaupungin elinkeinopoliittisena tavoitteena on kehittää Helsinkiä paikkana, jossa syntyy globaalisti merkityksellisiä ongelmia ratkaisevaa liiketoimintaa. Kaupunkiorganisaatio vastaa tavoitteeseen osoittamalla yrityksille mahdollisuuksia kehittää tuotteita ja uusia ratkaisuja kaupunkiympäristössä ja kaupungin eri palveluissa.

Helsingin merkitys koko Suomen elinkeinotoiminnalle on merkittävä. Helsinki muodostaa merkittävän yritystoiminta-alueen, joka tarjoaa mahdollisuuden innovoida, kehittää uutta sekä tehdä kannattavaa ja vakaata liiketoimintaa. Esimerkiksi Uudenmaan osuus koko Suomen tutkimus- ja kehittämistoiminnan menoista oli vuonna 2021 lähes 50 prosenttia. Uudenmaan tutkimus- ja kehittämistoiminnan menot keskittyvät vahvasti pääkaupunkiseudulle. Tutkimus- ja kehittämistoiminnan menot ovat kasvaneet Uudellamaalla noin 29 prosenttia vuosien 2016–2021 aikana. Vahvinta kasvu on ollut yrityssektorilla. Pääkaupunkiseudun ja Helsingin elinkeinoelämän potentiaalia uudistua ja kasvaa kuvaa hyvin myös alueella toimivien startup- ja kasvuyritysten saamat pääomasijoitukset, jotka Suomessa keskittyvät erittäin vahvasti pääkaupunkiseudulle.

Helsingin toimialarakenne on hyvin palveluvaltainen. Palveluvaltaisuus oli koronapandemian aikana osittain heikkous, sillä erilaiset rajoitukset ja kysynnän lasku osuivat kaupungille tärkeään matkailu- ja ravitsemustoimintaan sekä esimerkiksi kulttuurin ja viihteen palveluihin kasvattaen työttömyyttä merkittävästi. Toisaalta esimerkiksi informaation ja viestinnän alalla kasvu jatkui vahvana läpi koronapandemian. Alueen elinkeinot ovat toipuneet koronapandemiasta varsin hyvin, mutta esimerkiksi Helsinkiin suuntautuva matkailu ei ole vielä elpynyt korona-aikaa edeltävälle tasolle. Tähän vaikuttaa myös Venäjän Ukrainaan kohdistama hyökkäyssota, jolla voi olla vaikutuksia kaupungin asemaan matkailukohteena pidemmälläkin aikavälillä. Koronapandemian kaikkia vaikutuksia ei pystytä vielä arvioimaan tarkasti. Esimerkiksi miten lisääntyvä etätyö vaikuttaa Helsingin ydinkeskustan kehitykseen ja rooliin yhtenä pääkaupunkiseudun monista keskuksista?

Helsingin ja Suomen elinkeinorakenne 2021

Helsinki	Lukumäärä	Henkilöstömäärä	Liikevaihto
Alkutuotanto	2,2 %	0,0 %	0,0 %
Jalostus	9,1 %	14,9 %	33,6 %
Palvelut	88,6 %	84,7 %	65,9 %

Helsinki	Lukumäärä	Henkilöstömäärä	Liikevaihto
Alkutuotanto	20,5 %	3,1 %	0,6 %
Jalostus	17,2 %	32,4 %	40,6 %
Palvelut	61,9 %	63,8 %	58,0 %

Lähde: Tilastokeskus, Yritysten rakenne- ja tilinpäätöstilasto

Innovatiivinen kokeilutoiminta älykkään ja kestävän kaupungin kehittämisessä

Kaupungin elinkeino-osastolla on vakiinnutettu kokeilualustatoimintaa. Testbed Helsinki -verkkosivusto kerää yhteen kaupungin innovaatioyhteistyön esimerkkejä ja toimii alustana ja viestintäkanavana yrityksille sekä innovaatiohaasteiden julkistamiseen. Yritykset voivat tehdä sivustolta löytyvän lomakkeen avulla kokeiluehdotuksia liiketoimintansa kehittämiseksi yhteistyössä kaupungin ja muiden mahdollisten sidosryhmätoimijoiden kanssa. Haaste- ja kokeilukilpailujen avulla etsitään parhaita ratkaisuja ja innovaatiokehitystä tehdään muun muassa älyliikenteeseen, terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen, oppimisympäristöihin sekä kattavasti eri aiheissa fyysiseen ja digitaaliseen kaupunkiympäristöön liittyen, kuten energiategokkuuteen tai kaupunkivihreän lisäämisen suunnitteluun ja toteuttamiseen.

Kaupungin toimialoilla työskentelevien, kaupunginkanslian elinkeino-osaston ja toimialojen yhteisten asiantuntijoiden, niin sanottujen innovaatioagenttien tehtävänä on helpottaa yritysten ja kaupungin yhteistyötä, kartoittaa kehitystarpeita sekä etsiä uusia kestävän kehityksen mukaisia ratkaisuja erilaisiin kaupungin haasteisiin. Valittu tulevia kokeiluja rahoitetaan elinkeino-osaston budjetista kokonaan tai osittain yhdessä esimerkiksi toimialojen substanssiyksiköiden tai kaupunkikonsernin toimijoiden kanssa, mikä tuo joustoa kokeilujen suunnitteluun ja toteutukseen tavoitteiden saavuttamiseksi. Joissain tapauksissa myös yritykset osallistuvat itse osarahoitukseen.

Kokeilutoimintaa ja suunnittelua tehdään myös kaupunkiyhteisesti sekä kaupungin omistaman innovaatioyhtiö Forum Virium Helsingin kanssa. Kestävän kaupunkikehityksen tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnassa sidosryhmäyhteistyö on noussut vahvempaan asemaan myös esimerkiksi strategisessa korkeakoulu yhteistyössä sekä yrityshautomotoiminnassa.

Helsingissä älykkään kaupunkikehityksen kokeiluympäristöistä muun muassa Kalasataman alueen innovatiivisen toiminnan teemat ovat kiinnittyneet entistä vahvemmin kohti kestävää kehitystä. Näin on myös uusissa kokeiluympäristöissä kaupunkiuudistus- ja kehitysalueilla niin itäisen, keski- kuin läntisen Helsingin alueilla. Projektitöissä sekä kansallisissa ja EU-laajuisissa hankkeissa kehitetään yritysten kanssa paikalliset erityispiirteet huomioon ottavia

ja osallistavia palveluita. Monialaisuus vahvistaa kaupungin toimialoja ylittävää yhteistyötä ja alueiden rakentuminen ja uudelleen muokkautuminen yhdistää kaupunkiorganisaation ja kumppaneiden toimintaa, millä vahvistetaan elinkeinopohjaa sekä erityisesti kaupunkiympäristön toimialan substanssiosaamista. Näin luodaan kaupunkilaisille kestävää ja innovatiivista Helsinkiä.

Vuoden 2022 aikana kaupunkiympäristön toimialalle perustettiin Innovaattoriverkosto, joka sai hyvän vastaanoton ja on saanut kattavasti edustajia toimialan eri yksiköistä. Verkostoon kutsuttiin ja saatiin mukaan myös kaupunkiympäristötoimialan kanssa tiiviisti innovaatioyhteistyötä tekeviä henkilöitä muiden muassa kaupunkikonsernin tytäryhtiöistä. Verkoston avulla toimialan laajasta osaamis- pohjasta saadaan tarvekartoituksia ja ehdotuksia kokeiluaiheiksi ja näitä voidaan tarjota yrityksille suunnattaviin innovaatiohaasteisiin. Kaupunkiympäristöissä erityistä mielenkiintoa, kehitystarvetta ja uuden liiketoiminnan potentiaalia kohdistuu tällä hetkellä varsinkin ympäristön digitalisointiin sekä satelliitti- ja drone-ratkaisuihin, vihreään infrastruktuuriin ja ilmastonmuutokseen sopeutumiseen sekä kiinteistöjen hallintaan ja ympäristötehokkuuden ja kiertotalouden parantamiseen.

Kaupunkirakentamisen kiertotalousklusteri on vuodesta 2021 alkaen edistänyt teeman yhteistyötä ja liiketoiminnan kehitysmahdollisuuksia merkittävästi, varsinkin vuoden 2022 aikana. Klusterissa on mukana kattavasti yrityksiä, joiden ydinliiketoiminta koskee kiinteistö- ja rakennusala. Kaupungin klusterityö toimii edistyksellisesti myös kansallisen sekä EU-tason päätöksentekoa koskevissa aiheissa ja toteuttaa useita pilotteja, joilla edistetään vihreää kasvua ja digitaalisuutta. Korkeakoulu yhteistyö ja muun muassa hankkeiden yhteissuunnittelu ja yrityshautomotoiminta kestävän kaupunkiympäristön parantamiseksi tarjoaa yhä useammille aloitettaville yrityksille mahdollisuuksia päästä tuomaan ratkaisujaan näkyville kokeiluissa ja laajemmalla hankemittakaavassa. Toiminnalla synnytetään lisää (tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta) TKI- ja opiskelijalähtöistä yrittäjyyttä ja työpaikkoja. Kestävyys ja positiivinen yhteiskunnallinen vaikutavuus ovat vahvistuvia ilmiöitä ja ajureita Helsingin kasvuyritysekosysteemissä.

Onnistumiset:

- Innovatiivisen ja kestäväen kokeilutoiminnan vahvistuminen ja verkostojen rakentaminen toiminnan vakiinnuttamiseksi kaupunkiorganisaation sisällä ja kaupunkikonsernin toimijoiden kanssa sekä yrityshautomo- ja korkeakouluysteistyössä. Esimerkkeinä muun muassa kaupunkiympäristön toimialan Innovaattoriverkoston perustaminen ja UrbanTech Helsinki -yhteistyö.
- Forum Viriumin ja Kalasataman älykaupunkikehityksen tematiikan ja osallisuustyön laajentuminen kaupunkiudistus- ja kehitysalueille yhdessä toimialojen kanssa sekä yhteistyön laajentuminen ulkoisten sidosryhmien ja EU-tason projektitoiminnan kanssa, esimerkkinä New European Bauhaus -projekti.
- Helsingin kaupungin rakentamisen kiertotalouden klusteriohjelman toteuttaminen ja toiminnan yhteistyön ulottaminen laajasti yrityssectorille (noin 100 alaan liittyvän toiminnan yritystä), TKI-sektorin toimijoille sekä kaupunkikonsernin toimijoille ja tytäryhtiöille ja -yhteisöille.

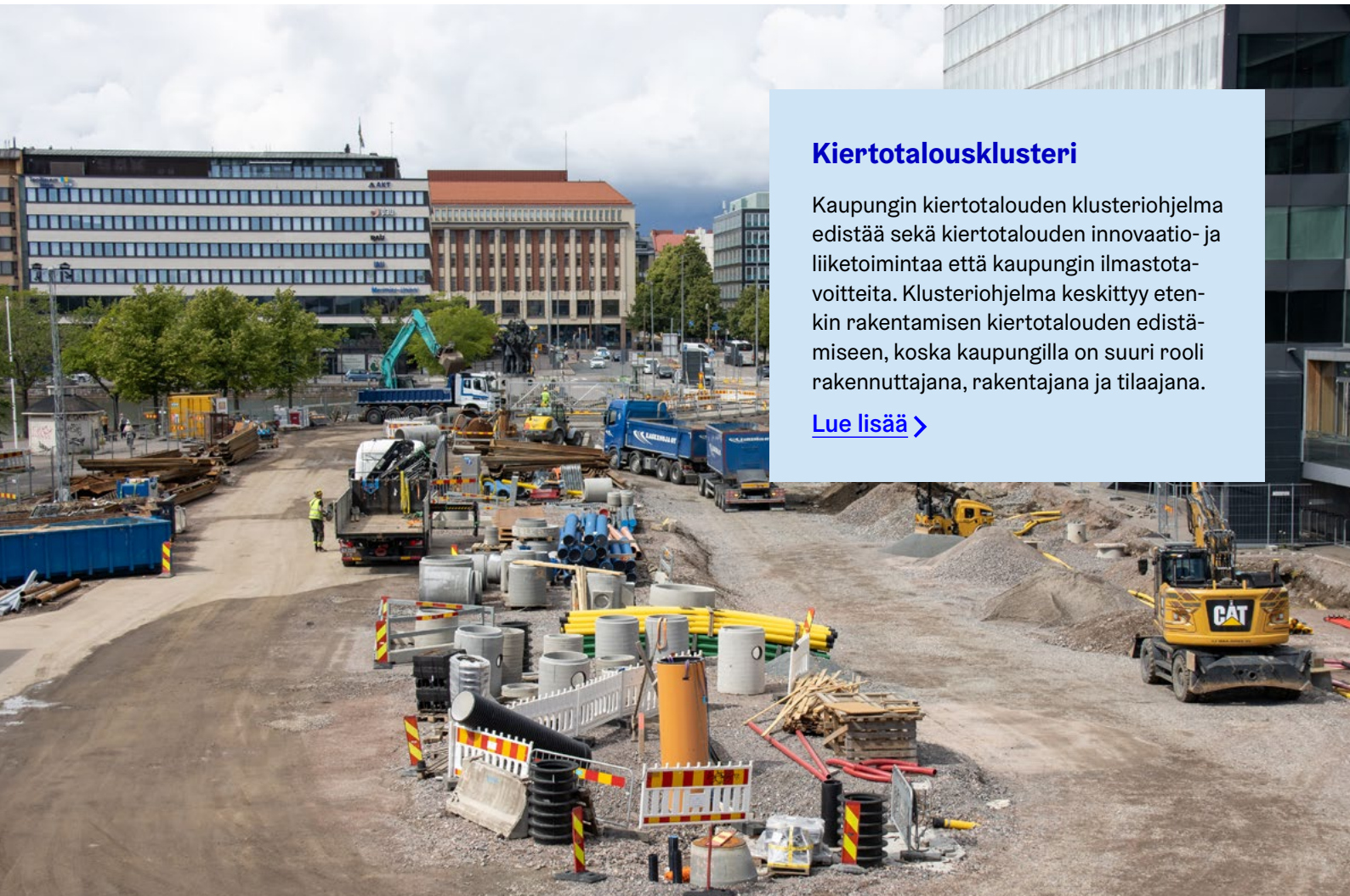
Kehityskohteet:

- Innovatiivisten ja kestävien hankintojen yhteistyötä on pyritty laajentamaan kaupunkikonsernin toimijoiden kanssa ja kansainvälisessä hankeyhteistyössä muun muassa ICLEI- ja Eurocities-verkostojen avulla. Toimintaa on toistaiseksi tehty pienehköissä toteutuksissa, mutta erilaisia hankintamalleja on tärkeää päästä hyödyntämään laajemminkin mittakaavassa.

Ohjelmat ja verkkosivut:

[Helsingin kaupungin elinkeinopolitiikan painopisteet 2022–2025 PDF >](#)

[Kaupunkistrategian elinkeinopoliittiset painopisteet >](#)

Kiertotalousklusteri

Kaupungin kiertotalouden klusteriohjelma edistää sekä kiertotalouden innovaatio- ja liiketoimintaa että kaupungin ilmastavoitteita. Klusteriohjelma keskittyy etenkin rakentamisen kiertotalouden edistämiseen, koska kaupungilla on suuri rooli rakennuttajana, rakentajana ja tilaajana.

[Lue lisää >](#)

Digitalisaatio

Digitalisaation avulla kaupunki kehittää palveluja, jotka sujuvoittavat elämää ja toimintaa Helsingissä, niin kaupunkilaisten, yritysten, yhteisöjen, matkailijoiden, kaupungin työntekijöiden kuin päättäjienkin osalta.

Vuonna 2019 aloitetun kunnianhimoisen digitalisaatio-ohjelman avulla kaupunki parantaa palvelujaan ja uudistaa toimintaansa monin tavoin. Muutokset liittyvät paitsi uusiin teknologioihin, myös kehittämisen kulttuuriin, organisoitumiseen, johtamiseen ja henkilöstön osaamiseen. Uudessa kaupunkistrategiassa digitalisaatio ja tiedolla johtaminen on nostettu yhdeksi painopistealueeksi.

Helsinki haluaa olla toiminnassaan yhä asiakaslähtöisempi ja ketterämpi, sekä hyödyntää dataa palveluissaan ja päätöksissään. Digitalisaatio voi edistää monella tapaa kestäväen kehityksen tavoitteita ja tarjota uusia ratkaisuja sekä lisätä ihmisten osallistumismahdollisuuksia.

Saavutettavuuteen panostetaan

Digitalisaatio voi myös lisätä eriarvoisuutta. Digisyrjäytyminen on tunnistettu kasvavaksi ongelmaksi. Syrjäytyminen ja osallisuudesta paitsi jääminen voi kohdata kaiken ikäisiä ihmisiä. Koronapandemia toi vahvasti esiin juuri iäkkäämpien vaaran joutua digisyrjäytyneiksi. Helsingissä onkin panostettu paljon digiosaamisen kasvattamiseen ja digitaalisten palveluiden laatuun, jotta kaikilla olisi tasavertaiset mahdollisuudet palveluiden käyttöön.

Lisää panostusta tarvitaan kuitenkin erityisesti ikäihmisiin ja myös laitteiden saatavuuteen tulee kiinnittää huomiota kaikkien ikäryhmien osalta.

Myös saavutettavuus on tärkeä näkökulma. Saavutettavat digitaaliset palvelut ovat helppokäyttöisiä kaikille käyttäjille, myös ikääntyneille ja eri tavoin toimintarajoitteisille ihmisille. Kun saavutettavuus on huomioitu, mahdollisimman monet ihmiset voivat käyttää digitaalisia palveluita itsenäisesti.

Helsingin pyrkii digitaalisten palveluiden saavutettavuudessa vähintään WCAG-ohjeistuksen mukaiseen AA-tasoon. Jokaisesta kaupungin digitaalisesta palvelusta löytyy siirtymäajan jälkeen saavutettavuusseloste. Selosteessa kerrotaan, miten hyvin verkkosivusto tai sovellus vastaa saavutettavuusvaatimuksia ja miten saavutettavuuspalautetta voi antaa kaupungille tai valvontaviranomaiselle.

Asuminen ja yhteisöt

Elävät kaupunginosat tarjoavat mahdollisuuden hyvään ja aktiiviseen elämään, jonka perusta on turvallinen ja viihtyisä asuminen sekä kaupunkitila. Hyvä suunnittelu ja sujuva liikkuminen takaavat toimivan arjen. Innostava, laadukas ja monipuolinen kulttuurielämä on keskeinen osa kaupungin elinvoimaa ja viihtyisyyttä sekä olennainen osa hyvinvointia. Kulttuurilla ja taiteella on tärkeä rooli yhteisöllisyyden ja mielen hyvinvoinnin edistäjänä sekä osallisuuden kokemusten tuottajana. Edellisellä valtuustokaudella Helsingissä hyväksyttiin taide- ja kulttuurivisio, joka ulottuu vuoteen 2030.

Kohtuuhintaiseen asumiseen vielä matkaa

Helsingissä SDG 11 -tavoite (Kestävät kaupungit ja yhteisöt) toteutuu monin osin: esimerkiksi Helsingin ARA-asunnot ovat Suomen mittakaavassa halvimpia ja kansainvälisesti tarkasteltuna on Helsingissä kaikkein vähäosaisimpien asumisjärjestelyt hyvällä tasolla. Kuitenkin huomiota tulisi erityisesti kiinnittää kohtuuhintaisen asumisen mahdollistamiseen, segregaaion ehkäisyyn ja asukkaiden osallistumismahdollisuuksiin.

Koronapandemia heikensi Helsingin väestönkasvua, mutta kasvu on ennusteiden mukaan elpymässä lähivuosien aikana. Väestönkasvun myötä Helsingissä on korkea kysyntä asunnoille, ja sen vuoksi asuntojen hinnat ovat Helsingissä edelleen muuta maata korkeammat. Tämä on haaste kohtuuhintaisen asumisen toteutumiselle. Kohtuuhintaisen asumisen toteutumisen analysointiin on valmisteilla mittaristo, joka mittaa tulojen ja asumismenojen suhdetta erilaisissa asutokunnissa. Muun muassa asuntorakentamisella kaupungissa pyritään hillitsemään asuntojen hintojen nousua. Helsingissä on rakennettu viime vuosien aikana enemmän asuntoja kuin vuosikymmeniin ja esimerkiksi 2021 kaupunki saavutti 7 000 vuositaavoitteen. Vuonna 2022 asuntorakentamisessa oli havaittavissa tasaantumista edeltävien vuosien huipulukemista.

Asuinalueiden kehittäminen jatkuu sekä uusien alueiden rakentamisena että olemassa olevien alueiden kehittämisenä ja täydennysrakentamisena. Asuntorakentaminen on voimakasta Kalasatamassa, Jätkäsaarella, Kruunuvuorenrannassa ja Pasilassa.

Omaleimaisia, elinvoimaisia ja kiinnostavia asuinalueita

Helsingin kaupunkistrategian myötä vanhojen alueiden täydennysrakentamisen merkitys ja arvo täysin uusien asuinalueiden rinnalla on kasvanut viime vuosien aikana. Positiivinen muutos lisää hyvinvointia ja luo kestävästä kasvua.

Helsinki on kestävä kaupunkikehityksen edelläkävijä. Kestävä kaupunkikehitys tarkoittaa Helsingissä energiatehokasta, tiivistä kaupunkia, jota rakennetaan raideyhteyksien varaan ilmastoviisaasti ja kiertotaloutta hyödyntäen. Se tarkoittaa myös sosiaalisesti kestävästä kaupunkia, jossa asuinalueiden eriytyminen pysäytetään aktiivisella kaupunki uudistuksella.

Helsingissä on käynnistetty poikkitoimialainen kaupunki uudistuksen malli, jonka kohdealueiksi on valittu Malminkartano–Kannelmäki, Malmi, Meri-Rastila sekä Mellunkylä. Näillä alueilla rakennettu ympäristö on merkittäviä osin tullut elinkaarensa vaiheeseen, jossa uudistaminen on ajankohtaista. Alueiden valintaan vaikutti niiden sijainti hyvien raideyhteyksien varrella.

Kaupunki uudistuksen tarkoitus on kohentaa asuinalueiden viihtyisyyttä ja houkuttelevuutta kokonaisvaltaisesti yli toimialarajojen sekä mahdollistaa laadukas täydennysrakentaminen. Tavoitteena on myös parantaa nykyisten asukkaiden viihtymistä asuinalueillaan ja samalla lisätä alueiden vetovoimaa uusien asukkaiden näkökulmasta. Kaupunki uudistuksen tavoitteena on myös sekä säilyttää että kehittää omaleimaisia, elinvoimaisia ja kiinnostavia asuinalueita, jotka tarjoavat erilaisia vaihtoehtoja asumiseen, ulkoiluun ja viihtymiseen. Kaupunki uudistus on työkalu, jolla Helsinki pyrkii toteuttamaan tätä strategista tavoitetta ja näin mahdollistaa kaupunginosien tasavertaisuuden ja hyvinvoinnin.

Onnistumiset:

- Helsinki on yleisesti onnistunut kohtuullisen hyvin segregatiokehityksen torjumisessa.
- Kaupunkiudistusmallin kokemukset ovat olleet positiivisia.

Kehityskohteet:

- Kaupungin kasvu uhkaa lähiviheralueita, joita asukkaat pitävät tärkeinä.
- Asumisen kustannukset ovat Helsingissä korkeat.
- Asuinalueiden välillä on havaittavissa eriytymistä ja etninen segregatio on jyrkentyneet viimeisen kymmenen vuoden aikana.

Ohjelmat ja verkkosivut:

[Asumisen ja siihen liittyvän maankäytön toteutusohjelma](#) >

[Uutta Helsinkiä rakentamassa](#) >

[Kaupunkiudistus](#) >

[Kehittyvä kerrostalo -ohjelma](#) >

Kaupunkiudistusalueet

Kaupunkiudistusalueet ovat Helsingin kaupungin uusi tapa kehittää asuinalueita ja ehkäistä asuinalueiden eriytymistä eli segregatiota. Tavoitteena on luoda uutta elinvoimaa vanhoille asuinalueille panostamalla kunnostamiseen ja uuden rakentamiseen. Valitut asuinalueet ovat Malmi, Kannelmäki–Malminkartano, Mellunkylä ja Meri-Rastila.

[Lue lisää](#) >

Kestävä kaupunkirakenne

Kestävän kaupunkirakenteen varmistamisessa SDG 11 Kestävät kaupungit ja yhteisöt ja SDG 9 Kestävä teollisuus, innovaatioita ja infrastruktuureja ovat oleellisia tavoitteita. Teemaan linkittyy myös muita tavoitteita, kuten SDG 13 Ilmastotekoja ja SDG 15 Maanpäällinen elämä. Onnistuakseen näissä tavoitteissa Helsingin tulisi entistä vahvemmin panostaa rakennetun ympäristön aiheuttamiin haasteisiin ilmastonmuutoksen hillinnän tavoitteissa sekä ekologisen monimuotoisuuden tavoitteissa. Rakennetun ympäristön haasteena on myös sopeutuminen muuttuvaan ilmastoon.

Voidaan kuitenkin sanoa, että Helsingin kaupunkirakenne on toimiva ja suunnittelu- ja rakentamisorganisaatio on muutoskykyinen reagoimaan haasteisiin. Kaupunkia kehitetään jatkuvasti kestävyystavoitteet huomioivampaan suuntaan kaavoituksessa, suunnittelussa, rakentamisessa ja kunnossapidossa. Kuitenkin ilmastokriisin ja luontokadon kriisin kärjistyminen aiheuttaa ennennäkemättömän paineen uuden oppimiselle ja tiedon sisäistämiseksi sekä käytäntöjen muuttamiselle. Tämä on kriittinen tekijä tavoitteissa onnistumisessa, sillä vaadittu systeeminen muutos on laaja.

Keskeinen kaupunkisuunnittelua ohjaava dokumentti Helsingissä on Yleiskaava 2016, joka ohjaa kaupunkirakenteen kehittämistä pitkällä aikavälillä tähtäimen ollessa vuodessa 2050. Yleiskaavan mukaan kaupunkirakennetta suunnitellaan entistä paremmin joukkoliikenteeseen tukeutuvaksi siten, että keskeiset viher- ja virkistysarvot kaupungissa turvataan.

Vuoden 2022 aikana käynnistettiin Helsingissä neljä osayleiskaavaprojektia, joiden tarkoitus on määrittää tulevaisuuden maankäyttöä alueille, jotka eivät kuulu Yleiskaava 2016:n piiriin. Nämä alueet ovat Länsiväylän ympäristö, Lahdenväylän-Viikinrannan alue, Vartiosaari sekä Östersundom. Osayleiskaavatyön ensimmäinen vaihe on alueiden tulevaisuuden kehityksen skenaariotarkastelu, jonka pohjalta tehdään valinta varsinaisen suunnitelman pohjaksi. Apuna hankkeiden strategisessa suuntaamisessa käytetään laaja-alaista ja kattavaa kestävyysnäkökulmien arviointia, jossa

muun muassa ilmastovaikutusten arvioinnilla on merkittävä rooli.

Toimia rakennetun ympäristön elinkaarikestävyyden parantamiseksi on tehty. Erityisesti asemakaavoituksen vaikutustenarvioinnin osaksi on aktiivisesti kehitetty elinkaaren aikaisten ilmastopäästöjen laskentamenetelmää. Arviointia tehdään merkittävimpien asemakaavojen yhteydessä ja tulokset liitetään kaavamateriaaliin. Jatkossa selvitetävänä kysymyksenä on tavoiteltava elinkaari päästöjen taso ja se, miten taso tullaan määrittämään laajempien päästövähennystavoitteiden mukaiseksi.

Infrastruktuurin toimivuus

Helsingin infrastruktuurin toimivuus ja luotettavuus on suomalaisen tapaan globaalilla tasolla erittäin hyvä. Helsingillä on hyvää osaamista infran toimivuuden varmistamisessa. Toimintaympäristön kärjistyvissä muutoksissa rakenteiden kestävyys kohtaa enemmän haasteita. Esimerkiksi ilmaston muuttuminen lisää kustannuspaineita olemassa olevan kaupunkirakenteen kunnossapidolle. Nollan molemmin puolin sahaava lämpötila, sekä lisääntynyt talvisadanta aiheuttavat jo nyt eroosiota ja ennakoimattomia korjauksia, jotka ovat kalliimpia. Toisaalta kiristynyt budjetti kohdentaa entistä vähemmän varoja infran kestäväälle elinkaaren hallinnalle. Tämä yhdistettynä kaupunkiympäristön määrän kasvamiseen asettaa todellisia haasteita laadun ja toimivuuden varmistamisessa.

Infran osalta korjausvelkaa ja rakenteiden kestävä elinkaarihallintaa on haasteellista määrittää. Se vaatii mittavan lähtöaineiston koostamista ja hallintaa, tarkastelun rajausta sekä kuntokartoitusten tekoa. Siltojen osalta on tehty selvitys elinkaaren hallinnasta, jossa on arvioitu rahoitustarve nykytilan ylläpitämisestä sekä korjausvajeen poistamisesta. Valmisteilla on viheralueiden ja katujen omaisuuden hallinnan suunnitelmat tilannetta parantamaan, riittävän tarkkaa kokonaiskuvaa infran kasvavasta korjausvelasta ei vielä ole mahdollista muodostaa.

Helsingin rakennusomaisuuden korjausvelka on erittäin korkea verrattuna muihin Suomen kaupunkeihin, mikä johtuu verrattain vanhasta rakennuskannasta. Helsingin omistaman kiinteistökannan korjausvelka on reaalisesti viime vuosina laskenut. Myyntien, purkujen, korvaavan uudisrakentamisen sekä perusparantamisen kautta korjausvelkaa voidaan pienentää edelleen.

Osallistaminen ja vuorovaikutus kaupunkisuunnittelussa

Kaupungin suunnitteluun liittyvää suunnittelijoiden ja kaupunkilaisten vuoropuhelua ohjaa lainsäädäntö, kaupungin osallisuusmalli ja vuosina 2019–2021 toimialan osallisuussuunnitelma sekä käytettävissä olevat resurssit. Vuorovaikutuksen vaikuttavuudelle ei ole toimivaa mittaria. Kaupunki pitää tärkeänä, että osallistujat voivat kokea tulleeensa kuulluksi ja että suunnitteluprosessi on koettu reiluksi. Osana suunnitteluprosessia käsitellään kaupunkilaisilta tullut palaute ja niitä koskevat ratkaisut perustellaan.

Vähemmän aktiivisten ryhmien vähäinen osallistuminen kaupunkisuunnitteluun on yksi suurimmista vuorovaikutusprosessin haasteista. Näitä ryhmiä ovat muun muassa nuoret, vähemmän koulutetut, maahanmuuttajataustaiset sekä niiden alueiden asukkaat, joissa on heikompi sosiaalinen status. Vuonna 2020 kaupunkiympäristön viestinnällä oli

hanke, jossa pyrittiin madaltamaan maahan muuttaneiden osallistumisen kynnystä. Selkokielistä viestintää kehitettiin järjestöjen kanssa ja sosiaalisen median kanaville tuotettiin video, jossa kerrottiin selkokielellä mitä osallistuminen on ja miten voi osallistua kaupungista käytävään keskusteluun. Osassa kaupunkisuunnitteluhankkeista tehdään erityisiä toimenpiteitä, esimerkiksi haastatteluja tai työpajoja, joilla pyritään saamaan vähemmän aktiivisia ryhmiä mukaan osallistumaan. Tähän työhön pitäisi panostaa nykyistä useammin ja enemmän.

Kaupunkisuunnitteluun voi osallistua monin eri tavoin. Verkkokyselyitä järjestetään kaupunkisuunnittelun aiheista noin 50 vuosittain. Pandemia siirsi verkkoon muun muassa Uutta Helsinkiä -tilaisuudet, joihin kootaan isomman alueen ajankohtaiset hankkeet. Verkkotilaisuudet ovat keränneet runsaat seuraajaluvut ja erityisesti tallenteita on katsottu paljon. Parhaimmillaan tilaisuuksissa on ollut yli 500 samanaikaista osallistujaa ja tilaisuuksien tallenteiden katselumäärät ovat olleet moninkertaiset. Verkkotilaisuuksissa osallistujien keskimääräinen ikä on ollut nuorempi kuin paikan päällä järjestettävissä tilaisuuksissa.

Liikennesuunnittelussa Helsinki on kohdentanut resursseja kestävään liikennesuunnitteluun muun muassa panostamalla joukkoliikenteeseen, erityisesti raideliikenteen kehitykseen, sekä pyöräilyyn. Pyöräliikenteen edistäminen kulkumuotona paran-

taa ja kehittää laaja-alaisesti kaupungin viihtyisyyttä, elinvoimaa ja liikennejärjestelmän toimivuutta. On huomattava, että Helsingissä on tehty silti myös liikenteen ilmastopäästöjä lisääviä ja paikallista ilmanlaatua heikentäviä liikenneinfrastruktuuripäätöksiä, kuten Sörnäisten tunnelin rakentamispäätös. Tämän tyyppisiin hankkeisiin tulee jatkossa kokonaiskestävyyden näkökulmasta suhtautua entistä kriittisemmin.

Esteetön Helsinki

Helsingin kaupunki on tehnyt pitkään systemaattista työtä esteettömyyden parantamiseksi. Kaupungin päivitetty esteettömyyslinjaukset 2022–2025 hyväksyttiin kaupunginhallituksessa 2022. Helsinki sijoitui toiseksi Euroopan Unionin Access City Award -kilpailussa vuosina 2015 ja 2022. Palkitsemisperusteena oli kaiken kattava lähestymistapa, jonka ansiosta kaikki kaupungin toiminnot ovat mukana esteettömyystyössä.

Kaupunki pyrkii myös jatkuvasti kehittämään palveluidensa esteettömyyttä. Kilpailuhakemuksessa nostettiin esimerkeiksi keskustakirjasto Oodi, jonka suunnittelussa on kiinnitetty erityistä huomiota liikkumis- ja toimimisesteisten tarpeisiin, Lammassaaren esteetön lankkupolku sekä Helsingin palvelukarttaan kehitetty sovellus, jonka avulla saadaan näkyviin kaupungin toimipisteiden esteettömyystiedot. Helsingin joukkoliikennettä on myös kehitetty ansiokkaasti. Helsinki on myös avannut esteettömyyteen liittyvän kehitystyönsä tulokset vapaasti kaikkien hyödynnettäviksi. Esimerkiksi ulkoalueiden esteettömyysohjeita on otettu käyttöön valtakunnallisesti.

Energiatohokkuus rakentamisessa on parantunut

Osana Hiilineutraali Helsinki -työtä toteutetaan useita rakentamisen energiatohokkuutta parantavia toimenpiteitä. Kaupungin toimitilat ja palvelurakennukset suunnitellaan ja toteutetaan siten, että E-luku on -30 prosenttia käyttötaluokan kansallisesta raja-arvosta, niiden perusparannukset toteutetaan puolestaan siten, että E-luku pienenee 34 prosenttia rakennuksen alkuperäisestä E-luvusta. Tontinluovutusehdoissa asuinkerrostaloille (kt-luokka 2) ja asemakaavoituksessa asuinkerrostaloille (kt-luokka 2) edellytetään A-energialuokkaa ja lisäksi asemakaavoituksessa muille kuin asuinrakennuksille edellytetään energialuokkaa, joka on -20 prosenttia rakennustyyppille asetetusta kansallisesta normista.

Kaupungin toimitilojen ja palvelurakennusten päälämmitysjärjestelmäksi valitaan lämpöpumpputjärjestelmä, mikäli takaisinmaksuaika on alle 15 vuotta ja toteutus on teknisesti mahdollinen. Vuonna 2023 siirrytään käyttämään kaikissa kaupungin tilaamissa infrarakoissa vähähiilistä betonia, joka täyttää betoniyhdistyksen luokittelun GWP.85:n vaatimuksen. Vähäpäästöiseltä betonilta vaadittava luokka tarkastellaan ja päivitetään vähintään vuosittain. Malmin lentokenttäalueen esirakentamisen päästöjä on tarkoitus vähentää 50 prosenttia vaihtamalla stabiloinnissa käytettävä sideaine saatavilla olevaan uusiosideaineeseen.

Kaupungin kiinteistöjen energiaratkaisujen kilpailuttamisen prosessia lähdetään kehittämään: tavoitteena on avata omien, isojen kiinteistökokonaisuuksien ja aluerakentamiskohteiden lämmityskokonaisuuksien toteuttaminen kilpailulle. Nykyinen prosessi ei tue liiketoiminnan kehittämistavoitteita eikä varmista parhaiden lämmitysratkaisujen toteutumista kaupungin omissa kiinteistöissä.

Alueellisten energijärjestelmien lisäksi kaupungin keskeisiä ohjauskeinoja hiilineutraalin kaupungin suunnittelussa ovat kaavoitus, tontinluovutusehdot ja maankäyttösopimukset. Kaupungin tontinvarausehtoja kiristettiin vuonna 2019 Suomen tiukimmiksi.

Ympäristöterveys tukee viihtyisyyttä ja ihmisten hyvinvointia

Helsingissä ympäristön terveellisyys on globaalisti tarkasteltuna hyvällä tasolla. Helsingin uimarantojen veden laatu on yleensä hyvä, mutta veden laatu saattaa ajoittain heikentyä esimerkiksi rankkojen sateiden aiheuttamien huuhtoumien ja luonnoneläinten vaikutuksesta. Myös kemikaaleihin liittyvät terveysriskit ovat pieniä ja Helsingin vesijohtovesi on laadultaan erinomaista.

Suurinta haittaa terveydelle aiheuttavat ilmanlaatu ja melu. Myös roskaantuminen on Helsingissä ongelma, joka aiheuttaa haittaa terveyden lisäksi ympäristölle. Se vähentää kaupunkialueiden viihtyisyyttä ja vetovoimaa sekä vaikuttaa negatiivisesti kaupunkikuvaan. Lisäksi roskaantuminen aiheuttaa Helsingin kaupungille vuosittain yli 11 miljoonan puhtaanapitokustannukset. Roskaantumisen vähentämiseksi kaupunki on laatinut roskaantumisen hillinnän toimenpideohjelman 2022–2025.

Helsingissä myös sisäilmaan liittyy monia haasteita, myös kaupungin palvelurakennuksissa. Sisäilmaongelmia aiheuttavat muun muassa korjausvelka ja vanhojen rakennusten riskirakenteet. Helsinki on laatinut sisäilmaohjelman vuosille 2018–2028 edistämään sisäilmaongelmien ratkaisua.

Helsingin ilmanlaatu on parantunut viimeisten vuosikymmenien aikana ja on kansainvälisesti vertaillen melko hyvää. Kuitenkin yhä liikenteen pakokaasupäästöt, katupöly sekä pientulisijoissa tapahtuvan puunpolton päästöt aiheuttavat haittaa ihmisten terveydelle ja viihtyisyydelle. Maailman terveysjärjestö WHO julkaisi syksyllä 2021 uudet tuoreimpiin terveystutkimuksiin perustuvat ohje-arvot ilmansaasteipitoisuuksille. Ne ovat huomattavasti aiempia tiukemmat ja ylittyvät laajasti myös Helsingissä, erityisesti typpidioksidin, hengitettävien hiukkasten sekä pienhiukkasten osalta.

Viime vuosina Helsingissä ei ole enää mitattu EU:n asettaman typpidioksidin vuosiraja-arvon ylityksiä. Liikenteen pakokaasupäästöt ovat vähentyneet ajoneuvotekniikan edistymisen sekä sähköistymisen ansiosta. Bussikaluston uusiutumisella vähäpäästöisemmäksi on ollut suuri merkitys. Yhä kuitenkin vilkasliikenteisillä, kuilumaisilla kaduilla typpidioksidipitoisuudet voivat nousta ajoittain. Suorien pakokaasupäästöjen lisäksi liikenne aiheuttaa myös katupölyä. Katupölyn eli hengitettävien hiukkasten raja-arvot eivät ole ylittyneet Helsingissä viime vuosina, mutta ylitysriski on edelleen paikoin olemassa. Keväiseen pölyämiseen vaikuttaa merkittävästi myös kevään ja talven sääolosuhteet ja lumitilanne. Syksyllä 2022 Lönnrotinkadulla alkoi kolmivuotinen nastarengaskielto, jonka tavoitteena on parantaa ilmanlaatua ja vähentää liikenteen aiheuttamaa melua lähiympäristössä.

Ympäristömelu on merkittävä elinympäristön laatua ja viihtyisyyttä heikentävä tekijä Helsingissä. Voimakas jatkuva melu on haitallista hyvinvoinnille ja terveydelle. Suurin meluhaitta aiheutuu tieliikenteestä. Vuonna 2022 tehdyn meluselvityksen mukaan helsinkiläisistä noin 39 prosenttia asuu alueilla, joilla tie- ja katuliikenteen melutaso ylittää päiväajan keskiäänitason 55 dB. Altistujamäärä on noussut kaksi prosenttiyksikköä viimekertaisesta selvityksestä vuodelta 2017. Tätä selittää pääosin asutuksen lisääntyminen melualueilla liikenneväylien läheisyydessä ja uusien katuosuuksien sisällyttäminen selvitykseen. Helsingin kaupungin meluntorjuntatyötä ohjaa meluntorjunnan toimintasuunnitelma, jota parhaillaan päivitetään. Meluhaittoja ennaltaehkäistään maankäytön ja liikenteen suunnittelulla, sen tärkeys korostuu kaupunkirakenteen tiivistyessä. On myös tärkeää, että helposti saavutettavia, äänimaisemaltaan rauhallisia elvyttäviä viheralueita löytyy eri puolilta kaupunkia.

Onnistumiset:

- HAVA 2.0 -työkalu otettiin käyttöön kaupunkirakenteen hiilijalanjäljen laskemiseksi ja ohjaamiseksi.
- Sisäilmaongelmien ratkaisussa on edistytty ja ilmoitukset sisäilmasta ovat vähentyneet.
- Helsingin ilmanlaatu mittauspisteissä on parantunut.

Kehityskohteet:

- Kasvavan kaupungin ja kaupunkitasoisten ilmastotavoitteiden yhteensovittaminen vaatii hyvin päämäärätietoista työtä jatkossa.
- Kasvun ohjaaminen niin, että voimme pysyä tavoitteessa varmistaa lähiluonnon säilyminen tavoitteiden mukaisesti sekä vahvistaa monimuotoisuutta.
- Liikkumisen kestävä kulkumuotojakauma pitäisi saada paremmalle kasvu-uralle, joukko liikenteen ja pyöräilyn osuudet ovat laskeneet.
- Melu, ilmansaasteet ja pöly heikentävät viihtyisyyttä ja uhkaavat terveyttä.
- Vähemmän aktiivisten ryhmien vähäinen osallistuminen kaupunkisuunnitteluun on yksi suurimmista vuorovaikutusprosessin haasteista.

Ohjelmat:

[Helsingin yleiskaava 2016](#) >

Vastuulliset hankinnat ja kiertotalous

Vastuullisilla hankinnoilla vähennetään ympäristöön ja ihmisiin kohdistuvia haitallisia vaikutuksia ja edistetään positiivisia vaikutuksia. Kaupunki pystyy myös tukemaan vastuullisten markkinoiden syntymistä näyttämällä suuntaa energia- ja materiaalitehokkaiden sekä kiertotaloutta ja luonnon monimuotoisuuden säilymistä edistävien uusien ratkaisujen kehittämisessä ja käyttöönotossa.

Vastuullisilla hankinnoilla rakennetaan pohja vastuullisesti toimivalle pääkaupungille. Helsingin vuosittainen hankintavolyymi on noin neljä miljardia euroa mikä tekee siitä Suomen suurimman julkisia hankintoja tekevän toimijan. Helsinki on sitoutunut ympäristö-, sosiaalisen ja taloudellisen vastuun edistämiseen hankinnoissaan ja Helsingissä toimii laaja vastuullisten hankintojen verkosto.

Kaupungin ympäristöpolitiikan mukaisesti ympäristövaikutusten tarkastelu tulee tehdä kaikissa kansallisen kynnsarvon ylittävissä hankinnoissa. Vastuullisten hankintojen edistämistä toteutetaan erityisesti hankintastrategialla, jonka mukaisesti kaupungin hankintojen tulee olla vaikuttavia, vastuullisia ja ilmastoviisaita. Vastuullisuuden ja vaikuttavuuteen panostetaan rinnakkain markkinavuorovaikutuksen, innovaatioiden sekä hankintojen johtamisen ja hankintataitojen edistämisen kanssa.

Vaikka Helsinki on yltäasolla hyvin sitoutunut vastuullisten hankintojen edistämiseen, työtä tavoitteiden jalkautuksessa on edelleen tehtävänä. Haasteena on ollut vastuullisuuskriteerien systemaattinen kytkeminen hankintaprosesseihin, mikä vaatisi hankintojen parempaa johtamista, koulutusta ja tietoisuuden lisäämistä. Kaupungin yhteinen kriteeripankki tukee tätä sisältäessään onnistuneita esimerkkejä hankinnoissa hyödynnetyistä vastuullisuuskriteereistä.

Myös seurantaa ja vaikutustenarviointia kehitetään, jotta vastuullisuustavoitteiden toteutumisesta saataisiin parempaa tietoa. Tavoitteena on saada parempaa tietoa niin vastuullisuuskriteerien hyödyntämisestä hankinnoissa kuin kriteerien vaikuttavuudesta.

Helsingin kaupunki on laatinut vuonna 2020 kierto- ja jakamistalouden tiekartan, jonka aikajänne ja tavoitteet ulottuvat vuoteen 2035. Tiekartan päivitys on parhaillaan käynnissä. Kiertotaloutta on toistaiseksi onnistuttu edistämään lähinnä rakentamisessa, erityisesti infrarakentamisessa uusiomateriaaleja ja maamassoja hyödyntämällä. Kaavoituksen keskeinen rooli kiertotaloudessa on tunnistettu ja asian tiimoilta tehdään monenlaisia kehitys- ja yhteistyötä. Kiertotaloutta on muun muassa viety osaksi kaavoja määräyksinä. Lisäksi kaupunki käynnisti syksyllä 2021 kolmivuotisen kiertotalouden klusteriohjelman, jonka tavoitteena on edistää rakennusalan kiertotaloutta kehittämällä ratkaisuja ja uusia innovaatioita konkreettisissa kaavoitus- ja rakennuskohteissa. Helsinki on panostanut myös ruokahävikin vähentämiseen. Esimerkiksi hävikkiruoan logistiikkaa ja ruoka-avun kehittämistyötä tekevä Stadin safka hyödyntää elintarviketeollisuuden, tukkujen ja päivittäistavarakaupan elintarvikehävikkiä ihmisten hyvinvoinnin ja osallisuuden vahvistamiseksi ruoka-avun kentällä. Vuonna 2022 Stadin safka pelasti noin 925 000 kiloa hävikkivaarassa olleita elintarvikkeita.

Helsingin seudulla jätteiden kierrätysaste ei ole juuri noussut viime vuosien aikana, vaikka Suomen kansallista tasoa 37 prosenttia paremmalla tasolla ollaan. Kokonaisvaltainen siirtymä kiertotalouteen edellyttää lisäresursseja sekä ennen kaikkea kaupunkitasoista johtajuutta ja sitoutumista asiaan.

Vähähiilisiin ja haitallisia aineita vähentäviin hankintoihin panostetaan

Erityisesti kehitettävää on vielä globaalin vastuun ja ihmisoikeuksien huomioimisessa sekä kierto- ja luontopohjaisten ratkaisujen edistämässä. Ympäristö- ja ilmastonäkökulmien sekä hankinnoilla työllistämisen huomioimisessa on edetty paremmin.

Helsinki on pureutunut ilmastovaikutusten huomioimiseen kaupungin erilaisissa hankinnoissa kuu-sivuotisen Canemure-hankkeen voimin. Hiilijalanjälkitiedon ja -laskennan hyödyntämisellä on saavutettu ilmastovaikutusten entistä parempaa huomioimista hankinnoissa. Lisäksi Helsinki osallistuu kansainvälisiin ChemClimCircle - ja NonHazCity 3 -hankkeisiin, joissa tavoitteena on vähentää muun muassa haitallisten aineiden esiintyvyyttä kaupunkiympäristössä hankinnan keinoin.

Helsinki on allekirjoittanut myös Päästöttömien työmaiden - ja Haitallisten aineiden vähentämisen varhaiskasvatuksen hankinnoissa -green deal -sopimukset. Green deal on vapaaehtoinen sopimus valtion ja julkisen sektorin tai elinkeinoelämän välillä päästöjen ja haitallisten aineiden vähentämiseksi.

Sosiaalisen vastuun vahvistaminen hankinnoissa

Helsinki pyrkii edistämään hankinnoilla myös sosiaalisen vastuun eli ihmisoikeuksien ja työelämän perusoikeuksien toteutumista. Sosiaalisen vastuun edistäminen hankinnoissamme tarkoittaa sitä, että otamme huomioon hankinnan vaikutukset yhteiskuntaan paikallisella, kansallisella ja globaalilla tasolla. Sosiaalisen vastuun kysymykset ovat erittäin haastavia ja monimutkaisia, ne vaativat pitkäjänteistä panostusta sekä laajaa yhteistyötä palvelutuottajien, urakoitsijoiden, työvoimajärjestöjen ja valvovien viranomaisten kesken. Helsinki on tunnistanut, että vielä on paljon kehitettävää ja tarvetta kasvattaa osaamista sosiaalisen vastuun kysymysten osalta ja tähän on hankintastrategiassakin kirjattu tavoitteita. On tärkeää, että sekä hankinnoista vastaavat, että palveluiden parissa työskentelevä kaupungin henkilöstö ovat tietoisia työperäiseen hyväksikäyttöön liittyvistä riskeistä.

Helsinki edellyttää kumppaneilta toimintaa, jossa työntekijän ihmisoikeuksia ja työelämän perusoikeuksia kunnioitetaan. Käyttöön ollaan ottamassa hankintojen kaupunkitasoista eettistä ohjeistoa (Code of Conduct) ja lisäksi on tehty sisäinen ohje työperäisen hyväksikäytön ehkäisyyn kaupungin palveluhankinnoissa. Huomiota kiinnitetään erityisesti hankintoihin, joissa riskianalyysin perusteella voidaan ennakoida, että niissä voi ilmetä sosiaalisen vastuun riskejä pitkästä toimitusketjusta, työn ihmistyövaltaisuudesta tai tuotantomaan olosuhteista johtuen. Helsinki edistää muita heikommassa työmarkkina-asemassa olevien työllistymistä käyttämällä hankinnoissa työllistämisehtoja.

Helsinki on ollut Reilun kaupan kaupunki vuodesta 2013. Reilun kaupan kaupungin arvonimi myönnetään kaupungille, joka sitoutuu edistämään Reilua kauppaa ja tekemään omissa hankinnoissaan eettisiä valintoja.

Onnistumiset:

- Vähähiilisten hankintojen kehitystyön rinnalla Helsinki kasvattaa osaamista haitallisten aineiden vähentämisestä hankinnan keinoin.
- Vastuullisten hankintojen teot -videosarja konkretisoi, miten Helsingin vastuullisuus-tavoitteet näkyvät kaupungin hankinnoissa.
- Kaupunki on saanut rahoitusta useaan kiertotaloutta edistävään hankkeeseen.
- Kaupungin rakennusjärjestyksen päivitys-luonnoksessa pyritään edistämään purku-materiaalien uudelleenkäyttöä.
- Vastuullisuus huomioidaan entistä paremmin osana hankintaprosessia.

Stadin safka

Hävikkiruoan logistiikkaa ja ruoka-avun kehittämistyötä tekevä Stadin safka hyödyntää elintarviketeollisuuden, tukkujen ja päivittäistavarakaupan elintarvikehävikkiä ihmisten hyvinvoinnin ja osallisuuden vahvistamiseksi ruoka-avun kentällä. Vuonna 2022 Stadin safka pelasti noin 925 000 kg hävikki-vaarassa olleita elintarvikkeita.

[Lue lisää >](#)

Kehityskohteet:

- Sosiaalisen vastuun edistämiseen ja ohjeistukseen, kuten työperäisen hyväksikäytön estämisen jalkautukseen tarvitaan resursseja ja osaamista.
- Vastuullisuuskriteerien systemaattisen seurannan jalkautus ja vaikuttavuuden seurannan edistäminen.
- Kiertotaloutta ei ole pystytty edistämään riittävästi maankäytön suunnittelussa ja tontinluovutuksessa.
- Kierto- ja jakamistalouden palveluiden näkyvyyden kasvattaminen sekä asukkaiden ymmärryksen ja osallisuuden lisääminen kestävästä valinnoista edellyttävät lisätoimia.
- Kiertotalouden edistäminen on edelleen kaupunkiorganisaatiossa yksittäisten palveluiden ja henkilöiden käsissä. Kaupunkitasoinen ymmärrys systeemisestä murroksesta puuttuu.

Ohjelmat:

[Kierto- ja jakamistalouden tiekartta PDF >](#)

[Hankintastrategia PDF >](#)

Kestävä matkailu, tapahtumat ja kaupunkimarkkinointi

Kestävän kasvun turvaaminen on kaupungin keskeisin tehtävä. Tähän liittyy vahvasti tavoite SDG 8 Ihmisarvoista työtä ja talouskasvua, jossa tuodaan esiin myös kestävän matkailun edistäminen. Pääkaupunkina matkailu- ja tapahtuma-ala ovat Helsingissä keskeinen osa kaupungin elinvoimaa. Kestävyys on nostettu myös Helsingin matkailun, tapahtumien ja kaupunkimarkkinoinnin yhdeksi kehittämisen kärjeksi.

Helsingin kaupunkistrategian mukaisesti tavoitteena on nousta maailman kestävimmäksi ja älykkäimmäksi matkakohteeksi. Keväällä 2022 valmistunut Helsingin matkailun ja tapahtumien toimintaohjelma 2022–2026 linjaa tarkennetut tavoitteet, toimenpiteet sekä mittarit, jotta tavoite saavutetaan.

Helsinki on mukana kansainvälisessä Global Destination Sustainability -indeksissä, joka mittaa matkaja tapahtumakohteen kestävyttä hyvin laaja-alaisesti. Helsingin tavoitteena on olla indeksin kärkikohde vuoden 2025 loppuun mennessä. Vuonna 2022 Helsingin sijoitus oli kahdestoista, kun vuonna 2021 se oli kuudestoista. Samalla niin sanottu index score, eli indeksin kokonaismittarin tulos nousi noin 10 pistettä (vuonna 2021 72,5/100, vuonna 2022 82,8/100).

Helsingin Valitse vastuullisemmin -palvelu auttaa kaupunkilaisia ja Helsingissä vierailevia valitsemaan kestävämmän toimivia ravintoloita, käyntikohteita, kivijalkakauppoja, majoitusyrityksiä ja tapahtumia, sekä tarjoaa yrityksille konkreettisia työkaluja oman vastuullisuustyön näkyväksi tekemiseen ja kehittämiseen. Palvelun kivijalkana toimivaa kriteeristöä uudistettiin vuoden 2021 aikana, ja se huomioi nyt entistä paremmin sosiaalisen ja kulttuurisen kestävyden. Myös ekologisen kestävyden kriteerejä päivitettiin vastaamaan paremmin ajan vaatimuksia ja kirittämään yritysten toimintaa entistä vastuullisempaan suuntaan. Helsingin mallin mukaisesti palvelun on ottanut käyttöön Suomessa Tampereen kaupungin matkailun markkinoinnista sekä kehittämisestä vastaava Visit Tampere Oy. Palvelun skaalautuvuutta edistetään myös kansainvälisesti.

Helsinki panostaa voimakkaasti kansalliseen Sustainable Travel Finland (STF) -ohjelmaan, joka on suunnattu matkakohteille ja yrityksille. Kaupunki on edesauttanut yritysten sertifiointia tähän ohjelmaan ja tavoite on, että Helsingistä tulisi STF-destinaatio vuoden 2025 loppuun mennessä. Ohjelma ottaa huomioon kaikki kestävyden osa-alueet. Ohjelma sisältää myös muun muassa yritysten hiilijalanjäljen laskennan. Tavoite on, että Helsingissä olisi noin 100 STF -ohjelman läpikäynyttä yritystä vuoden 2025 lopulla.

Helsinki koordinoi laajaa Kestävää nostetta matkailu- ja tapahtumayrityksiin -hanketta, jonka tavoitteena on muun muassa edistää matkailu- ja tapahtuma-alojen kestävyttä sekä hiilijalanjäljen laskentaa. Helsinki on myös mukana Carbon Neutral Experience -hankkeessa, jossa muun muassa tehdään kohdetasoinen matkailun hiilijalanjäljen laskenta. Helsinki on myös allekirjoittanut YK:n alaisen The Glasgow Declaration on Climate Action in Tourism -julistuksen.

Helsingin brändi- ja markkinointistrategisissa linjauksissa kestävyys on nostettu koko brändikonseptin keskiöön. Kansainvälisessä kaupunkimarkkinoinnissa on nostettu esiin kestävyttä, yhdenvertaisuutta ja luontoa Helsingin vahvuuksina, muun muassa vuonna 2021 julkaistun Helsinki Sustainable City 360° -video-sarjan kautta. Vastuullisuus on myös yksi MyHelsinki.fi-verkkopalvelun pysyvistä kulmakivistä. Vastuullisuuden eri ulottuvuudet otetaan huomioon päivittäisessä sisällöntuotanto- ja kuratoitintyössä koko prosessin osalta, niin sisällöntuottajien painotuksissa kuin kuvavalinnoissa. Valtaosassa MyHelsinki.fi toimituksellisista artikkeleista on myös jokin vastuullisuusnäkökulma mukana, vahvasti jotakin vastuullisuuden ulottuvuutta korostavia artikkeleita on yli 100 kappaletta.

Helsinki seuraa brändiään The Business of Cities -organisaation kanssa tehdyn Benchmarking Helsinki's Brand in a Global Context -tutkimuksen avulla. Viimeisen syklin aikana Helsingin brändiin on kytkeytynyt leadership on sustainability -elementti. Tämä osoittaa, että Helsingin työ kestävyden eteen on noteerattu myös kansainvälisesti.

Onnistumiset

- Helsingin sijoitus ja indeksin kokonaismittarin tulos nousivat merkittävästi Global Destination Sustainability -indexissä.
- Merkittävä määrä yrityksiä on lähtenyt mukaan Valitse vastuullisemmin -palveluun, Sustainable Travel Finland -ohjelmaan sekä suorittanut ympäristösertifioinnin.
- Kestävyys on noussut osaksi Helsingin kansainvälistä brändiä.

Kehityskohteet

- Matkailu- ja tapahtuma-alojen yritysten hiilijalanjäljen laskenta on tärkeä, mutta samalla haastava kokonaisuus. Vaaditaan merkittäviä panostuksia niin työkalujen kehitykseen kuin koko ekosysteemin osaamisen kehittämiseen, jotta laskenta kehittyä halutulle tasolle.
- Kestävien toimintojen viestimisen kehittäminen sekä kestävien matkailu- ja tapahtumatuotteiden tuotteistaminen ja edistäminen vaativat lisäpanostuksia.
- Inklusiivisen matkailun ja tapahtumien kehittäminen on aloitettu, mutta vaaditaan vielä selkeitä panostuksia, jotta Helsinki olisi aidosti monimuotoinen ja inklusiivinen.

Ohjelmat, tutkimukset ja verkkosivut:

[Helsingin Matkailun ja tapahtumien toimintaohjelma 2022–2026 PDF >](#)

[Benchmarking Helsinki's Brand in a Global Context PDF >](#)

[Kestävä Helsinki -verkkosivusto >](#)

Liitteet

Helsingin kestävä kehityksen mittarit

- 😊 = SDG-tavoite on saavutettu tai lähellä saavuttamista
- 😐 = SDG-tavoitteen saavuttamisessa on haasteita
- 😞 = SDG-tavoitteen saavuttamisessa on merkittäviä haasteita

SDG-tavoite 1 – Ei köyhyyttä

Mittari	Lähde	2018	2019	2020	2021	2022	Kehityssuunta 2017–2022
Asumistukea saavien osuus asuntokunnista (%)	Kela	19,4 %	19,4 %	20,9 %	20,1 %	–	😐
Pienituloisissa asuntokunnissa elävien lasten osuus (%)	Tilastokeskus, tulonjaon kokonaistilasto	12,4 %	12,7 %	10,8 %	12,6 %	–	😐
Pienituloisten osuus (%)	Tilastokeskus, tulonjaon kokonaistilasto	11,7 %	12,0 %	11,5 %	12,4 %	–	😐
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saavien osuus (%) 25–64-vuotiaista	Kela	4,0 %	3,4 %	3,5 %	3,5 %	–	😊
Pitkäaikais-asunnottomien määrä	ARA	–	602	601	518	450	😊
Asuntokuntien velan määrä	Tilastokeskus	54 597 €	57 461 €	61 229 €	64 838 €	–	😞

SDG-tavoite 3 – Terveyttä ja hyvinvointia

Mittari	Lähde	2018	2019	2020	2021	2022	Kehityssuunta 2017–2022
Painoindeksi - Ylipainoisten osuus % lapset (8.- ja 9.-luokkalaiset)	THL/FinSote	-	13,2 %	-	13,8 %	-	
Painoindeksi - Ylipainoisten osuus (%), vähintään 20 vuotta täyttäneet	THL/FinSote	15,7 %	-	17,4 %	-	-	
Elinajanodote	Tilastokeskus	81,6 v.	81,9 v.	81,6 v.	81,6 v.	-	
Koettu elämänlaatu - Elämänlaatussa keskimäärin hyväksi tuntevien osuus (%)	THL/FinSote	61 %	-	-	59 %	-	
Koettu terveys - Terveytensä keskitasoiseksi tai sitä huonommaksi kokevien osuus (%)	THL/FinSote	30 %	-	-	30 %	-	
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus (8.- ja 9.-luokkalaiset)	THL/Koulu-terveyskysely (lapset)	-	14 %	-	22 %	-	
Sairastavuusindeksi (Indeksisuhdeluku, koko Suomi = 100)	Kela	88	87	-	-	-	
Yksinäisten osuus - yläkoululaiset	THL/Koulu-terveyskysely (lapset)	-	12 %	-	17,5 %	-	
Lasten ja nuorten osuus, joilla on harrastus (%) – 8.- ja 9.-luokkalaiset	THL/Koulu-terveyskysely	-	96 %	-	96 %	-	
Huolta herättävää päihteiden tai tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttöä tai rahapelaamista – 8.- ja 9.-luokkalaiset ainakin 1–2 kertaa kuussa humalassa	THL/Koulu-terveyskysely	-	3,5 %	-	2,2 %	-	
Terveysliikuntasuosituksen mukaisesti liikkuvien osuus (%)	THL/FinSote	-	-	43,5 %	38,0 %	-	
Tieliikenteen melulle (yli 55 dB LAeq7-22) altistuvien asukkaiden osuus	Helsingin kaupunki	-	-	-	-	39 %	

SDG-tavoite 4 – Hyvä koulutus

Mittari	Lähde	2018	2019	2020	2021	2022	Kehityssuunta 2017–2022
Ylemmän korkea-koulututkinnon suorittaneiden osuus (%)	Tilastokeskus	26,3 %	26,9 %	27,7 %	28,1 %	–	
Toisen asteen opintojen keskeyttäneiden osuus (%) – keskeytti ammatillisen opinnot, eikä jatkanut missään muussa koulutuksessa	Tilastokeskus	9,2 %	9,7 %	14,7 %	–	–	
Lähikoulun valintojen osuus (%) – 1. luokka, suomenkielinen perusopetus	Helsingin kaupunki, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala	93 %	90 %	92 %	85 %	–	
Varhaiskasvatuksessa olevien osuus (%)	Helsingin kaupunki, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala	76,8 %	79,2 %	80,4 %	81,6 %	–	
Vieraskielisten osuus lukion suorittaneista (%)	Tilastokeskus	11,9 %	13,4 %	14,1 %	14,9 %	–	
Vain peruskoulun suorittaneiden osuus (%)	Tilastokeskus	16,4 %	16,3 %	16,2 %	16,4 %	–	
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % - 8.- ja 9.-luokkalaiset	THL/Kouluterveyskysely	–	5,2 %	–	5,4 %	–	
Oppivelvollisuutta suorittavien 16-vuotiaiden osuus ikäluokasta, %	Vipunen -opetus-hallinnon tietopalvelu	–	–	–	97,4 %	98,2 %	

SDG-tavoite 5 – Sukupuolten tasa-arvo

Mittari	Lähde	2018	2019	2020	2021	2022	Kehityssuunta 2017–2022
Sukupuolten väliset erot työttömyydessä*	Tilastokeskus	1,3	1,3	1,2	1,3	–	☹️
Sukupuolten väliset palkkaerot**	Tilastokeskus	83,9 %	84,1 %	84,2 %	84,3 %	–	☹️
Sukupuolten väliset erot koetussa elämänlaadussa***	THL/FinSote	1,09	–	–	1,05	–	☹️
Ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneiden osuus, ero sukupuolten välillä (naisia enemmän)****	Tilastokeskus	100	101	102	103	–	☹️
Naisten osuus kaupungin johtotehtävissä: kaupunginvaltuusto, kaupunginhallitus, kaupungin johtoryhmät*****	Helsingin kaupunki	–	–	49,40 %	–	54,50 %	😊

* Mittausyksikkö: Miesten työttömyysaste vs. naisten työttömyysaste prosenttisyksikköerotus

** Mittausyksikkö: %, naisten keskitulo vs. miesten keskitulo

*** Mittausyksikkö: Indeksi-ero

**** Mittausyksikkö: Indeksi, v. 2018=100

***** Mittausyksikkö: %, naisten osuus

6 PUHDAS VESI
JA SANITAATIO

SDG-tavoite 6 – Puhdas vesi ja sanitaatio

Mittari	Lähde	2018	2019	2020	2021	2022	Kehityssuunta 2017–2022
Jäteveden puhdistusprosentit –typpi	HSY	91 %	90 %	91 %	91 %	–	☹️
Jäteveden puhdistusprosentit –fosfori	HSY	97 %	97 %	97 %	97 %	–	☹️
Uimaveden laatu*	HSY, THL	Erinomainen	Hyvä	Hyvä	Hyvä	Hyvä	☹️

*Mittausyksikkö: Laatu luokitus huono-erinomainen

7 EDULLISTA
JA PUHDASTA
ENERGIAA

SDG-tavoite 7 – Edullista ja puhdasta energiaa

Mittari	Lähde	2018	2019	2020	2021	2022	Kehityssuunta 2017–2022
Uusiutuvan energian osuus energiantuotannossa (%)	HSY	12 %	12 %	14 %	16 %	21 %	😊
Energiankulutus per capita (kWh)	HSY	21 706 kWh	21 471 kWh	20 827 kWh	21 179 kWh	–	☹️

8 IHMISARVOISTA
TYÖTÄ JA
TALOUSKASVUA

SDG-tavoite 8 – Ihmisarvoista työtä ja talouskasvua

Mittari	Lähde	2018	2019	2020	2021	2022	Kehityssuunta 2017–2022
Nuorisotyöttömyysaste	Työ- ja elinkeino ministeriö, työnvälitystilasto	6,7 %	6,6 %	13,5 %	9,1 %	8,1 %	☹️
Pitkäaikais-työttömyys	Työ- ja elinkeinoministeriö, työnvälitystilasto	10 613	10 488	15 348	19 597	15 392	☹️
Työllisyysaste	Tilastokeskus, työvoimatutkimus	74,0 %	74,7 %	73,4 %	74,1 %	–	☹️
Työttömyysaste	Työ- ja elinkeinoministeriö, työnvälitystilasto	9,3 %	9,2 %	14,6 %	11,2 %	10,4 %	☹️

9 KESTÄVÄÄ
TEOLLISUUTTA,
INNOVAATIOITA JA
INFRASTRUKTUUREJA

SDG-tavoite 9 – Kestävää teollisuutta, innovaatioita ja infrastruktuureja

Mittari	Lähde	2018	2019	2020	2021	2022	Kehityssuunta 2017–2022
Uusien yritysten tai startup-yritysten määrä (tarkennetaan)	Tilastokeskus	6 792 kpl	7 567 kpl	7 698 kpl	7 853 kpl	5 758 kpl	☹️
Yritysten halu suositella Helsingiä sijaintipaikkana (suosittelijoiden osuus)	Helsingin kaupunki, ELO, yritys-haastattely-tutkimus	16 %	–	9 %	–	–	☹️

SDG-tavoite 10 – Eriarvoisuuden vähentäminen

Mittari	Lähde	2018	2019	2020	2021	2022	Kehityssuunta 2017–2022
Gini-kerroin (suhteellisia tuloeroja kuvaava tunnusluku)*	Tilastokeskus, tulojaon kokonaistilasto	34,2	33,5	33,9	36,2	–	
NEET-osuus (Not in Employment, Education or Training, henkilö ei töissä, koulutuksessa ja harjoittelussa), 20–24-vuotiaat	Tilastokeskus	5,5 %	5,6 %	6,0 %	–	–	
Alueellinen eriytyminen, koulutustausta	Tilastokeskus ja Helsingin kaupunki	35,7 %	34,7 %	35,3 %	34,9 %	–	
Alueellinen eriytyminen, etninen tausta	Tilastokeskus ja Helsingin kaupunki	28,4 %	28,6 %	29,0 %	29,2 %	–	

* Mittausyksikkö: 0–100 asteikko

SDG-tavoite 11 – Kestävät kaupungit ja yhteisöt

Mittari	Lähde	2018	2019	2020	2021	2022	Kehityssuunta 2017–2022
Pienhiukkasten (PM2.5) vuosikeskiarvo Kallion mittausasemalla	HSY	6,6 µg/m ³	5,5 µg/m ³	5 µg/m ³	5,8 µg/m ³	5,1 µg/m ³	
Hengitettävien hiukkasten (PM10) vuosikeskiarvo Kallion mittausasemalla	HSY	12 µg/m ³	11,0 µg/m ³	9 µg/m ³	10 µg/m ³	9 µg/m ³	
Osallisuusindeksi	PKS hyvinvointi- kysely 2021	–	–	–	74,8	–	
Kestävien kulkumuotojen osuus	Helsingin kaupunki, kaupunkiympäristön toimiala (Liikkumistottumukset)	79,5 %	77,6 %	79,70 %	77,9 %	79 %	
Liikenneonnettomuuksien määrä per 100 000 asukasta	Helsingin kaupunki, liikenneonnettomuusrekisteri	0,56	0,53	0,45	0,42	–	
Tyytyväisyys Helsinkiin pyöräilykaupunkina*	Helsingin kaupunki	Melko tyytyväinen	–	Melko tyytyväinen	–	Melko tyytyväinen	

*Mittausyksikkö: Laatu luokitus Tyytymätön-Tyytyväinen (1-4)

12 VASTUULLISTA KULUTTAMISTA

SDG-tavoite 12 – Vastuullista kuluttamista

Mittari	Lähde	2018	2019	2020	2021	2022	Kehityssuunta 2017–2022
Kotitalousjätteen kierrätysaste	HSY	44,68 %	46,4 %	45,36 %	46,72 %	–	😊
Yhdyskuntajätteen kierrätysaste	HSY	50,49 %	51,98 %	49,52 %	52,9 %	–	😊

13 ILMASTOTEKOJA

SDG-tavoite 13 – Ilmastotekoja

Mittari	Lähde	2018	2019	2020	2021	2022	Kehityssuunta 2017–2022
Kasvihuonekaasupäästöt	HSY	2 567 CO ₂ -ekv.	2 597 CO ₂ -ekv.	2 345 CO ₂ -ekv.	2 345 CO ₂ -ekv.	–	😊
Asukaskohtaiset CO ₂ -päästöt	HSY	4,0 CO ₂ -ekv.	4,0 CO ₂ -ekv.	3,6 CO ₂ -ekv.	3,6 CO ₂ -ekv.	–	😐

SDG-tavoite 14 – Vedenalainen elämä

Mittari	Lähde	2018	2019	2020	2021	2022	Kehityssuunta 2017–2022
Pintavesien ekologinen tila 2019	SYKE	–	tydyttävä/ välttävä	–	–	–	☹️
Viikinmäen puhdistamolta mereen johdettu typikuormitus	HSY	15 t/v	20 t/v	21 t/v	18 t/v	–	☹️
Viikinmäen puhdistamolta mereen johdettu fosforikuormitus	HSY	454 t/v	530 t/v	478 t/v	470 t/v	–	☹️

SDG-tavoite 15 – Maanpäällinen elämä

Mittari	Lähde	2018	2019	2020	2021	2022	Kehityssuunta 2017–2022
Metsäisten ja puustoisten alueiden pinta-ala tai suhteellinen osuus maapinta-alasta	LUKE, valtakunnallinen metsien inventointi	–	32,47 %	–	–	–	☹️
Luonnonsuojelualueiden määrä ja osuus pinta-alasta (%)	Helsingin kaupunki	2,2 %	2,2 %	3,2 %	3,8 %	4,0 %	😊

SDG-tavoite 16 – Rauha, oikeudenmukaisuus ja hyvä hallinto

Mittari	Lähde	2018	2019	2020	2021	2022	Kehityssuunta 2017–2022
Koettu turvallisuus	Helsingin kaupunki, turvallisuus-tutkimus	79,8 %	–	–	75,6%	–	
Äänestysprosentti kuntavaaleissa	Tilastokeskus	57,4 % (2012)	61,8% (2017)	–	61,7 %	–	
Rikoksilla oirehtivien nuorten määrä (lkm. per 10 000 nuorta), 15–17-vuotiaat	Helsingin poliisi	424	476	528	–	–	
Henkeen ja terveyteen kohdistuvat rikokset*	Tilastokeskus, Rikos- ja pakkokeino-tilasto	5 944	5 793	6 019	6 067	–	
Naisiin kohdistuva väkivalta**	Tilastokeskus	2 310	2 249	2 321	2 574	–	
Lähisuhdeväkivalta**	Tilastokeskus	1 183	1 016	1 194	1 030	–	

* Viranomaisten tietoon tulleet rikokset (lkm.)

** Mittausyksikkö: Uhrin (lkm.)

SDG-tavoite 17 – Yhteistyö ja kumppanuus

Mittari	Lähde	2018	2019	2020	2021	2022	Kehityssuunta 2017–2022
Jaettujen järjestöavustusten määrä	Helsingin kaupunki	–	37 399 200 €	42 300 200 €	44 579 200 €	48 900 200 €	

Arvion toteutus

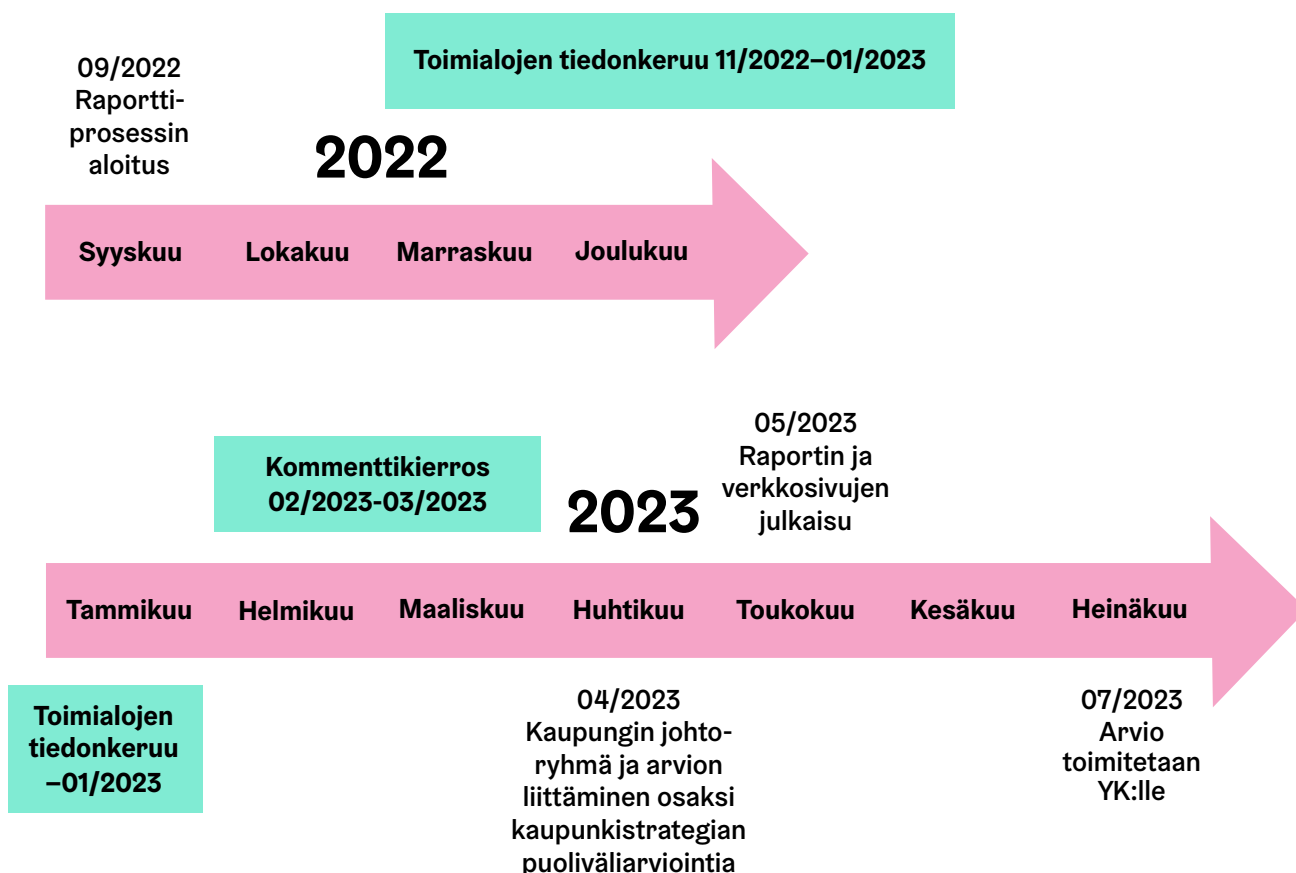
Kestävän kehityksen arviointityötä koordinoi kaupunkitasoinen kestävä kehityksen työryhmä, johon osallistuu kaupungin kaikkien toimialojen ja liikelaitoksien edustajia sekä muita keskeisiä asiantuntijoita. Työryhmä osallistui raportin tiedonkoon, kirjoittamiseen, mittareiden asettamiseen ja kommentoimiseen. Raportin koontia johti strategiaosasto. Työryhmän lisäksi raportin kirjoittamiseen ja kommentointiin osallistui useita muita kaupunkiorganisaation asiantuntijoita.

Arvion käsitte pohja ja teoreettinen viitekehys perustuu YK:n Agenda2030 -kehikseen. Helsingin tilannekuva-arviot, toimenpide-ehdotukset ja indikaattorit perustuvat kaupungin keskeisiin teema-raportteihin, ohjelmiin ja tilannekuva-analyysiin.

Indikaattorit, tilastot ja tunnusluvut perustuvat muun muassa Helsingin kaupunkitietopalvelujen, Tilastokeskuksen, Helsingin seudun ympäristöpalvelujen, Helsingin poliisin, Suomen ympäristökeskuksen ja Terveystieteiden tutkimuskeskuksen tuottamiin ja ylläpitäviin tilastoihin ja tunnuslukuihin.

Vuoden 2019 kestävä kehityksen raportin jälkeen kaupunki linjasi, että Helsinki tuottaa uuden kestävä kehityksen arvion kahden vuoden välein strategiakauden puolivälissä ja sen lopussa. Vuoden 2023 arvio on osa strategiakauden puolivälisarviointia. Kestävän kehityksen SDG-mittaristoa vertailtiin ja kehitettiin suhteessa kaupungin muihin keskeisiin toimintaympäristö- ja kehitysmittaristoihin arvioprosessin aikana.

Toimeenpanoraportti (VLR) 2023

Agendasta teoksi – YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden toteutuminen Helsingissä 2023

Julkaisija

Helsingin kaupunki, kaupunginkanslia

Taitto ja informaatiomuotoilu

Valve Branding Oy

Valokuvat

Kuvat Helsinki-materiaalipankista, ellei toisin mainittu.

Kansi: Ida Laukkanen

s. 4: Sakari Röyskö

s. 5: Saija Laaksonen

s. 6: Jules Hatfield ja Christine Williams

s. 12: Suvi Kinnunen

s. 14: Laura Dove

s. 18: Risto Wuolle

s. 22: Lauri Rotko ja Jussi Rekiaro

s. 23: Jussi Hellsten

s. 26: Raisa Ranta

s. 28: Raisa Ranta

s. 30: Maija Astikainen

s. 32: Maija Astikainen

s. 33: Karoliina Bärlund

s. 34: Katja Tahja

s. 36 Kuvitus: Riku Ounaslehto

s. 37: Jussi Hellsten

s. 38: Mika Ruusunen

s. 43: Jussi Hellsten

s. 45 N2 Helsinki

s. 48: Paavo Jantunen

s. 51: Jussi Hellsten

s. 54: Alekski Poutanen

s. 55: Kimmo Brandt

s. 57: Alekski Poutanen

s. 59: Juha Valkeajoki, Sherpa

s. 60: Lloyd Polackin kotialbumi ja Eeva Rista

s. 64: Jussi Hellsten

s. 67: Paavo Jantunen

s. 70: Lauri Rotko

s. 72: N2 Albiino, Marek Sabogal

s. 73: Jussi Hellsten

s. 74: Maija Astikainen

s. 77: Paavo Jantunen

s. 78 Kuvitus: Shutterstock / Innocorp

s. 80: Jussi Hellsten

Helsingin kaupungin keskushallinnon julkaisuja 2023:13

ISBN 978-952-386-264-7 (pdf)

ISSN-L 2242-4504

ISSN 2242-4504 (painettu)

ISSN 2323-8135 (verkossa)

Helsinki